

NORGES LADBRUKSHØGSKOLE
Institutt for landbruksøkonomi

**INTERNASJONAL HANDEL MED
LANDBRUKSVARER**

Av

Nils K. Nesheim

LANDBRUKSBOKHANDELEN

ISBN 82-557-0274-1

ÅS-NLH 1987

F O R O R D

I forbindelse med opplegget til det nye hovedkurset i landbruksøkonomi ble det uttrykt ønske om å få med en del emner om internasjonal handel med landbruksvarer. Det har vært vanskelig å finne lærestoff som passer for det omfang dette emnet er tenkt å ha i kurset, derfor har jeg etter ønske for studentene funnet det hensiktsmessig å gi ut dette foreløpige kompendiumet over noen av de emnene som blir berørt. Jeg håper det kan være til noe hjelp for den som tar kurset.

Når det gjelder oversikt over eksportland, importland, priser og varestrømmer i den internasjonale handel med landbruksvarer, henvises det til FAO-publikasjonene "Trade Yearbook", "The State of Food and Agriculture" og "Commodity Review and Outlook".

Ved nytt opptrykk av kompendiet i 1985 ble to nye kapitler tatt med. Det ene er om økonomiske modeller som viser fordelene med internasjonal handel og virkningene av ulike handelshindringer. Det andre er kapitlet om ny økonomisk verdensordning. Resten er uendret.

Ved nytt opptrykk av kompendiet i 1987 er kapittel 5 omskrevet, og hovedtabellene over verdens eksport og import av viktige landbruksprodukter ajourførte så langt det har vært mulig.

Ås.NLH, Juli 1987

Nils K. Nesheim

I N N H O L D

	Side
1. INNLEDNING	1
2. FAKTORER SOM FREMMER INTERNASJONAL HANDEL	4
3. SÆRTREKK VED INTERNASJONAL ØKONOMI OG INTERNASJONAL HANDEL JAMFØRT MED INNENLANDS VAREOMSETNING	6
4. TEORIEN FOR INTERNASJONAL HANDEL	8
4.1 Idéhistoriske synspunkt på den internasjonale handel	8
4.1.1 Merkantilismen	8
4.1.2 Klassisismen	9
4.2 Teorien om de komparative fordeler som grunnlag for internasjonal handel	10
4.2.1 Produksjonsmulighetskurver, indifferenskurver og internasjonale bytteforhold	14
4.2.2 Boksdiagrammet og tilpassingen i utenrikshandelen	15
4.2.3 Stilltiende forutsetninger for teorien om de komparative fordeler i internasjonal handel	18
4.3 Økonomiske modeller som viser virkningene ved internasjonal handel	19
4.3.1 Optimal tilpassing uten internasjonal handel	19
4.3.2 Optimal tilpassing med internasjonal handel	20
4.3.3 Virkningene i eksport- og importlandet av internasjonal handel	22
4.3.4 Virkningene av toll	24
4.3.5 Virkningene av kvantitative restriksjoner på importen	25
4.3.6 Dumping	27
5. INTERNASJONALE VALUTAPROBLEMER	30
5.1 Betalingsbalansen med utlandet	30
5.2 Valutakursene	32 a
5.3 Konverteringsmuligheter, seddelbankreserver og gulltilknytting	32 c
5.4 Planene for det framtidige betalingssystemet	32 c
6. MARKEDSTYPER OG HANDELSFORMER I INTERNASJONAL HANDEL	33
6.1 Begrepet "marked"	33
6.2 Lokale marked	33

	Side
6.3 Sentrale marked	34
6.3.1 Auksjoner	34
6.3.2 Varebørser	35
6.3.3 Handelsavtaler	37
7. INTERNASJONALE VAREAVTALER	38
7.1 Bakgrunnen for de internasjonale vareavtalene	38
7.2 Formålet med de internasjonale vareavtalene	38
7.3 Hovedtyper av vareavtaler	41
7.3.1 Det multilaterale kontraktavtalesystem	41
7.3.2 Det internasjonale støtputelagersystem	42
7.3.3 Det internasjonale eksportkvotesystemet	43
7.3.4 Vurdering av de ulike markedssystemer	44
7.4 Oversikt over de viktigste vareavtalene	45
7.4.1 Den internasjonale kveiteavtale	45
7.4.2 Den internasjonale sukkeravtale	46
7.4.3 Den internasjonale kaffeavtale	49
7.4.4 Den internasjonale vareavtale for meieriprodukter	50
7.4.5 Den internasjonale vareavtale for storfe- kjøtt	51
7.4.6 Den internasjonale olivenoljeavtale	52
7.4.7 Den internasjonale tinnavtale	53
7.5 Virkningene av de internasjonale vareavtalene	54
7.5.1 Vareavtalenes virkninger for U-landa	55
8. NY ØKONOMISK VERDENSORDNING	57
8.1 Litt om bakgrunnen	57
8.2 Stabilisering av råvareprisene	58
8.3 Lettere adgang til markedene i I-land	60
8.4 Kapital- og gjeldsproblemet	61
8.5 Reform av det internasjonale betalingsssystemet	62
8.6 Vitenskap og teknologi	63
8.7 Konsekvenser for norsk økonomi	64
9. VEDLEGG	
9.1 Verdens eksport av viktige landbruksprodukt	66
9.2 Verdens import av viktige landbruksprodukt	75

INTERNASJONAL HANDEL

1. INNLEDNING

Nasjonalstaten har vært og er fortsatt den dominerende økonomiske og politiske enheten. Fra en økonomisk synsvinkel er allikevel de fleste land knyttet intimt sammen med andre land i verden. Bare et fåtall av verdens land som f.eks. USA, Sovjetunionen og Kina med sine store og allsidige naturressurser, kunne tenkes å greie seg aleine uten at følgene for befolkningens levestandard ble altfor katastrofale. For alle andre samfunn som har passert et visst nivå av økonomisk utvikling, er det utenkelig å greie seg helt på egen hånd. En fullstendig isolering fra verdensøkonomien ville ikke bare føre til en drastisk senking av den økonomiske velstanden, men måtte føre til en fullstendig forandring i folks livsførsel.

Ut fra en realistisk vurdering må vi bare godta at alle land er større eller mindre brikker i verdenshusholdningen, og at ikke noe land kan undra seg rollen som medlem av verdenssamfunnet.

Den innbyrdes avhengigheten landa imellom har økt sterkt i de seinere tider. I tida etter den andre verdenskrigen har verdenshandelen med varer økt i volum med 6 - 8 prosent i gjennomsnitt hvert år, og denne økningen har vært langt større enn både økningen i totalproduksjonen og økningen i landa sine samla inntekter. Det er grunn til å merke seg at størst vekst har det vært i handelen mellom I-land, langt større enn mellom I-land og U-land, eller mellom U-land innbyrdes.

Samkvetmet mellom de ulike landa skjer som vi vet ikke bare via varehandelen. I vår del av verden har reisetrafikken f.eks. økt sterkt i de seinere år og turisttrafikken er etterhvert blitt en viktig økonomiske faktor, og en viktig faktor i samkvetmet mellom nasjonene. I midten av 1960-årene ble det bereknet at ca 130 mill. mennesker reiste utenlands hvert år. I dag er dette tallet rimeligvis langt større, og i dette ligger det også et betydelig element av internasjonal vareutveksling .

Kapitalen er en annen viktig faktor i dette samkvetmet mellom nasjonene, en faktor som beveger seg nokså fritt fra et

land til et annet. Kapitalen kjenner ingen landegrenser er det sagt, den er internasjonal i sin karakter. Som vatnet flyt til det lågeste punkt i terrenget, vil kapitalen under frie forhold flyte dit hvor fortjenestemulighetene og profitten er størst. Kapitalbevegelsene mellom de ulike land har aldri vært av større omfang og av større betydning, både på godt og vondt, enn i dag.

Videre kan en peke på den omfattende internasjonale utvekslinga av teknikk, tekniske kunnskaper ("know how") og foretaksledelse. En slik utveksling blir ofte fulgt opp av direkte investeringer i vedkommende land, og i neste omgang gjerne til diverse handelsavtaler mellom landa.

Endelig skal vi også peke på den betydelige flytting ("migrasjon") av arbeidskraft som vi i våre dager er vitne til, og som ikke er en uvesentlig faktor i internasjonal økonomi. Tyngden av industrien ligger som kjent i de industrialiserte I-land i den vestlige verden. Her har det i visse perioder vært knapphet på arbeidskraft. Dette er kompensert ved å ta inn arbeidskraft fra U-land, der arbeidsløsheten er stor.

De handelspolitiske hindringene for verdenshandelen har variert mye gjennom tidene, delvis i takt med den rådende handelspolitiske filosofi, delvis i takt med de markedsøkonomiske konjunktorene. De naturgitte hindringene for verdenshandelen som følge av dårlige kommunikasjoner, høge transportkostnader osv., er blitt mindre og mindre, og en rekke internasjonale avtaler tar sikte på å bryte ned eller redusere de handelspolitiske hindringene.

Det økende internasjonale samarbeid gjennom de ulike internasjonale organisasjoner har på den annen side også lagt visse bånd på den frie internasjonale handelen (kfr. GATT), og i forholdet mellom U-land og I-land spiller handelspolitiske spørsmål en stadig viktigere rolle.

Et annet forhold som en også bør ha for øyet er den ambisiøse økonomiske politikken som de fleste industriland har ført og fører. Full sysselsetting har vært et overordna mål i mange av disse landa, og dette blir prioritert foran et stabilt valuta- og prisnivå. Dette blir gjort fordi stor arbeidsløshet vanskelig kan tolereres i velferdssamfunnet. En slik politikk (som ikke alltid har vært like vellykket) kompliserer det økonomiske samkvemmet mellom landa. Selv om hvert land tjener på

å delta i internasjonal handel og utveksling av produksjonsfaktorer, når vi måler med tradisjonelle økonomiske mål, betyr stor utenrikshandel også risiko for forstyrning av den innenlandske økonomien, fordi landet dermed blir mer avhengig av utviklingen i de andre lands økonomi. Dette forholdet begrenser spillerommet for handelspolitiske tiltak på det nasjonale plan, fordi et land alltid må vurdere hvilke virkninger tiltakene vil ha totalt sett, ikke bare på sin egen økonomi, men også for økonomien til sine handelspartnere.

Når en studerer internasjonalt økonomisk samarbeid kommer regionale forskjeller klart tilsyne. Disse forskjellene henger delvis sammen med forskjellen i de økonomiske og politiske systemene som finnes. Dette er lett å se om vi jamfører f.eks. den øst-europeiske kommunistdominerte blokken med den vest-europeiske kapitalistiske blokken. Ellers må det være riktig å si at verdensøkonomien som helhet aldri har vært nevneverdig samordnet. Der hvor et innbyrdes økonomisk samarbeid spiller en viss rolle, om en holder EF utenfor, er innen de grupper av land som tilhører henholdsvis OECD¹⁾ og COMECON²⁾.

Men også den store gruppa av U-land har i en viss utstrekning sin økonomi integrert med verdensøkonomien forøvrig, i allfall indirekte, gjennom sin råvareeksport og import av kapital og kapitalvarer. OPEC-landene står i en særstilling i denne sammenheng.

---

1) OECD (Organization for Economic Cooperation and Development).

Stiftet 1948, omdannet 1961) har følgende 22 medlemmer: Norge, Sverige, Danmark, Finland, Island, Vest-Tyskland, Nederland, Belgia, Luxemburg, Storbritannia, Irland, Frankrike, Spania, Portugal, Italia, Sveits, Østerrike, Hellas, Tyrkia, USA, Canada og Japan. Jugoslavia er assosiert medlem.

2) COMECON (Council for Mutual Economic Assistance) (Stiftet 1949) består av følgende land: Sovjetunionen, Øst-Tyskland, Polen, Tsjekkoslovakia, Ungarn, Bulgaria, Romania, Mongolia og Cuba. Jugoslavia er assosiert medlem, og som observatører står Kina, Nord-Korea, Vietnam.

2. FAKTORER SOM FREMMER INTERNASJONAL HANDEL

Formålet med og drivkreftene bak den internasjonale handel er flere. Vi skal her peke på noen av de viktigste.

1) Fordeling av goder som ikke er tilgjengelige i alle land eller verdensdeler. Dette var opprinnelig det viktigste formålet med internasjonalt varebytte (krydder, trelast, metaller m.v.). Dette er fortsatt det viktigste motivet for internasjonalt varebytte. Vi kan her bare peke på den avgjørende betydningen viktige råstoffer har for det moderne industrisamfunnet, - viktige råstoffer som er tilgjengelige bare i visse deler av verden, men som er nødvendige for å få det moderne samfunnet til å fungere. Eksempel her er olje, gummi, visse metaller, kaffe, te, krydder osv. De første omtales ofte som "strategiske varer".

2) Forskjellig kvalitet på produksjonsfaktorene. Dette er et annet forhold av betydning. Det går først og fremst på faglig kvalitet og ferdighet hos den menneskelige arbeidskrafta, men kan også gjelde produserte produksjonsmidler. Det vil oftest være en sammenheng her. Det er ikke gitt at arbeidskraft på samme faglige nivå har samme "verdi" overalt. Den vil nemlig være uavhengig av kvaliteten på de andre produksjonsfaktorene den nyttes sammen med. Ulikheter i produksjonsfaktorenes kvalitet gjør at enkelte produksjonsprosesser blir mer fordelaktige noen steder i verden enn andre. Dette gir i neste omgang grunnlag for varebytte.

3) Spesialisering/regionalisering av produksjonen. Dette er en tredje faktor som ofte henger sammen med og som virker på samme måte som forskjellig kvalitet på produksjonsfaktorene.

4) Etterspørselastisiteten for forskjellige forbruksvarer er ulik i ulike land. Dette vil også fremme vareutvekslingen. At etterspørselastisiteten for samme gode varierer fra region til region kan ha mange årsaker, f.eks. at klimatiske eller andre naturgitte forhold er forskjellige. To land kan f.eks. produsere kveite og ris like effektivt, men forbrukerne i de to landa verdsetter de to produktene forskjellig. Uten handel vil derfor prisen på kveite være relativt dyrere enn ris i det landet der forbrukerne foretrekker kveite. Det motsatte er tilfelle i det andre landet der ris blir foretrukket.

Ulike samfunns- og eiendomsforhold som påvirker inntektsfordelingen i samfunnet, virker tildels på samme måte som at etterspørselselastisiteten er forskjellig.

Uten samhandel ville det oppstå ulike prisrelasjoner mellom landa, fordi etterspørselselastisitetene var forskjellig. Ulike prisrelasjoner vil i neste omgang fremme samhandelen.

5) Ønske om en optimal allokering av produksjonsressursene i verden. Det har vært antatt at en friest mulig vareutveksling mellom nasjonene vil, i allfall i teorien, føre til den mest effektive allokering av produksjonsressursene, både i det enkelte land og i verden forøvrig (Gale Johnsen 1960). Dette samsvarer forøvrig med forutsetningene om en optimal tilpassing som det markedsøkonomiske systemet bygger på.

En annen generell forutsetning for internasjonal handel er at handelen må medføre gjensidige fordeler for både eksport- og importland, men dette forhold i seg selv er neppe av betydning for verdenshandelen. Det er forøvrig velkjent at i det internasjonale maktspillet mellom nasjonene og mellom grupper av nasjoner, står handelspolitiske faktorer ofte meget sentralt (kfr. de såkalte "Strategiske varer" i stormaktsspillet).

- Det er langt fra enighet om virkningene av internasjonal handel
- Flere motstridende syn gjør seg gjeldende, kanskje spesielt når det gjelder virkningene for U-landa
- Teorien for internasjonale handel er også på mange områder lite utviklet og utilstrekkelig til å forklare det som skjer.

3. SÆRTREKK VED INTERNASJONAL ØKONOMI OG INTERNASJONAL HANDEL JAMFØRT MED INNENLANDS VAREOMSETNING

KINDLEBERGER peker på en rekke forhold som gjør seg gjeldende i internasjonal handel og som er forskjellige fra innenlands vareomsetning. Vi skal her se på noen av de viktigste forhold som er spesielle for internasjonal handel:

1. De internasjonale markedene er sterkere adskilte enn de nasjonale.

Denne adskillelsen kan bestå i mange ting, f.eks. større geografiske avstander og derved større overføringskostnader, forskjellige språk, forskjellig mål og vekt, forskjellig kultur og tradisjon som fører til ulikt forbruksmønster, osv. Et eksempel fra bilindustrien illustrerer dette: Venstretrafikk og høyretratt i Storbritannia, men høyretrafikk og venstretatt i resten av Europa. Dette krever to utgaver av samme bilmerke. Språkulikhetene krever bruksanvisning på flere språk, forskjellig forbruksmønster og smak i de ulike internasjonale markeder krever tilpassing av produktene til de ulike markedskravene.

2. Forskjellig valuta i selger og kjøperland.

Dette kan skape problemer for samhandelen hvis det ofte skjer endringer i valutakursene. Slike problemer har vi ikke i den innenlandske vareomsetningen.

3. Statlig innblanding i samhandelen både i eksport og importland.

Fordi det her er handel mellom ulike nasjoner, kan handelspolitikken være noe forskjellig fra land til land. Toll, import- og eksportrestriksjoner av forskjellige slag kommer i denne kategorien og skaper hindringer som ikke finnes i den innenlandske vareomsetning.

4. Den handelspolitiske risiko betydelig større.

Ustabile politiske regimer medfører økonomisk risiko for varebytte. Dette kan i visse tilfelle bremse eller helt hindre handel med enkelte land.

5. Mobiliteten av produksjonsfaktorene mindre i internasjonal økonomi.

Tidligere ble dette sett på som en av de viktigste forskjellene. Det gjelder spesielt arbeidskrafta. Det er langt mellom land og verdensdeler. Fordi faktormobiliteten mellom land er mindre enn innen et land, er det fortsatt tydelige forskjeller i faktorgodtgjørelsen mellom de ulike land. Dette er av betydning for priser og konkurransevne.

Faktormobilitet er i en viss utstrekning et alternativ til internasjonal vareutveksling.

Det er langt fra enighet blant økonomene om betydningen av de ulike faktorene, og betydningen skifter over tiden. At internasjonal handel og internasjonal økonomi har spesielle problemer å kjempe med jamført med innenlands vareomsetning er det ingen uenighet om. I blant blir det hevdet at teorien for internasjonal handel gir en enkel illustrasjon av hvordan et land best kan tilpasse seg den plass det har i verdensøkonomien reelt sett.

4. TEORIEN FOR INTERNASJONAL HANDEL

Noen av de grunnleggende spørsmål som denne teorien forsøker å gi svar på er for det første 1) hvilke økonomiske faktorer er det egentlig som gjør at vareutveksling og handel mellom nasjonene kommer i stand, og hvordan dette samspillet egentlig fungerer, og endelig 2) hvorfor de ulike land tjener på å drive handel med hverandre.

Et enkelt svar på disse spørsmåla finner vi i den tradisjonelle teorien om de komparative fordelene. Denne teorien ble først lansert av DAVID RICARDO (1772 - 1823) og går tilbake til i begynnelsen av 1800-tallet (ca. 1815).

For å kunne sette denne teorien inn i en noe større sammenheng, kan det være nyttig å ta et raskt idéhistorisk tilbakesyn når det gjelder synet på internasjonal handel.

4.1 Idéhistoriske synspunkt på internasjonal handel

Vurderingen av både nytten og berettigelsen av internasjonal handel har variert sterkt gjennom tidene. Her skal vi kort peke på to tidsperioder, den "merkantilistiske" tidsperiode og den "liberalistiske", og det synet som da rådde på nytten av internasjonal handel.

4.1.1 Merkantilismen

De tankeretningene som har fått betegnelsen merkantilismen omfatter perioden fra midten av 1500-tallet til begynnelsen eller midten av 1700-tallet.

De karakteristiske trekk av merkantilismen var følgende:

- Merkantilismen var nasjonalistisk i sine hovedtrekk.
En hovedmålsetting var å øke den økonomiske makt og økonomiske velstand for nasjonalstaten.
- Statens velferd ble sett på som ei hovedsak, og ble prioritert framfor spørsmålet om velferd for den enkelte samfunnsborger.
- Omfattende offentlige reguleringer av handel og annen økonomisk virksomhet ble sett på som nødvendige tiltak for å oppnå de merkantilistiske målsettingene om økt velstand for Staten.

- Merkantilistene mente at den viktigste måten et land kunne bli rikt på var gjennom en oppsamling av edle metaller, helst gull ("bullion"). Dette skulle fortrinnsvis skje på Statens hånd, fordi den enkelte borger ikke var helt å stole på i denne sammenheng, fordi han godt kunne tenkes å prioritere andre goder framfor "bullion".
- En positiv balanse i utenrikshandelen ble sett på som en viktig forutsetning for at et land skulle bli rikt. Derfor måtte utenrikshandelen underlegges streng kontroll, bl.a. ved å gi konseksjon for handel med bestemte områder til store handelsselskap .
- Industri, handelsflåte og kolonier var nyttige i den utstrekning de bidrog til en positiv handelsbalanse for moderlandet.
- All eksport som bidrog til å øke landets beholdning av gull og edle metaller var av det gode. Derimot var import uheldig, fordi den tærte på landets beholdning av gull.
- Merkantilistene mente derfor at stor utenrikshandel var lite ønskelig, at den helst burde begrenses, eller i alle fall underlegges streng kontroll og regulering. Derfor ble utenrikshandelen i stor utstrekning overlatt til store handelskompanier under et visst tilsyn av Staten.

4.1.2 Klassisismen (Liberalismen)

Adam Smith¹⁾ (1723 - 1790) og David Ricardo²⁾ (1772 - 1823) kan stå som typiske representanter for dem som gjorde opprør mot de merkantilistiske tankeretningene.

- For både Smith og Ricardo var det ikke Staten, men det enkelte individ (konsumenten) som var det sentrale. "Menneskene arbeider og produserer for å kunne konsumere", i følge Adam Smith og Ricardo.
- Alt som kunne øke forbruket, eller "summen av nytting" som Ricardo uttrykte det, burde hilses velkommen.
- Adam Smith hevdet at et land ville tjene på å drive utenrikshandel "Skredderen lager ikke skoene han går i, han bytter dem til seg mot de klærne han syr, og på denne måten tjener både skredderen og skomakeren på arbeidsdelingen", var hans argument.

---

1) Adam Smith, professor i moralfilosofi ved U. of Glasgow. "The Wealth og Nations, " 1776.

2) David Ricardo, økonom og parlamentsmedlem. "Principles of Political Economy and Taxation", 1817.

- Ut fra en enkel argumentasjon etter disse linjene gikk Adam Smith sterkt imot all statlig innblanding i næringslivet. Han mente bl.a. at en fullstendig fri handel var det ideelle for varebytte mellom nasjonene ("Laissez faire"), og at dette ville øke velferden for alle parter.
- Ricardo gikk videre i Adam Smiths tankebaner. Han slo fast at dersom et land har en absolutt fordel når det gjelder å produsere et gode, og et annet land har en absolutt fordel ved å produsere et annet gode, vil begge land tjene på å spesialisere seg på disse produksjonene, og så drive handel med hverandre.
- Ricardo slo også fast at selv om land A kan produsere alle sine varer med lågere kostnader enn land B, vil begge landa tjene på å drive handel med hverandre. Forutsetningen er at det er forskjell i produktiviteten mellom de ulike produksjonsgreiner i hvert av landene, dvs. at det forekommer relative ulikheter i produktiviteten. Ricardo brukte England og Portugal, og klær og vin, som eksempel.

Dette var innføringen av læra om de komparative fordeler som grunnlag for internasjonal handel.

- Både Smith og Ricardo understreket den store betydningen som industrien har for økonomisk framgang, og begge gikk inn for maksimal økonomisk vekst.

4.2 Teorien om de komparative fordeler som grunnlag for internasjonal handel

Den gamle teorien om de komparative fordelene viser at det er klare fordeler med spesialisering av produksjonen og varebytte mellom to land når produksjonsbetingelsene innbyrdes er forskjellige, dvs. når de relative omkostningene ved å produsere den samme vara er forskjellige fra det ene landet til det andre.

Teorien sier ingenting om hvordan handelen eller prisene vil utvikle seg over tiden, heller ikke hvordan den økonomiske tilpassingen i det enkelte landet vil bli, eller hvordan de ulike befolkningsgruppene i et land vil bli berørt. Det er en rein statisk analyse av situasjonen i øyeblikket.

Ricardo bygget sin teori om de komparative fordelene på forskjellene i de naturgitte produksjonsforhold (naturressursene) som eneste årsak til varebytte mellom landa, men teorien om de komparative fordeler har gyldighet ut over dette.

Teorien er gyldig også når det er forskjell i sammensetningen av produksjonsfaktorene eller forskjell i produksjonsfaktorenes kvalitet, eller i begge deler (kfr. Heckscher/Ohlin). Det er derfor ikke bare tale om en situasjon der et land har en absolutt fordel ved produksjonen av ei bestemt vare i forhold til et annet land. Teorien sier også at ved flervareproduksjon vil det være mest fordelaktig for et land å produsere den eller de varene som landet er mest konkurransedyktig til å produsere relativt sett. Selv om ett land måtte ha absolutte fordeler ved produksjon av en hvilken som helst vare, jamført med andre land, forhindrer ikke dette at varebytte kan finne sted med økonomiske nyttevirksomheter for alle parter. Det som er avgjørende her er om den relative produksjonseffektiviteten er forskjellig i de landa som ønsker å handle med hverandre.

Vi kan vise dette med et enkelt diagram basert på produksjonsmulighetskurver for to produkter, f.eks. smør og sko i et tenkt eksempel for to tilfeldig valgte land, Norge og Hongkong.

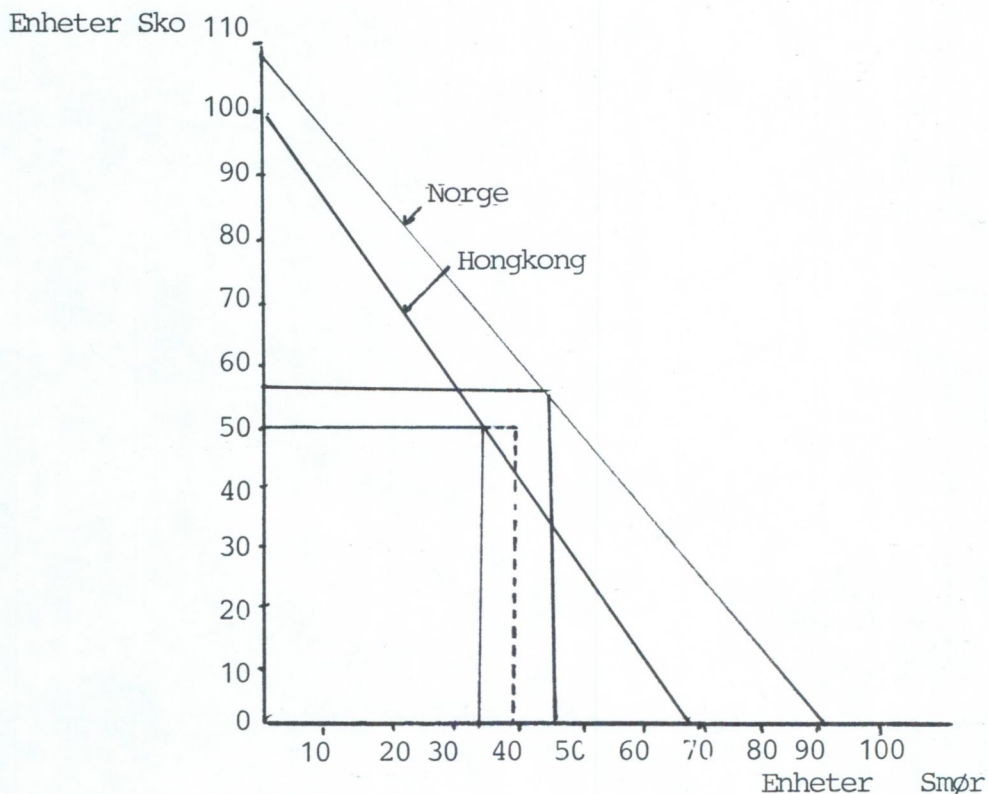

Fig. 4.1 Produksjonsmulighetskurver for smør og sko i Norge og Hongkong

I eksemplet forutsetter vi at om Norge bruker alle sine produksjonsressurser til å produsere det ene eller det andre av disse to produktene, kan det produsere enten 90 (enheter) smør eller 110 (enheter) sko.

På tilsvarende måte forutsetter vi at Hongkong, når de bruker alle sine produksjonsressurser, kan produsere enten 70 enheter smør eller 100 enheter sko.

Vi kan ikke uten videre av disse tallene se hvem som produserer smør og sko mest effektivt av Norge og Hongkong, fordi vi ikke har opplysninger om hvor mye produksjonsfaktorer som er brukt i det ene eller andre tilfelle.

Dersom vi forutsatte at den samme mengden produksjonsfaktorer er brukt i begge land, f.eks. arbeid og kapital, kan en slutte at i Norge produseres både smør og sko mest effektivt. Dette kan skyldes at produksjonsfaktorene i Norge er av bedre kvalitet enn i Hongkong. En annen forklaring kunne være at det er en annen sammensetning av produksjonsfaktorene i Norge enn i Hongkong (f.eks. mer kapital og mindre arbeid), og at dette er mest effektivt i begge produksjonene.

Det avgjørende for at varebytte mellom de to landa skal komme i stand er imidlertid ikke forskjellen i absolutt produksjonseffektivitet, men forskjellen i relativ produksjonseffektivitet, dvs. at effektiviteten i smørproduksjonen i relasjon til sko-produksjonen i Norge er forskjellig fra den i Hongkong.

Med utgangspunkt i vårt eksempel får vi følgende relasjon:

Produksjonskostnadene for smør målt i sko:

Norge:	$\frac{110}{90} = 1,22$, dvs. 1,22 enheter sko pr. enhet smør
Hongkong:	$\frac{100}{70} = 1,43$, dvs. 1,43 enheter sko pr. enhet smør

Produksjonskostnadene for sko målt i smør:

Norge:	$\frac{90}{110} = 0,82$, dvs. 0,82 enheter smør pr. enhet sko
Hongkong:	$\frac{70}{100} = 0,70$, dvs. 0,70 enheter smør pr. enhet sko

Dette viser at Norge har komparative fordeler ved å produsere smør, mens Hongkong har komparative fordeler ved å produsere sko. Norge vil kunne bytte til seg 1,43 enheter sko pr. enhet smør i Hongkong, og Hongkong vil kunne bytte til seg 0,82 enhet smør for en enhet sko i Norge, og dette er betydelig høyere pris enn hva de kunne oppnå^{hver} i sine hjemland. Forutsetningene

for varebytte mellom Norge og Hongkong er derfor til stede i dette tilfelle. Hvordan denne samhandelen kommer til å skje er det derimot ikke mulig å si noe generelt om. Det er kanskje ikke urimelig å anta at Norge vil være den "sterke" parten i samhandelen, og at det er prisene i Norge som legges til grunn for avtale om varebytte.

La oss forutsette at de to landa, før handel skjer, produserer og forbruker halvparten av det mulige produksjonsvolum av hvert av de to produktene. Norge vil da bruke 45 enheter smør og 55 enheter sko, og Hongkong 35 enheter smør og 50 enheter sko.

Vi forutsetter videre at hvert av landene ikke ønsker å redusere sitt forbruk av hverken smør eller sko om handel kommer i stand, men at hvert land ønsker å spesialisere seg på den produksjonen der de har de største komparative fordelene, og så bytte til seg den andre varegruppa, dvs. at Norge produserer smør og bytter til seg sko. Hongkong gjør det motsatte.

Med utgangspunkt i at det er Norges priser som legges til grunn ved samhandelen, vil det si at Hongkong kan selge 50 enheter sko til Norge til en pris av 0,82 enheter smør pr. enhet, altså $50 \cdot 0,82 = 41$ enhet smør. Før varebytte kunne Hongkong bare oppnå 35 enheter smør hvis de skulle kunne produsere 50 enheter sko. Varebytte med Norge har gjort det mulig å øke forbruket av smør med 6 enhet med den samme produksjonsinnsatsen.

Norge kan produsere 90 enheter smør ved spesialisering. Det har solgt 41 enheter til Hongkong som det fikk 50 enheter sko for. Norge har da 49 enheter smør tilbake til eget bruk, altså 4 enheter mer smør, men 5 enheter færre sko etter varebytte med Hongkong. Norge kan nå velge om det vil bruke 4 enheter smør mer, eller om det skal bruke produksjonsfaktorene til å produsere 5 enheter sko i stedet ($1,22 \cdot 4$).

Vi ser at Norges forbruk er omtrent uendret etter varebyttet, mens Hongkong har oppnådd å øke sitt forbruk av smør med 6 enheter uten å redusere sitt forbruk av sko. Nettoutbytte av handelen i dette tilfelle er 6 enheter smør.

Regneeksemplet foran kan oppstilles i tabellform:

Forbruk uten varebytte:	Norge	Hongkong	Prod. i alt
Smør, enheter	45	35	80
Sko, "	55	50	105

Forbruk etter varebytte (Norske priser):

Smør, enheter	45 (49)	41	86 (90)
Sko, "	55 (50)	50	105 (100)

På forhånd er det ikke mulig å si om det er Norges eller Hongkongs priser som legges til grunn for varebytte. Derfor er det heller ikke mulig på forhånd å si noe sikkert om hvordan tilpassingen for handelen vil bli.

På forhånd er det ikke mulig å si om det er Norges eller Hongkongs priser som legges til grunn for varebytte. Derfor er det heller ikke mulig på forhånd å si noe sikkert om hvordan tilpassingen for handelen vil bli.

4.2.1 Produksjonsmulighetskurve, indifferenskurver og internasjonalt bytteforhold

Fordelene med internasjonalt varebytte kan vises på en annen måte, ved hjelp av en produksjonsmulighetskurve og indifferenskurver.

Det er preferanseforholdene, dvs. hvordan nytteverdien av de respektive godene blir vurdert som er avgjørende for om den mulige totalproduksjonen kan oppnås. De er også avgjørende for hvordan forbruket vil komme til å fordele seg mellom de to landa. Vi kan vise dette med et diagram (fig.4.2). Likevekt har vi i tangeringspunktet mellom et lands produksjonsmulighetskurve og et lands indifferenskurve. Produksjonsmulighetskurven og indifferenskurvene forteller imidlertid ingenting om internasjonal handel.

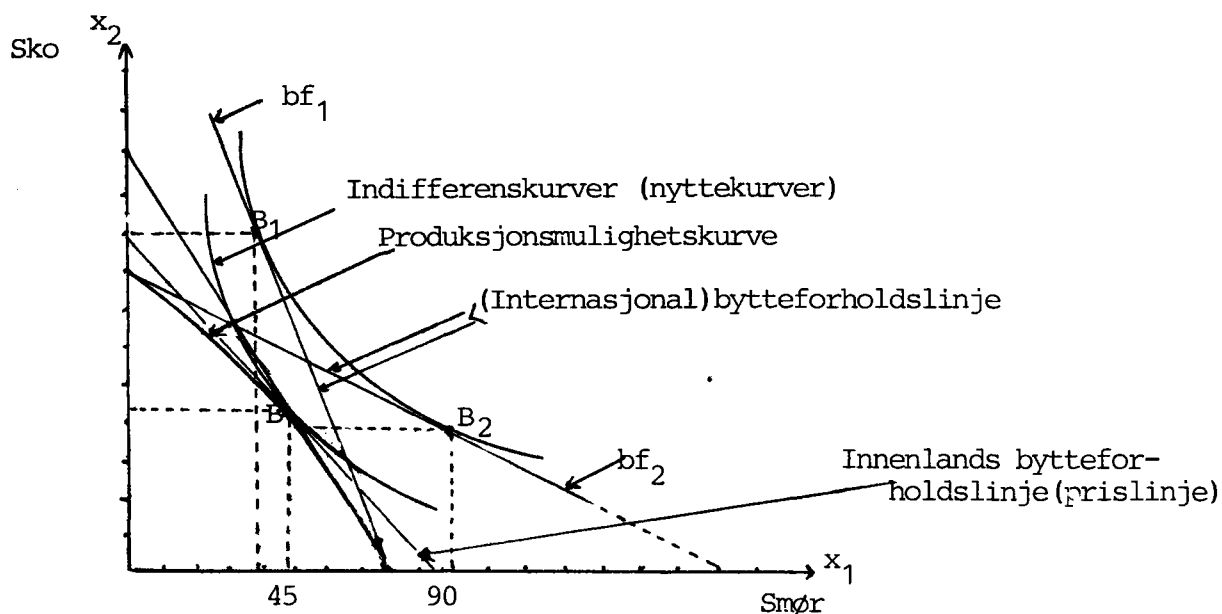

Fig. 4.2 Produksjonsmulighetskurve, indifferenskurver og bytteforholdslinjer

Et land som ikke driver internasjonal handel vil være optimalt tilpasset i pkt. B (45 enheter smør og 55 enheter sko). Bytteforholdet mellom x_1 og x_2 er da gitt ved bytteforholdslinja i tangeringspunktet. La oss så forutsette at dette landet tar sikte på et varebytte med et annet land, og at det eksisterer et internasjonalt bytteforhold for de to varene det her er snakk om og som er forskjellig fra det innenlandske bytteforholdet. La oss anta at dette bytteforholdet er gitt ved linja bf_1 som tangerer både produksjonsmulighetskurven og en idifferenskurve (Helningen på linja gir uttrykk for prisforholdet mellom de to godene).

Av fig. 4.2 går det fram at dersom vedkommende land spesialiserer seg på smørproduksjon og bytter til seg sko for smør med et annet land, er det mulig å nå et høyere indifferensnivå. I vårt eksempel beveger vi oss fra B til B_1 . I denne situasjonen er det gitt avkall på litt smør, men til gjengjeld er det oppnådd langt mer sko.

Dersom det internasjonale bytteforholdet smør/sko hadde vært som for bf_2 , ville optimal tilpassing ha vært ved B_2 , og vi hadde fått et helt annet forhold mellom smør og sko i optimal-situasjonen. En skal merke seg at både B_1 og B_2 ligger på samme indifferenskurve og gir følgelig samme behovstilfredsstillelse. (Problemet med å konstruere en idifferenskurve for et land skal vi ikke ta opp her. Det forutsetter bl.a. uendra inntektsfordeling. (se også fig. 4.3 og 4.4)

4.2.2 Boksdigrammet og tilpassingen i utenrikshandelen

En del viktige resonnement i forbindelse med internasjonal handel kan knyttes til det såkalte boksdigrammet. Boksdigrammet setter oss i stand til å studere forbindelsen mellom produksjonsfunksjonene for de aktuelle godene og den totale tilgangen av produksjonsfaktorer, og å finne fram til den optimale faktorinn-satsen ved produksjonen av to goder innenlands.

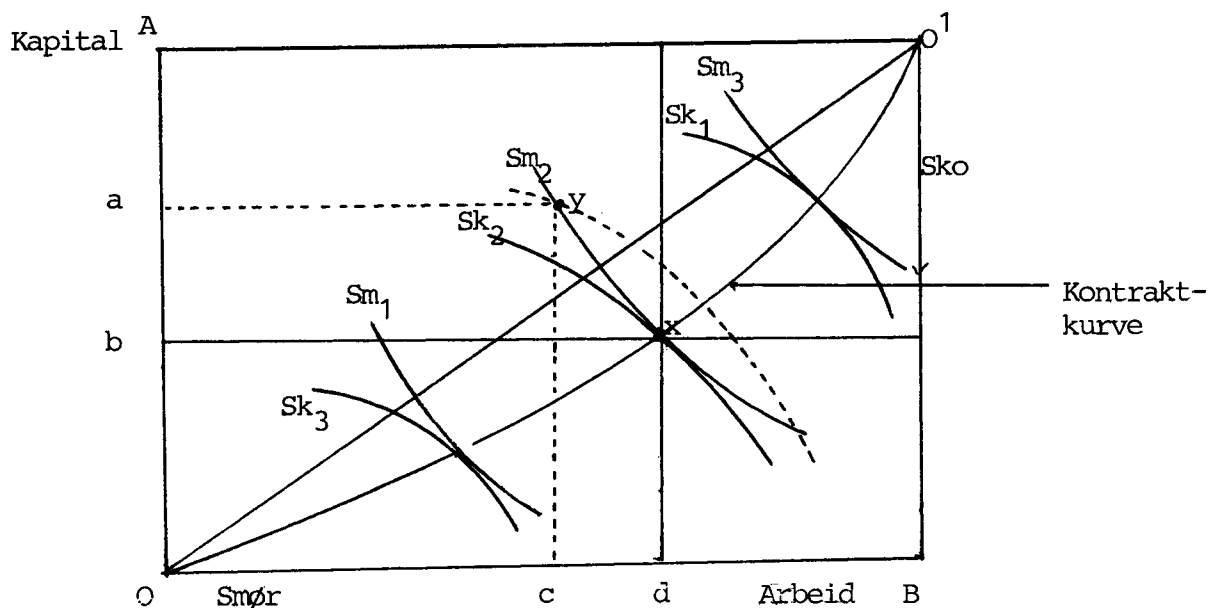

Fig. 4.3 Boksdiagrammet som viser at optimal tilpassing skjer på kontraktkurven.

Boksen angir den totale faktortilgangen av kapital og arbeid. OA angir den totale kapitaltilgang, OB angir den totale arbeidskrafttilgang. Diagonalen OO^1 angir faktorintensiteten for landet som helhet.

Det forutsettes at det produseres to varer, smør og sko, og alle produksjonsressursene nyttes. Produksjonsfunksjonene for disse varene framgår at to serier isokvanter. Smørproduksjonen måler vi fra nedre venstre hjørne O og skoproduksjonen fra hjørnet oppe til høyre O^1 . Vi kan så dra to serier isokvanter, den ene for smør, Sm med utgangspunkt i O, den andre for sko, Sk med utgangspunkt i O^1 . Isokvanten Sm_2 ligger dobbelt så langt fra origo O, som Sm_1 , og representerer dobbelt så mye smør som Sm_1 . Tilsvarende gjelder for sko-isokvantene som har sitt utgangspunkt i O^1 .

Hver isokvant representerer gitte produktmengder av henholdsvis smør eller sko som kan bli produsert med ulike faktorkombinasjoner av arbeid og kapital, som vi kan lese ut fra diagrammet.

Om vi knytter sammen alle punktene i boksen der to isokvanter tangerer hverandre får vi kurven OO^1 som til vanlig kalles kontraktkurven, og som representerer den optimale faktorkombinasjonen.

At kontraktkurven representerer de optimale tilpassingspunktene vil vi se om vi legger inn en ny isokvant som skjærer Sm_2 i pkt. y . I dette punktet nyttes også all kapital og all arbeidskraft til å produsere Sm_2 enheter av smør, a enheter av kapital og c enheter av arbeid. Resten nyttes til å produsere sko. Det er lett å se at produksjonen ikke er optimalt tilpasset i y . Beveger vi oss fra y til x , vil vi oppnå samme mengde smør, Sm_2 , men en større mengde av sko, Sk_2 . I begge tilfelle nyttes produksjonsfaktorene fullt ut, men faktorkombinasjonen er en annen i x enn i y , henholdsvis b kapital og d arbeid. Hvert punkt som ikke ligger på kontraktkurven er dårligere enn punkt som ligger på kurven.

Hvilke punkt på kontraktkurven som blir foretrukket til slutt har vi ikke grunnlag for å si noe sikkert om. Da må vi vite noe mer om etterspørselsforholdene.

Bokdiagrammet i fig. 4.3 viser oss en situasjon uten utenrikshandel. Trekker vi inn mulighetene for handel og mulighetene for endringer i faktorpriser og varepriser, blir det noe mer komplisert å vise tilpassingen. En konklusjon er at det slett ikke er sikkert at det alltid er det kapitalrike landet som kommer til å produsere og eksportere de kapitalintensive godene, og heller ikke at det alltid er det arbeidskraftrike landet som produserer og eksporterer de arbeidsintensive goder.

Allikevel vil det være slik at de arbeidsintensive varene som det kapitalrike landet produserer og eksporterer er mer kapitalintensive jamført med den mest kapitalintensive produksjonen i et U-land, dvs. det arbeidsintensive landet.

På lignende måte vil det kapitalfattige landet (U-landet) alltid nytte mer arbeidsintensive metoder ved produksjon av både x_1 og x_2 jamført med det kapitalrike landet (I-landet).

Dette er som vi ser en moderering av Ricardo's teori om de komparative fordeler.

4.2.3 Stilltiende_forutsetninger_for_teorien_om_de_komparative_fordeler_i_internasjonell_handel

Teorien om de komparative fordelene som grunnlag for internasjonal handel bygger på en rekke forutsetninger. De viktigste av disse er:

1. Fullkommen konkurranse både nasjonalt og internasjonalt
2. Tilstrekkelig nasjonal faktormobilitet til å oppnå lik faktorgodtgjørelse og faktorproduktivitet innen landet
3. Liten eller ingen mobilitet av produksjonsfaktorene mellom land
4. Null transportkostnader både nasjonalt og internasjonalt
5. Full sysselsetting av alle ressurser
6. En universiell gullstandard ("multilateral convertibility") og stabile valutakurser
7. Et penge- og kredittsystem som automatisk sørger for balanse i den internasjonale betalingsbalansen
8. Maksimering av nasjonalinntekt som eneste sosiale målsetting, uten hensyn til hvordan nasjonalinntekta er fordelt.

Forutsetningen for teorien om de komparative fordelene i internasjonal handel er som vi ser meget strenge. I virkeligheten vil knapt en eneste av disse forutsetningene være oppfylt i praksis. Det er da nærliggende å dra den konklusjon at teorien som forklaringsfaktor for internasjonalt varebytte er lite å bygge på.

JACOB VINER har drøftet dette spørsmålet inngående¹⁾. Han peker for det første på at den gamle teorien om de komparative fordelene har innebygt både mikroøkonomiske og makroøkonomiske element på samme tid, noe som i og for seg er verdifult. Teorien som analyseredskap har ikke vært i stand til å identifisere og forklare sammenhengene mellom alle de relevante faktorene som gjør

---

1) Jacob Viner, International Trade Theory and Its Present day Relevance. Foreign Agricultural Trade, Selected Readings, Editor R.L.Tontz. The Iowa State University Press, Ames 1966.

seg gjeldende i internasjonal handel, men teorien gir uten tvil rom for at alle faktorer i denne sammenheng kan påvirke det endelige resultatet.

Viner understreker at innen grensene for det problemområdet som den gamle teorien om de komparative fordelene tok sikte på å analysere (arbeidsinndeling og varebytte mellom land med ulike produksjonsvilkår), var teorien både realistisk og vellykket. Den var et nyttig og effektivt redskap til å analysere problemer som på den tid var sett på som viktige. Den fikk også stor betydning for den økonomiske utviklingen og har utvilsomt bidratt med verdifulle innslag for sosialpolitikken.

Endringene i dagens samfunn er imidlertid så store at det er naturlig å stille spørsmål om den gamle teorien lenger er gyldig som basis for internasjonalt varebytte. Den internasjonale gullstandard eksisterer ikke lenger, heller ikke faste valutakurser eller et fritt internasjonalt kapitalmarked, planøkonomien er gjennomført i mange land, osv.

Mye av den alminnelige kritikken av teorien om de komparative fordelene har også gått på at den representerer en statisk betraktningssmåte og ikke tar hensyn til det dynamiske aspektet som henger sammen med de økonomiske vekstfaktorene i de ulike land. VINER mener at det ikke er grunn til å legge avgjørende vekt på dette momentet. Derimot mener han at den del av kritikken som går på det "normative" velferdsaspektet er vanskeligere å forsvare. Gyldigheten av teorien på dette området er avhengig av at de aktuelle markedsprisene reflekterer de reelle produksjonskostnadene. Allikevel er han av den mening at til tross for de mange svakheter representerer teorien om de komparative fordeler fortsatt et nyttig analyseredskap.

4.3 Økonomiske modeller som viser virkningene ved internasjonal handel

4.3.1 Optimal tilpassing uten internasjonal handel

Fig. 4.3 viser en optimal tilpassing i et land uten internasjonal handel. Produksjonsmulighetskurven TT viser kombinasjonsmulighetene for matvarer og klær som landet kan velge mellom. Indifferenskurvene på sin side gir uttrykk for forbrukernes nyttevurdering av godene matvarer og klær. Den kombinasjon av

matvarer og klær som gir befolkningen en optimal behovstilfredsstillelse finner vi i pkt. A, som representerer mengden OM av matvarer og mengden OK av klær. Den gode-kombinasjonen som vi har i punktene B eller C ser vi ligger på en lågere indifferenskurve.

Tilpassingen i pkt. A er optimal så lenge det innenlandske prisforholdet mellom matvarer og klær er konstant og slik det er framstilt ved den stipla linja gjennom pkt. A.

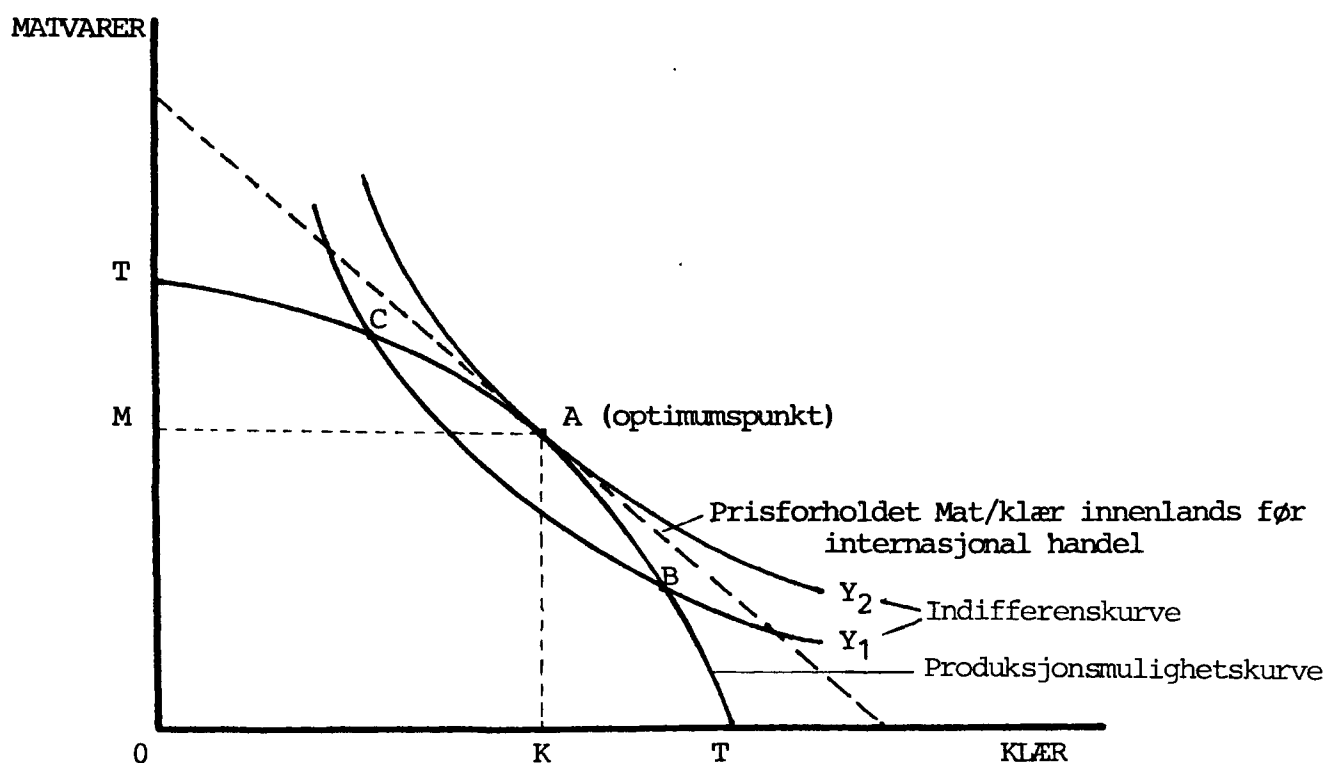

Fig. 4.3b Optimal tilpassing i en "lukket" økonomi, uten internasjonal handel.

4.3.2 Optimal tilpassing med internasjonal handel

Fig 4.4 viser noen av virkningene av internasjonal varebytte, både på den totale nytteeffekten og på produksjonsmønstret i heimlandet.

Dersom vedkommende land ikke tok del i internasjonal handel, ville tilpassinga bli som i fig.4.3 ved pkt. A, når prisforholdet innenlands svarer til den stipla linja , OM_0 av matvarer og OK_0 av klær.

Vi forutsetter så at det åpnes for internasjonal handel.

Prisforholdet matvarer/klær på det internasjonale markedet svarer nå til linje 2, dvs. at matvarene er relativt billigere enn klær.

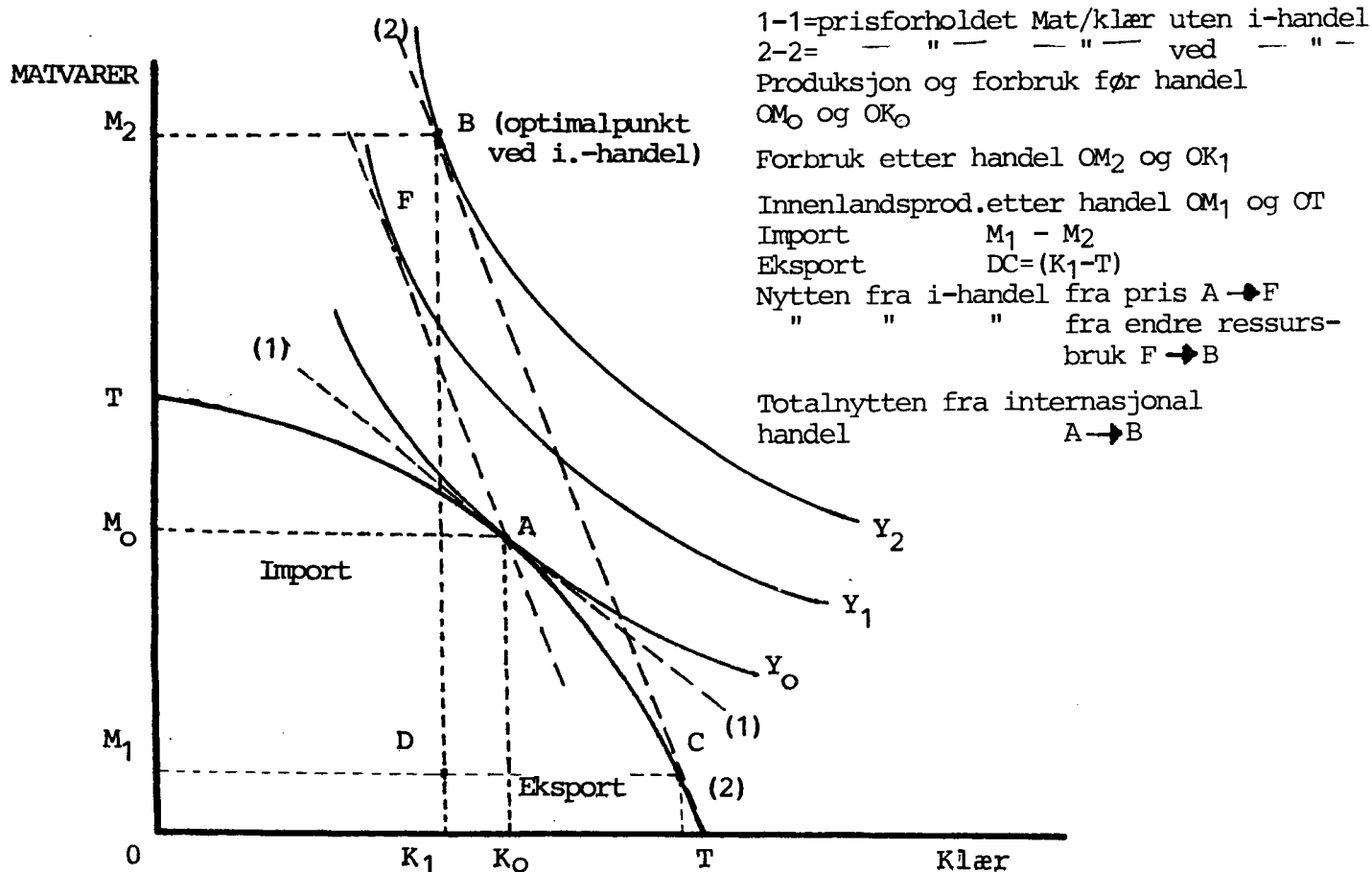

Fig. 4.4 Optimal tilpassing i en åpen økonomi med internasjonal handel.

Det såkalte "handels-triangel", BDC, viser oss hvilke muligheter som åpner seg ved et internasjonalt varebytte. Punktet for optimal tilpassing er ikke lenger A, men pkt. B på indifferenskurven Y_2 . Dette representerer et matvareforbruk svarende til OM_2 og et klesforbruk svarende til OK_1 .

Det nye prisforholdet mellom matvarer og klær vil raskt føre til en endring i det innenlandske produksjonsmønsteret. Ved de nye prisene på matvarer og klær vil landet redusere sin matvareproduksjon fra OM_0 til OM_1 , og importere matvarer tilsvarende $M_1 - M_2$. Samtidig vil det utvide produksjonen av klær, fra K_0 til T men satse på å eksportere DC av denne produksjonen.

Den totale nytten fra utenrikshandelen i dette tilfelle, som resulterer i en økning i realinntekt, er vist ved at

optimalpunktet er flyttet fra indifferenskurven Y_0 til indifferenskurven Y_2 .

Dersom det opprinnelige produksjonsmønsteret i heimlandet blir beholdt etter at det er åpnet for internasjonal handel, da vil optimalpunktet for tilpassingen være ved pkt. F, ikke ved pkt. B.

Dette viser oss at den totale nytten fra internasjonal handel kan spaltes i to, 1) nytten fra billigere produktpriser etter vareutvekslingen i forhold til de opprinnelige prisene, dvs. en bevegelse fra A til F, og 2) nytten fra en endring i bruken av produksjonsressursene innenlands, fra A til C, derved øker realinntekta, slik at forbruket kan økes fra F til B.

Handels-triangelet i heimlandet må ha et tilsvarende speilbilde hos den internasjonale handelspartneren.

4.3.3 Virkningene i eksport- og importlandet av internasjonal handel

I fig. 4.5 er det forsøkt å vise hvordan varepris og varemengde i både eksportlandet og importlandet blir påvirket når det åpnes for internasjonal handel. I eksportlandet økes produksjonen fordi prisen øker, men innenlandsprisen går også noe opp. Dette reduserer innenlandsforbruket noe, men landet får valutainntekter som det kan importeres andre goder for. Importlandet øker tilbudet av vedkommende vare. Dette presser markedsprisen noe ned i forhold til situasjonen uten import. Konsekvensen av dette er redusert innenlands produksjon av vedkommende vare, men økt forbruk totalt sett (fig.4.5).

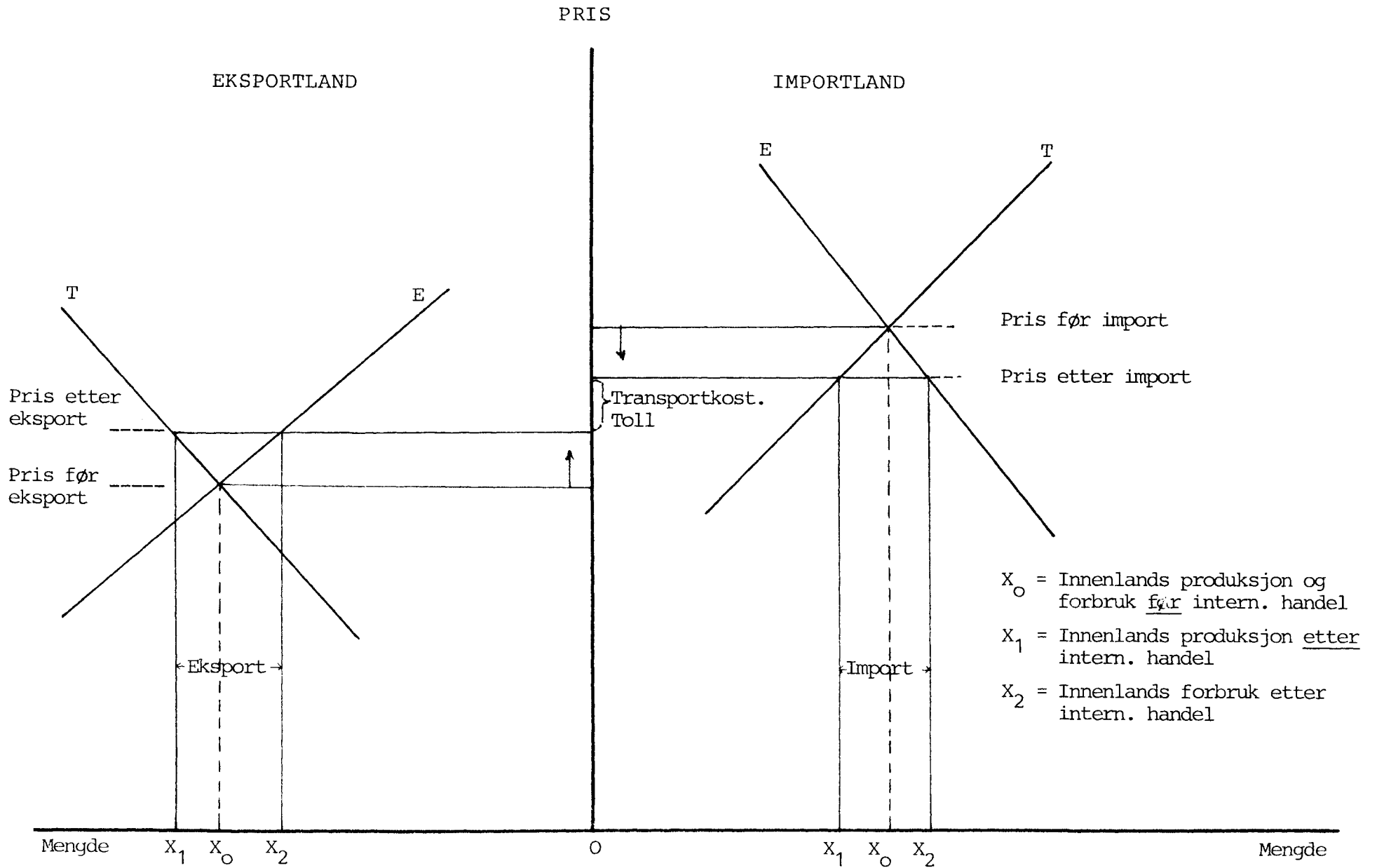

Fig. 4.5 "Rygg mot rygg diagram" som viser virkningen på produksjon, pris og omsatt mengde i eksport- og importlandet ved eksport og import av ei bestemt vare.

4.3.4 Virkningene av toll

Vi skal her ta for oss et bestemt produktmarked som utgjør en begrenset del av den nasjonale økonomien i et land. Vi forutsetter at landet er nettoimportør av vedkommende produkt, men ikke så stor importør kvantumsmessig at verdensmarkedsprisen påvirkes av importen. Virkningen av å legge toll på denne importen er vist i fig. 4.6.

Tilbudskurven for importvara blir her $P_V L$, mens SS' er tilbudskurven for den innenlandsproduserte delen, og kurven DD' er den innenlandske etterspørselskurven for den samme vara.

Vi tenker oss at det legges toll på importen, slik at innenlandsprisen øker fra P_V til P_t .

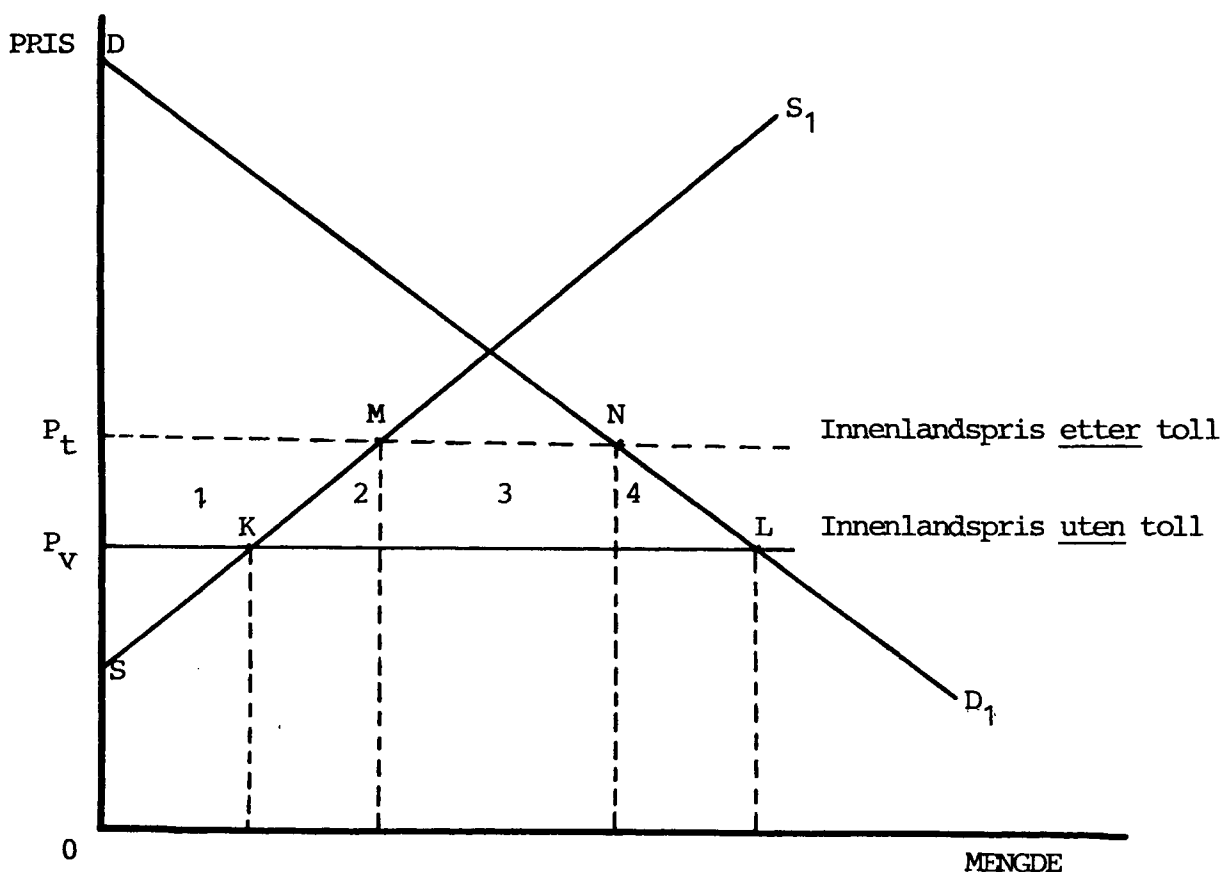

Fig. 4.6 Virkningen av å legge toll på importen.

Virkningene av toll:Tilpassing uten toll:

OK = Innenlands produksjon av vedk. vare

KL = Import av vedk. vare

OL = Totalforbruk av vedk. vare

Tilpassing med toll:

$P_v P_t / OP_v$ = Svarer til pålagt tollsats

OM = Innenlands produksjon av vedk. vare

ON = Totalforbruk " " "

MN = Import " " "

$P_v LD$ = "Consumers Surplus" uten toll

$P_t ND$ = "—" "—" med toll

$P_v P_t \cdot MN$ = Tollinntektene til Staten

Velferdsvirkningene av toll:

Tap av "Consumers Surplus" : 1+2+3+4

Vinst av "Producers Surplus" : 1

Nettotap : 2+4

4.3.5 Virkningene av kvantitative restriksjoner på importen

Kvantitative restriksjoner brukes i stor utstrekning for å begrense importen av bestemte produkter. Hensikten er først og fremst å beskytte innenlandsproduksjon mot konkurranse fra billig import, men valutamessige årsaker kan i blant også være årsaken. De kvantitative restriksjonene på importen har stort sett de samme virkningene som tollene har, selv om regelverket er helt forskjellig. I fig. 4.7 forsøker en å vise virkningene av kvantitative restriksjoner jamført med toll.

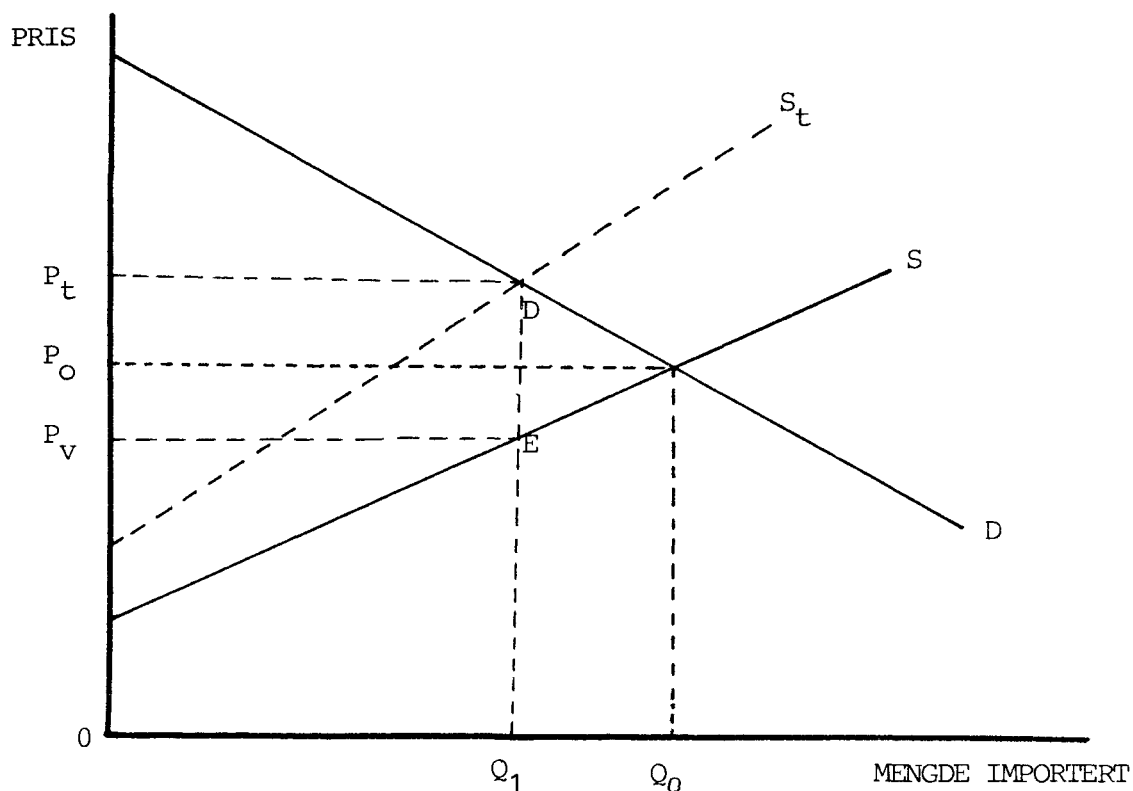

Fig. 4.7 Virkningen av kvantitative restriksjoner jamført med toll.

Forklaring til figuren:

- S og D står for tilbud og etterspørsel etter importerte varer, den innenlandske produksjonen av de samme varene er ikke med.
- $0Q_1$ angir importkvoten.
- $0Q_0$ mengde som ville ha vært omsatt ved fri import til prisen P_0 .
- P_t og P_v representerer markedspriser som vil gi markedsbalanse på henholdsvis det innenlandske og det utenlandske marked dersom importkvoten er $0Q_1$.

Dette viser at en importkvote som fører til en prisfordreining fra P_v til P_t er jevngod med en tollsats svarende til $P_t P_v / P_v 0_1$ når det gjelder restriktiv virkning. En tolltariff av samme størrelse svarer i fig. 4.7 til tilbudskurven S_t .

Produsentene i et importland foretrekker vanligvis kvantitative importrestriksjoner i stedet for toll, mens fagøkonomene gjerne anbefaler det motsatt. Dette har gjerne landbrukspolitiske årsaker. Det er lettere å få vedtatt en restriktiv

kvote som svarer til en tollsats på 100 % enn en tilsvarende tollsats. En så høy tollsats ville føre til sterke protester fra ulike hold. Derimot er det vanskelig å berekne hva den ekvivalente størrelsen på en kvantitativ restriksjon vil være.

Andre årsaker er strengt økonomiske. Ved økonomisk vekst får vi et skift både i tilbuds- og etterspørselskurvene mot høyre. Dersom importkvoten holdes konstant betyr det at den reelle importrestriksjonen skjerpes, dvs. at den ekvivalente tollsatsen øker. En prosentvis tollsats ville i dette tilfellet ikke ha endret noe på graden av importrestriksjonen.

Differansen mellom importprisen og innenlandsprisen gir importøren visse inntekter som det knytter seg spesiell interesse til. Fordi staten mister tollinntekter ved denne ordningen, finnes det eksempel på at enkelte land selger importlisensene til høystbydende importør. På det viset kan tapet av tollinntekter kompenseres.

4.3.6 Dumping

Med begrepet dumping sikter vi til en noe spesiell form for prisdiskriminering i rom. Vi snakker om dumping når et monopolistisk foretak i et land selger produktene sine langt billigere i utlandet enn på heimemarkedet. Salgsprisen i dumpinglandet ligger ikke bare lågere enn i heimlandet, men oftest så lågt at prisen ikke dekker de faste produksjonskostnadene, i blant ikke engang alle variable kostnader.

Bakgrunnen for at dumping forekommer er en markedssituasjon med ufullkommen konkurranse på heimemarkedet, og med et åpent internasjonalt marked med fullkommen konkurranse. Markeds-situasjonen i heimlandet er slik at dersom monopolisten nyttet produksjonsutstyret sitt fullt ut, ville produksjonen bli så stor at den ikke vil kunne avsettes på heimemarkedet til en rekningsvarende pris.

Ved tilpassingen på heimemarkedet kalkulerer monopolisten med dekning både for de faste og de variable kostnadene. For å oppnå full kapasitetsutnyttning kan det da svare seg å drive prisdiskriminering mellom heimemarkedet og det internasjonale markedet (fig. 4.8).

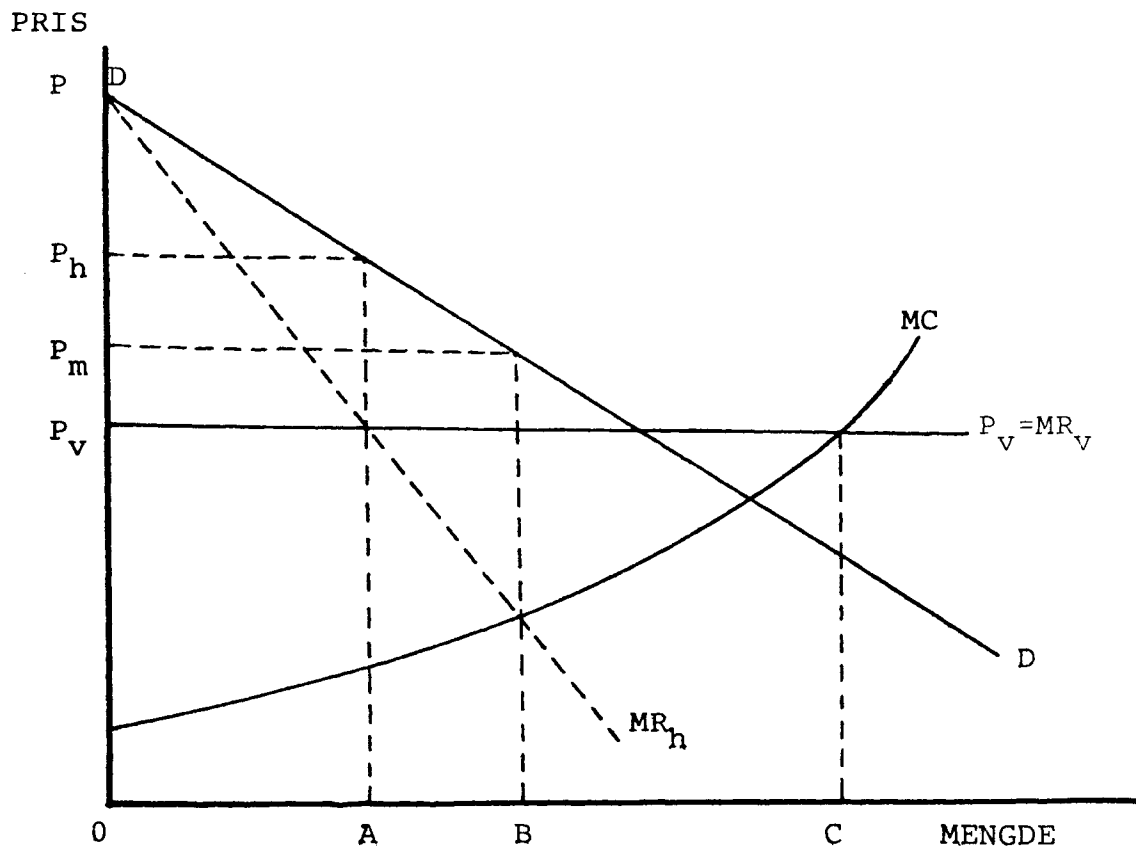

Fig. 4.8 Markedstilpassing ved dumping-salg på eksportmarkedet.

Etterspørselen på heimemarkedet er gitt ved kurven DD , med grenseinntektskurven MR_h . Dersom monopolistens grensekostnadskurve (tilbudskurven) er lik MC , vil han maksimere fortjenesta på heimemarkedet ved å omsette mengden OB til prisen P_m , der $MR_h = MC$.

La oss anta at prisen på verdensmarkedet er lik P_v , dvs. betydelig lågere enn prisen på heimemarkedet, P_m . Prisen er likevel høgere enn grensekostnadene, MC , for et betydelig produksjonsomfang, OC . Monopolisten har her visse muligheter for lønnsom eksport, og vil maksimere fortjenesta ved å tilpasse seg slik at grenseinntekta blir den samme i de to markedene. Dette vil han oppnå ved å omsette mengden OA på heimemarkedet til prisen P_h , og selge resten, AC , på det internasjonale markedet til prisen P_v . En forutsetter at denne prisen er uavhengig av det kvantum som blir eksportert.

Vi ser at en prisdiskriminering mellom et regulert heimemarked og et fritt internasjonalt marked har ført til økt totalproduksjon, men at omsatt mengde på heimemarkedet er redusert, og at prisen her er blitt noe høyere.

Salg av produkter på det internasjonale marked til lågere priser enn på innenlandsmarkedet forekommer nokså ofte.

Dumping synes særlig å være utbredt når avtakende etterspørsel fører til overskottskapasitet innen et produktområdet. Dette frister til en strategi med en gjennomført prisdiskriminering mellom heimemarkedet og eksportmarkedet.

Dumping representerer et særegent problem i økonomisk politikk, fordi dumpingsalget favoriserer de utenlandske forbrukerne på bekostning av forbrukerne i heimlandet. Allikevel er det importlandene som i første rekke søker å hindre et slikt dumping-salg. Begrunnelsen er gjerne at dumping er urettferdig overfor egne produsenter, og at slike temporære tilførsler av billige produkter lett kan presse egne produsenter til å legge ned.

5. INTERNASJONALE VALUTAPROBLEMER

5.1 Betalingsbalansen med utlandet

Begrepet referer seg til sluttresultatet av de økonomiske transaksjonene som et land har med andre land. Det kan oppfattes som et regnskap med ei utgiftsside (import) og ei inntektsside (eksport). En snakker i denne forbindelse om underskott eller overskott i utenriksregnskapet.

Det er flere faktorer som påvirker et lands betalingsbalanse:

- 1) Eksport og import av varer.
Det er varehandelen som vanligvis representerer den største og viktigste postene i et lands utenriksregnskap
- 2) Eksport og import av tjenester.
Dette kan være skipsfartstjenester, bank- og forsikringstjenester, turisme, diplomatiet, fortjeneste for utenlandske kompanier, renter på lån i utlandet osv.
- 3) Eksport og import av gull.
I tidligere tider var gull det viktigste betalingsmiddel i internasjonal handel mellom land. Underskott eller overskott i betalingsbalansen ble møtt med eksport eller import av gull.
- 4) Eksport og import av kapital.
Dette omfatter både private og offentlige lånetransaksjoner, og kapitalens rolle er blitt stadig viktigere i denne forbindelse.

Regnskapet som viser betalingsbalansen for et land er vanligvis delt i et kontantregnskap og et kapitalregnskap.

Kontant-regnskapet

Dette omfatter alle transaksjoner som kommer inn under pkt. 1 og pkt. 2 foran. Disse postene er direkte knyttet til nasjonalinntekta (BNP) for landet. De viser utgiftene til import av varer og tjenester fra utlandet, og inntektene for salg av varer og tjenester til utlandet. Nettobalansen fra disse postene (pluss eller minus) må plusses på eller trekkes fra nettonasjonalproduktene for landet for å finne fram til BNP.

Kapitalregnskapet

Transaksjonene mellom sentralbankene av gull eller annen valuta føres det vanligvis eget regnskap for. Kapitalregnskapet består av alle transaksjonene som er knyttet til lån eller investeringer utenlands. Dette regnskapet er videre delt i kapitalstrømmene på kort sikt og på lang sikt.

Vareeksporten og vareimporten til et land gjennom en kortere tidsperiode behøver ikke nødvendigvis å balansere. På lang sikt derimot, dersom vi inkluderer alle faktorene som påvirker betalingsbalansen, må verdien av eksport og import ikke avvike for mye, om ikke utenlandsgjelda skal bli for stor.

Det finnes to teorier som forklaring på hvordan en slik balanse i utenriksregnskapet kan oppnås:

1. Den klassiske teorien
2. Den moderne teorien

1. Den klassiske teorien

Denne teorien som ble lansert av RICARDO, sier at balanse mellom eksport og import kan oppnås gjennom pengesystemet (the monetary system). Dersom et land får et underskott på betalingsbalansen p.g.a. større import enn eksport, må landet eksportere gull for å dekke differansen. Dersom et land har overskott på betalingsbalansen, mottar det gull fra utlandet tilsvarende overskottet. Disse gulltransaksjonene fører til prisendringer i vedkommende land. I overskottslandet der gullet strømmer inn, øker pengemengden, og prisene går opp. Høgere priser innenlands demper eksporten og øker importen. Overskottet på betalingsbalansen forsvinner litt etter litt. Den motsatte virkning får vi i land med underskott på betalingsbalansen.

I dagens samfunn har ikke denne teorien gyldighet lenger, fordi gullet ikke lenger har en slik funksjon som her er skissert, selv om gulloverføringer mellom landa ofte forekommer.

2. Den moderne teorien

Denne teorien ble utviklet av bl.a. ROBINSON og HARROD på grunnlag av Keynes' "General Theory of Employment". Teorien går kort ut på at underskott eller overskott på betalingsbalansen vil bli eliminert gjennom endringer i sysselsettingen, inntekta og produksjonen. Om vi tenker oss at noe skjer som øker et lands eksport, vil det også øke landets import uten at prisene endres. Det skyldes at en økning i eksporten påvirker produksjonsomfanget og dermed også etterspørselen innenlands. Fordi balansevirkingen skjer via økt produksjon og sysselsetting, dvs. gjennom endring i inntektsnivået, vil denne mekanismen ikke virke dersom den opprinnelige "eksterne endring" ikke også fører til inntektsendringer.

En tilpassing av betalingsbalansen via endringer i inntektsnivået vil derfor ikke være nok alene. Andre virkemidler må nyttes i tillegg.

- 1) Importkontroll
- 2) Endring i handelsbalansen via prisene
- 3) Endring i valutakursen.

Her skal vi se på valutakursenes betydning.

5.2 Valutakursene

Valutakursene i 1970 og 1980-årene har vært meget ustabile. Det er gjennomført forholdsvis mange devalueringer, det er blitt foretatt enkelte revalueringer, og vi har også hatt mange såkalte "flytende" kurser (jfr. nedenfor). Vi skal her se på noen av de viktigste trekk ved forholdene slik de har vært.

De landa som er medlemmer av Det Internasjonale Pengefond (IMF), oppgir til Fondet hvor mye landets pengeenhet normalt skal ansees for å "være verdt". Verdiene blir oppgitt i SDR-enheter¹. På grunnlag av disse oppgavene fra medlemslanda kan

---

¹SDR = spesielle trekkrettigheter gjennom Det internasjonale pengefondet. Disse trekkrettighetene kan oppfattes som en ny reservevaluta i stedet for gull. I 1974 ble fastsettelsen av verdien av SDR knyttet til ei korg av 20 ulike valutaer.

en så regne ut pari-verdier for valutakursene. I praksis vil imidlertid mange av valutakursene avvike ganske mye fra disse pari-verdiene.

De sju vest-europeiske land Belgia, Luxembourg, Danmark, Nederland, Vest-Tyskland, Sverige og Norge, har inngått en valuta-politisk avtale. Avtalen går ut på at de innbyrdes valutakursene ikke skal kunne avvike mer enn 2½% fra sine pariverdier. Med "en innbyrdes valutakurs" mener vi her en kurs som forteller hvor mye penge-enheten til et land i gruppa er verdt i forhold til pengeenheten til et annet land i gruppa. Kursen i Norge på tyske mark f.eks. er i denne sammenheng en innbyrdes valutakurs. For å hindre større avvik er det gitt regler for hvordan sentralbankene i disse landa skal opptre på valutamarkedene når kursene viser tendens til å overskride grensene for det tillatte. Valutaene til de sju vest-europeiske land som samarbeider om valutapolitikken kalles ofte "slangevalutaene" eller "EF-slangen".

En rekke valutakurser er flytende, dvs. at de blir bestemt av tilbud og etterspørsel i valutamarkedene, uten at regjeringene eller sentralbankene tar sikte på å hindre at avvikene fra pariverdiene holder seg innenfor visse grenser. Et eksempel vil vise dette. Ovenfor pekte vi på at sju vest-europeiske land samarbeider om stabilisering av de innbyrdes valutakurser. I disse landa er kursene flytende på bl.a. amerikanske dollar, britiske pund og japanske yen².

---

²Som en forklaring på slangebetegnelsen tenker vi oss at vi i et diagram tegner en kurve som viser utviklingen over tiden av forholdet mellom (i) kursen på amerikanske dollar i Vest-Tyskland og (ii) pari-verdien for denne kursen. Vi tenker oss også at vi i samme diagram tegner inn kurver som viser hvordan dollarkursen i "de sju landa" varierer i forhold til sine pari-verdier. Alle kurvene i et slikt diagram vil ha tilnærmet samme forløp. Årsaken er at samarbeidet mellom "de sju" fører til tilnærmet stabile innbyrdes verdiforhold for de sju valutaene. At kurvene har omtrent samme forløp betyr at de alle ligger innenfor et område i diagrammet som kan sies å ligne en slange som bukter seg framover. Tilsvarende "slanger" får vi når vi lager diagrammer hvor vi erstatter dollarkursene med f.eks. kursene på engelske pund, eller kursene på japanske yen.

5.3 Konverteringsmuligheter, seddelbankreserver og gulltilknytting.

Det har ikke skjedd store endringer i konverteringsmulighetene i de seinere år. De fleste land har i dag innført visse innskrenkninger i innlendingers adgang til å kjøpe utenlands valuta med sikte på kapitalplasseringer i utlandet. Ellers er det som regel slik at den som ønsker det kan konvertere ett lands penger til andre lands penger.

Seddelbankenes reserver består fortsatt for det meste av dollar. Men enkelte andre valutaer, bl.a. tyske mark, brukes nå i stigende utstrekning som seddelbankreserver. Beholdningene av SDR utgjør fortsatt bare en liten del av reservene.

Enkelte seddelbanker har fortsatt store beholdninger av gull. Men i dag blir seddelbank-gullet sjelden eller aldri brukt til kjøp av valuta. For øvrig finns det et internasjonalt marked for kjøp og salg av gull. På dette markedet ligger prisen på gull flere ganger høyere enn den gullprisen Pengefondet tidligere gjorde bruk av. - I dag er det ingen nær forbindelse mellom verdien av gull og verdien av de enkelte lands penge-enheter.

5.4 Planene for det framtidige betalingssystemet

Det Internasjonale Pengefond har arbeidd med planer for en reform av det internasjonale betalingssystemet. Her skal vi peke på noen av de synspunktene som har vunnet tilslutning.

Det er enighet om at en bør ha pari-verdier for valutakursene, og at avvikene mellom de faktiske kursene og pari-verdiene normalt bør ligge innenfor visse grenser. Men det er en vanlig oppfatning at landa tidligere som oftest har ventet for lenge med å foreta nødvendige endringer av pari-verdiene. Mange hevder at slike endringer bør inngå som et ordinært virkemiddel når en står overfor en varig ulikevekt i betalingsbalansen. Dette betyr at en får et system med faste, men justerbare valutakurser. Et syn som også gjør seg gjeldende er at både land med betalingsunderskott og land med betal-

ingsoverskott burde ha plikt til å tilpasse politikken sin slik at de oppnår likevekt. - Dette er en forholdsvis ny idé. Tidligere var det en vanlig oppfatning at dersom det oppsto ulikevekt i betalingsbalansen mellom landa, var det underskottslanda som burde sørge for at en fikk balanse gjennom endringer i sin økonomiske politikk.

Et tilsvarende syn som gjør seg gjeldende er at SDR bør bli den viktigste formen for seddelbank-reserve, likeledes at alle land bør være forpliktet til å veksle inn sin egen valuta i SDR, når andre land ønsker det. Dette betyr at dollaren ikke lenger skal ha noen særstilling i betalings-systemet.

Et viktig punkt i planene er at tilgangen på SDR bør styres gjennom vedtak i internasjonale organer. En får derved muligheter til å sørge for at den samla mengden av seddelbankreservene blir "passe stor". En annen sak er at det nok er delte meninger om hva som er en "passe stor mengde" av SDR.

De fleste av landa i tjue-landskomiteén mener at det bør opprettes en forbindelse mellom tildeling av SDR og utviklingshjelp, en såkalt "SDR-aid link"¹.

---

¹Dette betyr at dersom en finner at verdenshandelen vil være tjent med at tilgangen på SDR økes, vil tildelingen til det enkelte land bl.a. være avhengig av om landet har behov for utviklingshjelp. Det kan også være snakk om å lage et system hvor SDR lånes ut til utviklingslanda av Verdensbanken eller en annen internasjonal institusjon.

6. MARKEDSTYPER OG HANDELSFORMER I INTERNASJONAL HANDEL

6.1 Begrepet "marked"

Både i nasjonal og internasjonal sammenheng blir markedsbegrepet i stor utstrekning brukt uten nærmere presisering av hva vi legger i det. Noen vil umiddelbart tenke på dette som et bestemt sted eller område, andre vil kanskje forbinde det med et bestemt produkt.

En vanlig teoretisk definisjon er at "et marked er ei gruppe kjøpere og selgere i så nær kontakt med hverandre at de underliggende kreftene i etterspørsel og tilbud kan forenes".

I visse tilfelle er det naturlig å tenke på et marked som et avgrensa geografisk område. Et grønsaktorg f.eks. er et sted der kjøper og selger møtes ansikt til ansikt. De amerikanske kornbørsene f.eks. er et slikt sted. Våre skinnauksjoner og sildeauksjoner vil langt på veg også komme i denne kategorien. Oslo Børs er et tilsvarende marked for verdipapirer. I noen tilfelle er ikke de egentlige kjøpere eller selgere til stede, bare deres representanter (aksjemeklere o.a.).

I de fleste tilfellene kan vi allikevel ikke knytte markedsbegrepet til et bestemt sted. Vi snakker f.eks. om det amerikanske bilmarked, det franske vinmarked, det norske bokmarked, smørmarkedet, cellulosemarkedet, arbeidsmarkedet, kapitalmarkedet osv. Her tenker vi på de personene og foretak som enten kjøper eller selger vedkommende vare eller tjeneste.

Markedssystemet i forbindelse med internasjonal handel kan videre grovt oppdeles i to markedstyper:

1. Lokale markeder
2. Sentrale markeder

6.2 Lokale marked

Dette er nasjonale markeder der omsetningen hovedsakelig er av lokal eller distriktsmessig betydning, men hvor det også blir omsatt varer for eksport. I land med svakt utviklet omsetningsorganisasjoner spiller de lokale markedene en viktig rolle for både produsentene og forbrukerne av landbruksprodukter. Under våre

forhold har imidlertid de lokale markedene hatt en avtakende betydning og de har vel heller aldri spilt noen særlig rolle som eksportmarkeder.

Prisdannelsen på de lokale markedene kan være noe forskjellig. Som regel nærmer konkurranseformen seg fullkommen konkurranse, men kan ha innslag av ufullkommen konkurranse dersom markedet domineres av en eller noen få store kjøpere eller selgere.

I blant kan prisene bli bestemt helt eller delvis utenfor vedkommende lokale marked (kfr. "Köbenhavn Ködby" og "Köbenhavn Engrosgrønttorv").

Enkelte lokale markeder utvikler seg i blant til sentrale markeder, og noen sentrale markeder kan i blant bli redusert til lokale markeder som følge av f.eks. endrede transportveier, endring i varens betydning, eller skiftende handelspolitiske forhold. En parallell er de gamle tradisjonsrike hestemarkedene i Norge som utviklinga har løpt ifra (Elverum, Grunsetmarkn., Kongsberg osv.).

6.3 Sentrale marked

Det er disse markedene interessen knytter seg til i forbindelse med internasjonal handel, fordi det er på disse markedene at en vesentlig del av de internasjonale handelstransaksjonene med landbruksprodukter finner sted. Disse markedene ligger vanligvis strategisk plassert i forhold til større produksjonsområder på den ene sida, og til transport- og utskipningsmulighetene på den andre.

De sentrale markedene kan ha forskjellig karakter, men to typer er de mest vanlige, nemlig (1) auksjoner og (2) varebørser.

6.3.1 Auksjoner

Også av auksjoner finnes det flere typer, men de viktigste i denne sammenhengen er de såkalte råvareauksjonene. I de tilfelle standardiseringssystemet er utilfredsstillende eller produktet er av en spesiell karakter, vil selve produktet som selges være fysisk til stede under auksjonen slik at potensielle kjøpere kan inspisere det på forhånd.

Et eksempel på auksjonssalg her i landet er Oslo Skinnauksjoners salg av pelsdyrskinn to-tre ganger i året. Oppkjøperne på auksjonen her kommer fra mange land. I flere dager før auksjonen holdes

har kjøperne oppholdt seg på Skinnsenteret i Oslo og gjort seg kjent med de skinnkolleksjonene som skal selges, slik at under selve auksjonen kommer kjøperne med sine bud utelukkende på grunnlag av auksjonskatalogen og egne notater.

Tilsvarende auksjoner i andre deler av verden finner sted også for varer som ull, bomull, kaffe, te osv. Dette er alle produkter som er av en slik karakter at det er vanskelig med en standardisering i en slik utstrekning at den kan selges usett.

Det som karakteriserer en auksjon er at salget foregår via en enkelt person (auksjonarius) som mottar tilbudene fra kjøperne, og som avslutter handelen med et knakk i bordet når pristilbudet etter hans mening ikke kan ventes å komme høyere (Promtsalg).

Ursalg er en egen form for auksjonssalg, utviklet i Nederland. Det ble tidligere tildels nyttet av Gartnerhallen i Norge ved salg av frukt og grønnsaker.

6.3.2 Varebørser

Omsetning av landbruksvarer på spesielle varebørser er en annen handelsform som er mye nyttet i internasjonal handel. Her er det børskommisjonæren som formidler handelen mellom selgere og kjøpere. På varebørsen kan også varen som selges være fysisk tilstede, men det vanlige er at det handles på grunnlag av vareprøver. Forutsetningen er at de ulike varekvalitetene er nøye spesifiserte gjennom klare, anerkjente standardiseringsregler.

Verdenshandelen med kveite f.eks. skjer i stor utstrekning på denne måten. Av kjente markeder som kan nevnes i denne sammenheng er kveitebørsene i Chicago, Kansas, St. Louis, New York, Winnipeg, Canada, m.fl. Her blir en rekke kveitetyper prisnotert og omsatt på grunnlag av nøye spesifiserte kvaliteter. Handelen med en rekke andre landbruksprodukt foregår tildels på samme måte (soyabønner, jordnøtter, ris, m.v.)

I tidligere tider, før omsetningen av landbruksvarene var organisert som i dag, ble husdyrprodukter som smør, egg og bacon omsatt på de engelske varebørsene ved at representanter for selgerne tok direkte kontakt med kjøperne. I våre dager skjer denne handelen helt utenom de gamle varebørsene. Normalt skjer det meste av omsetningen i dag gjennom løpende avtaler mellom selger og kjøper.

Handelen på en varebørs kan enten være såkalt

(1) terminhandel eller (2) "promthandel".

Terminhandel vil si at det blir inngått en avtale om kjøp av et gitt kvantum som skal leveres til nærmere angitte tidspunkt (terminer).

En avtale om kjøp av korn kan f.eks. gå ut på at kornet skal leveres i like store kvanta, f.eks. 15. september, 15. desember og 15. mars, osv. til nærmere spesifiserte priser på hvert tidspunkt. Det er gjerne praktiske grunner som tilsier en slik oppdeling av vareleveransen (lagerplass hos kjøper, transportmuligheter osv.).

Promthandel er det som primært skjer på auksjonene, men omsetningen på en varebørs kan også komme inn under denne kategorien.

Varebørsene spiller en sentral rolle i verdenshandelen for en rekke varer, spesielt for de såkalte "stapelvarene" (korn, mais, ris, m.v.). På andre områder synes det derimot som om varebørsenes rolle er avtakende, spesielt på områder hvor differensierte varer og merkevarer overtar markedet.

Varebørsenes betydning ligger ikke minst i dette at de representerer et sted hvor et stort antall selgere og kjøpere møtes, og der handelen kan skje etter velordna, anerkjente regler. Det kan imidlertid gjelde noe forskjellige regler for de ulike varebørser.

Det vanlige er at varebørsen sørger for avregningen når en handel er inngått, slik at både selger og kjøper i prinsippet bare har med varebørsen å gjøre når det gjelder det økonomiske mellomværende. Dette er en betryggelse for at inngåtte avtaler oppfylles etter forutsetningene.

Fondsbørsene er en annen type børser hvor det utelukkende omsettes verdipapirer, f.eks. obligasjoner, aksjer, eventuelt også veksler og valuta. Oslo Børs er eksempel på en slik fondsbørs.

Utbudet av verdipapirer kan skje gjennom en bestemt person, eller det kan også være tale om direkte transaksjoner mellom selger og kjøper. Omsetningen registreres på børsen, og handelen foregår etter regler som børsen har foreskrevet. Det er ikke hvem som helst som kan opptre som direkte kjøper eller selger.

Fondsbørsene har liten eller ingen betydning for internasjonal handel med landbruksvarer.

6.3.3 Handelsavtaler

For en rekke landbruksprodukter skjer en vesentlig del av handelen med andre land i dag på grunnlag av langsiktige handelsavtaler som inngås av regjeringene i vedkommende land. I praksis er det offentlige handelsdelegasjoner som forhandler med hverandre. I noen tilfelle er det snakk om rammeavtaler som inngås på høyeste plan, mens effektueringen av selve varebytte overlates til private eller offentlige organ.

7. INTERNASJONALE VAREAVTALER (COMMODITY AGREEMENTS)

7.1 Bakgrunnen for de internasjonale vareavtalene

Et karakteristisk trekk ved den internasjonale varehandelen, i allfall i tidligere tider, har vært de store fluktuasjonene både i priser og omsatte varemengder. Markedene har stort sett vært i permanent ubalanse. Periodevis har det vært overskott og låge priser, periodevis knapphet og høge priser. De ustabile markedsforholdene har skapt store interne problem for både produsenter og forbrukere såvel i eksportland som i importland.

I et forsøk på å rå bot på disse tilstandene, ble det like etter krigen innkalt til en internasjonal konferanse i Havana i De Forente Nasjoners regi. Siktemålet var å finne fram til handelsordninger som kunne fremme økonomisk stabilitet og økonomisk vekst, ikke minst for U-landene (The Havana Charter). De internasjonale vareavtalene etter krigen er utformet nettopp med sikte på dette. Visse typer av internasjonale vareavtaler forekom også før krigen, men det var få av disse avtalene som virket etter sin hensikt.

7.2 Formålet med de internasjonale vareavtalene

De vareavtalene som har vært inngått i etterkrigstida, har vært forsøkt utformet slik at de skulle tilfredsstillende ett eller flere av følgende formål (FAO, 1964):

- 1) Opprettholde eksportinntektene for de råvare-eksporterende land som er helt avhengige av slike eksportinntekter. Dette gjøres ved hjelp av avtaler med produsentene om visse former for produksjonsregulering og/eller eksportkontroll.
- 2) Utjevne fluktuasjonene i priser og omsatte kvanta og på den måten fremme økonomisk stabilitet både i eksport- og importland. (Dette bør skje uten å påvirke den langsiktige trenden i produksjon og forbruk).
- 3) Lette den langsikte tilpassinga mellom produksjon og forbruk, og å dempe de økonomiske problemene som er en følge av denne manglende balansen. Dette er spesielt viktig under forhold med uelastisk tilbud og etterspørsel.

- 4) Beskytte primærprodusentene mot uheldige virkninger av preferanseavtaler og proteksjonistiske tiltak.
- 5) Sikre forsyningene av råvarer, samtidig som det blir tatt hensyn til såvel den kommersielle handel som til den prefererte handelen med utviklingslandene.

I tillegg til de foran nevnte mål som FAO peker på, er det en del andre målsettinger som i blant blir trukket fram:

- 6) Fremme samarbeidet mellom nasjonene gjennom internasjonal handel.
- 7) Øke internasjonal vareutveksling generelt, fordi dette antas å fremme økonomisk vekst og folkenes velferd.
- 8) Forbedre råvareprodusentens stilling i alminnelighet og råvareprodusentene i utviklingslandene i særdeleshet.
- 9) Påvirke lokaliseringen av produksjonen av de ulike produkter til de land og områder hvor de relativt sett kan produseres mest effektivt.
- 10) Påvirke konkurransereformen i internasjonal handel i ønskelig retning.

I praksis har det vist seg at regjeringene som deltar i forhandlingene om en internasjonal vareavtale ikke alltid har vært seg like bevist om hvordan de skal prioritere de ulike målsettinger som er nevnt foran. Dette kan delvis henge sammen med at ulike interessegrupper ofte er interessert i ulike prioriteringer, og de 10 punktene foran vitner om mange kompromisser. Av interessegrupper med ulike målsettinger kan vi nevne (1) produsent/forbruker, (2) eksportland/importland (3) administrative myndigheter/ politiske myndigheter osv, (jfr. pålegget til ulike Marketing Boards om skatteoppkreving).

Utviklingslanda er ofte mest interesserte i å få stabilisere råvareprisene og å oppnå et bedre bytteforhold for sine varer, fordi en vesentlig del av valutainntektene i slike land skriver seg fra eksport av råvarer. Råvareimportørene er i stor utstrekning å finne blant industrilanda, som også er interesserte i stabile råvaretilførsler og råvarepriser, selv om økonomien i disse landa ikke i samme grad er sårbar for prisfluktuasjoner på råvarene som U-landas økonomi er det.

Havana-charteret fra 1947 - 48 slår fast at både eksportland og importland skal ha samme stemmerett når bestemmelsene i en vareavtale fastlegges. I dette ligger en erkjennelse av at forbrukerinteressene også skal ivaretas. For forbrukerne er som regel stabile forsyninger og rimelige priser de mest sentrale spørsmål i forbindelse med inngåelse av en vareavtale.

Når en vareavtale har som målsetting å tilpasse produksjonen til forbruket, må en anta at dette betyr at verdensmarkedets priser skal holdes på et nivå som noenlunde svarer til balansepunktet under fullkommen konkurranse, eventuelt balansepunktet under den konkurranseformen som gjelder for vedkommende vare i alminnelighet. Nevneverdige avvik i prisene fra dette balansepunktet vil raskt skape markedsmessige problemer.

Problemstillingene for verdenshandelen generelt, og for de internasjonale vareavtalene spesielt, svarer såleis ganske godt til de som gjelder for landbruksproduksjonen i alminnelighet, nemlig en konkurransestruktur med mange mindre produsenter som gjennom salgssamvirke søker å føre en prispolitikk, uten samtidig å ha midler til å bestemme produksjonens størrelse.

Hittil har det ikke vært ansett som mulig å ta med altfor omfattende bestemmelser om produksjonsregulering i de internasjonale vareavtalene. Slike tiltak er vanskelige nok å gjennomføre innen et enkelt land, og desto vanskeligere når flere land er inne i bildet. Hvis ett land greidde å regulere produksjonen, men ikke de andre, ville det bare bety at det første landet risikerte å miste noe av sin markedsandel.

Mange av de internasjonale vareavtalene inneholder imidlertid bestemmelser om eksportkvoter som de enkelte eksportland ikke må overskride. Dette forutsetter da at vedkommende land gjennom en sentral myndighet er i stand til å regulere eksporten. I praksis skjer dette som regel ved at staten kjøper opp overskottskvanta for lagring, sjelden gjennom direkte produksjonsregulerende tiltak. Disse lagrene av overskottsprodukter i gode år kan det så tøres på i år når produksjonen kommer under det normale. Dette forutsetter at vedkommende vare kan lagres over lengre tid, slik som f.eks. korn.

En slik utjevning av tilførslene på verdensmarkedet blir i alminnelighet betraktet som fordelaktig for både kjøper og selger,

men store lagre av ei vare må en regne med vil ha en pristrykkende virkning på det internasjonale markedet. Ut fra teorien om tilbud og etterspørsel kan en med sikkerhet slutte at dersom markedsprisen i forbindelse med en vareavtale settes høyere enn det konkurranseformen tilsier, vil resultatet bli overskottsproduksjon. I verste fall kan det føre til sammenbrudd av avtalen, noe det finnes en rekke eksempler på (eks. tinnavtalen). Det er selvsagt meget vanskelig å finne fram til det "riktige" prisnivået, bl.a. fordi markedene ikke alltid er like oversiktlige, men også fordi effektiviteten i vedkommende produksjonsgrein er vidt forskjellige fra land til land. Et eksempel på dette er f.eks. den amerikanske kveiteproduksjonen som er mer effektiv enn kveiteproduksjonen i de fleste andre land, og gjør at det er omtrent umulig for andre land å konkurrere. Dette har da også ført til at lageroppbyggingen av kveite hovedsakelig har skjedd i USA, Canada og Australia.

7.3 Hovedtyper av vareavtaler

I FAO's analyse av de internasjonale vareavtalene skilles det mellom tre hovedtyper:

- 1) Det multilaterale kontraktavtalesystemet
- 2) Det internasjonale støtputelagersystemet
- 3) Det internasjonale eksportkvotesystemet

De bilaterale vareavtalene regnes her som en del av de mer tradisjonelle handelsavtalene mellom to og to land.

7.3.1 Det multilaterale kontraktavtalesystem (The Multilateral Contract Agreement)

Dette er internasjonale avtaler som har som formål å regulere handelen med et bestemt produkt. Alle land som ønsker det kan delta, eller la være. Et hovedtrekk ved disse avtalene er at både eksportland og importland forplikter seg til å selge eller kjøpe bestemte kvanta av vedkommende vare. Disse garantiene er knyttet til avtalte minimums- og maksimumspriser.

Hvis verdensmarkedprisen overstiger den øvre prisgrense går avtalen ut på at eksportlandene er forpliktet til å selge et kvantum tilsvarende den garanterte kvoten til en pris tilsvarende øvre prisgrense. På samme måte, dersom verdensmarkedets pris blir så lav at den går under nedre prisgrense, forplikter kjøperlandene seg til å betale en pris tilsvarende nedre prisgrense for en bestemt kvote.

For at en slik avtale skal være effektiv, forutsettes det at den omfatter en vesentlig andel av verdenshandelen for vedkommende produkt. FAO antyder et tall på 2/3 av omsetningen. Avstanden mellom øvre og nedre prisgrense bør heller ikke være for stor. En slik avtale vil da hindre de store prisfluktuasjonene på verdensmarkedet for vedkommende produkt, med de uheldige virkningene dette kan ha for såvel eksport- som importland. Samtidig vil prismekanismen fortsatt være i funksjon innen visse grenser, og virke som en tilpassingsfaktor mellom tilbud og etterspørsel på verdensmarkedet.

En multilateral kontraktavtale vil lett bryte sammen dersom viktige produsent- eller forbrukerland holder seg utenfor, eller dersom utviklinga på verdensmarkedet avviker så sterkt fra den en hadde ventet, at enkelte deltakerland kan oppnå kortsiktige fordeler ved å bryte avtalen. Det har alltid vist seg vanskelig å bli enige om hvor prisgrensene skal ligge eller hvilken varekvalitet som skal være normen for prisfastsettelsen.

De tidligere internasjonale kveiteavtalene er eksempel på vareavtaler av denne typen.

7.3.2 Det internasjonale støtputelagersystem (The Buffer Stock System)

Dette er et system som det ble stilt store forhåpninger til i de første årene etter den annen verdenskrig. På samme måten som for de alminnelige multilaterale vareavtalene er det også i dette systemet ei øvre og ei nedre prisgrense.

Det går videre ut på at en internasjonal institusjon, bestående av representanter for selger- og kjøperland, har som oppgave å stabilisere verdensmarkedets priser for et gitt produkt. Dette skjer ved oppkjøp av varekvanta når prisen på verdensmarkedet faller under et visst minimum representert ved nedre prisgrense, og salg fra støtputelageret dersom prisen overstiger et visst maksimumsnivå, - øvre prisgrense. I blant kan oppkjøp og salg i reguleringsøyemed skje selv om prisen ligger innenfor disse prisgrensene når en vurdering av produksjons- og markedsutsiktene tilsier oppkjøp. Et problem for seg er å kunne bli enige om hvor prisgrensene skal ligge.

Effektiviteten av dette systemet er avhengig av at kapitalressursene som står til disposisjon for "buffer stock"-institusjonen er stor nok. Noe av vanskelighetene i denne forbindelse er på for-

hånd å kunne anslå kapitalbehovet. Dette henger selvsagt nøye sammen med vurderingene av den framtidige balansen mellom tilbud og etterspørsel. Systemet krever også en betydelig administrasjon og kan selvsagt bare nyttes for lagringssterke produkter.

Et eksempel på et internasjonalt buffer stock system er den internasjonale tinnavtalen. Systemet har vært lite eller ikke nytt for landbruksprodukter, men FAO's matvarekonferanse i Roma i 1974 foreslo ordninger med reservelager av matvarer (korn) som da var tiltenkt litt av den samme funksjon som støtputelager-systemet har, om vedtaket var blitt satt ut i livet.

7.3.3 Det internasjonale eksportkvotesystemet (The Export-restriction System)

Denne tredje typen av internasjonale markedssystemer bygger på avtalebestemmelser som tar sikte på å samordne all eksport av et bestemt produkt. Dette skjer ved å tildele bestemte eksportkvoter til hvert eksportland. Avtalen omfatter altså bare eksportlandene, ikke importlandene. Hensikten med kvoteordningen er å forsøke å stabilisere verdensmarkedets priser til et avtalt nivå, ved å tilpasse eksportkvotene til endringene i etterspørselen på verdensmarkedet.

Dersom en slik markedsordning skal virke etter sin hensikt, forutsettes det at alle viktige eksportland er med på avtalen. Om vi tenkte oss at ett eller flere store eksportland sto utenfor, ville disse kunne høste fordelene uten selv å bli belastet med ulempene, og hele avtalesystemet ville snart bryte sammen.

Det er blitt pekt på, bl.a. av FAO, at skal en eksportkvoteordning på lengre sikt være effektiv, forutsettes det satt i verk en produksjonsregulering hos den enkelte produsent i eksportlandet. Det sier seg selv at dette kan by på store problemer å få gjennomført i internasjonal sammenheng.

Det er videre pekt på at spørsmålet om i hvilken utstrekning det finnes gode substitutter for vedkommende produkt som er regulert, kan også være avgjørende for hvor effektivt et eksportkvotesystem vil være. Det samme kan sies om verdenshandelens omfang i forhold til den totale produksjon og det totale forbruk av vedkommende produkt. Jo færre substitutter, og jo større andel verdenshandelen har, jo større effekt vil en eksportkvoteordning ha for prisstabiliseringen. De internasjonale vareavtalene for sukker og kaffe har i hovedsak vært av denne typen.

7.3.4 Vurdering av de ulike markedssystemer

Det multilaterale kontraktavtalesystemet betraktes gjerne som et "mjukt" og noe mer fleksibelt systemt jamført med de to andre systemene. Dette skyldes at prismekanismen fungerer så lenge prisene varierer mellom den øvre og den nedre prisgrense. Garantiavtalen om kjøp og salg av bestemte kvanta til bestemte priser trer i kraft bare når den frie prisen på verdensmarkedet overskrider den ene eller den andre av prisgrensene.

Støtputelager-systemet er sett på som hverken hardt eller mjukt, fordi prisene på verdensmarkedet ikke direkte blir påvirket av systemet så lenge prisene beveger seg innenfor den øvre eller nedre prisgrense. Det er allikevel et velkjent fenomen at kjennskapet til den aktuelle markedssituasjonen når det gjelder lagerstørrelse, avlingsutsikter, kapitaltilgang for lageroppkjøp, osv. indirekte kan ha en viss innvirkning på effektiviteten av støtputelagersystemet.

Det internasjonale eksportkvotesystemet derimot blir gjerne betraktet som et "hardt" og stivt system, fordi det tar sikte på å kontrollere og regulere verdensmarkedets priser gjennom en noe hardhent regulering av markedsutbudet. I realiteten vil dette bety tiltak for regulering av selve produksjonen på lengre sikt. Ved FN's handelskonferanse i Havana i 1947 ble de ulike sidene av dette eksportkvotesystemet drøftet, og det ble søkt å etablere bestemmelser for hvordan både priser og produktkvoter skulle fastlegges. Dette ble gjort delvis for å beskytte forbrukerne, delvis for å hindre en fastlåsing av produksjonsmønsteret i de ulike produsentland.

I alminnelighet opptrer ikke disse markedssystemene isolert hver for seg. Det normale er en kombinasjon av flere eller færre elementer fra de ulike systemene. En vareavtale som bygger på prisavtaler med eller uten prisgrenser, har normalt også bestemmelser om eksport- og importkvoter (Jfr. bestemmelsene i de internasjonale kveiteavtalene). Sukkeravtalen har hatt bestemmelser om relative kvoter sammen med bestemmelser om produksjonstilpassing, og støtputelagersystemet har gjerne bestemmelser om opprettelse og bruk av utjevningfond.

En internasjonal vareavtale er det alltid lettest å komme til enighet om i perioder når prisene på verdensmarkedet ligger på et lavmål. En av årsakene til dette er at det som regel er

snakk om et marked som nærmer seg fullkommen konkurranse, og i tillegg et marked med "lag" i produksjonsprosessen, dvs. med en viss tidsperiode mellom tidspunktet da produksjonen planlegges og når det ferdige produkt foreligger. - Det er dette som gir seg slike utslag som blir belyst i "Edderkoppspinn-modellen". Verdensmarkedets pris på lavmålet ligger da langt under balansepunktet. Spesielt vil produsentlandene i en slik situasjon være interesserte i at det kan bli enighet om en vareavtale som tar sikte på å stabilisere prisene på eller omkring balansepunktet mellom "normalt" tilbud og "normal" etterspørsel.

Hvis derimot en vareavtale inngås mens prisene ligger på topp vil det være vanskelig å få avtaleprisene ned, og dette kan lett føre til en ustabil markedssituasjon på lang sikt, fordi høge priser raskt fører til overskottsproblemer.

7.4 Oversikt over de viktigste vareavtalene

7.4.1 Den internasjonale kveiteavtale

Gjennom årene har det vært inngått en rekke internasjonale kveiteavtaler. Den første ble inngått så tidlig som 1933, den 7. i rekka ble inngått i 1968. De fungerte ikke særlig godt, og brøt snart sammen. Langvarige forhandlinger både i 1970-åra og 1980-åra har ikke ført fram, bortsett fra enighet om at den gamle avtalen fra 1968 med visse justeringer skulle fortsette. Utformingen av kveiteavtalene har variert en god del. De fleste avtalene som har vært i funksjon har hørt til de såkalte alminnelige multilaterale vareavtaler med prisgrenser og kvantitative eksport- og importforpliktelser. Hensikten har vært å stabilisere verdensmarkedet for kveite, både m.h.t. priser og kvanta.

Å fastlegge øvre og nedre prisgrense og normer for kvalitet, har det alltid vært vanskelig å komme til enighet om. I praksis har øvre prisgrense ofte blitt fastlagt til ca. 25 % over nedre prisgrense. Hvis noen av de større eksport- eller importlanda bryter ut, faller en slik avtale lett sammen. Dette har skjedd gjentatte ganger. Den siste kveiteavtalen som var i funksjon hadde ikke bestemmelser om verken prisgrenser eller kvoter.

Det såkalte Kveiteråd (The World Wheat Council) ble opprettet i 1949, og har sitt sete i London. Det har vært tillagt administrasjonen av de ulike kveiteavtalene. Dette rådet fungerer fortsatt,

og har som oppgave å hente inn, bearbeide og distribuere informasjon om kveitesituasjonen i verden til medlemsland og andre. Ved å følge nøye med i hvordan utsiktene for kveitehøsten i de ulike deler av verden utvikler seg, forsøker de å forutsi hva som vil skje på kveitemarkedet i tida framover. På dette grunnlaget kommer de så med forslag til de involverte partene om hvordan de mener eventuelle problemer bør løses.

7.4.2 Den internasjonale sukkeravtale

En ny sukkeravtale trådte i kraft i 1978 og skulle i første omgang gjelde i fem år, men er blitt forlenget. Norge har sluttet seg til avtalen. Den forrige avtalen ble inngått i 1969. Den nye sukkeravtalen er den første råvareavtalen som det er oppnådd enighet om etter vedtaket om "Det integrerte råvareprogram" på UNCTAD IV i 1976.

Formålet med sukkeravtalen er å stabilisere eller øke eksportinntektene til de sukkerekporterende U-land, sikre tilstrekkelige tilførsler av sukker på markedet, og å hindre de store prisfluktuasjonene på sukker til forbrukerne. Avtalen har videre en målsetting om tilpassing av sukkerproduksjonen med sikte på en tilpassing mellom tilbud og etterspørsel til priser som er "lønnsomme og rettferdige for produsentene og rimelige for forbrukerne", som det heter.

Avtalen administreres av Det internasjonale sukkerråd, som har sitt sete i London. Sukkerrådets virksomhet finansieres av medlemslanda etter en gitt fordelingsnøkkel.

Bestemmelsene i sukkeravtalen gjelder i første rekke det sukkeret som omsettes på det frie verdensmarked, men det er også tatt med visse bestemmelser som gjelder bilaterale avtaler.

Hovedvirkemidlene i sukkeravtalen er (1) eksportkontroll ved hjelp av en kvoteordning, (2) reguleringslagring av sukker, og (3) innføring av ei øvre og ei nedre prisgrense som reguleringslagringa er knytta til.

Reguleringen av tilbudet bygger på et kvotesystem, hvor eksportlanda blir tildelt bestemte eksportkvoter. Det er Sukkerrådet som bestemmer størrelsen på kvotene. Bestemmelsene om eksportkvotene trer imidlertid i kraft bare når prisen på verdensmarkedet faller under nedre prisgrense. Da vil eksportkvotene reduseres suksessivt. Gjennom en slik kontroll med tilbudet tar en sikte på å hindre ytterligere fall i sukkerprisen.

Reguleringslagringen er på samme måte et ledd i reguleringen av tilbudet. Det tas sikte på å bygge opp et system med sukkerlagre i de enkelte eksportland, men lagrene skal være underlagt styring av det internasjonale sukkerrådet. Lagrene skal bygges opp gradvis når eksportkvotesystemet er trådt i funksjon som følge av at sukkerprisen har falt under et visst nivå. Det tas sikte på et lagerhold maksimalt på 2,5 mill. tonn sukker. Disse lagrene skal så frigjøres etter nærmere bestemte regler når sukkerprisen overstiger bestemte øvre prisgrenser (Fig. 7.1).

Kostnadene med drifta av lagrene finansieres av et spesielt fond. Midlene til dette fondet kommer fra er avgift på sukkeromsetningen på det frie markedet (0,28 US cent pr. pund pr. år, dvs. ca. 3-4 øre pr. kg raffinert sukker i 1980.) Medlemslanda skal ikke tillate import av sukker fra det frie marked med mindre denne avgifta er betalt av eksportlandet.

Medlemsland som eksporterer sukker forplikter seg til å gi andre medlemsland som importerer sukker fortrinnsrett framfor ikke-medlemsland, under ellers like kommersielle vilkår. Videre forplikter medlemsland som importerer sukker seg til å begrense importen fra ikke-medlemsland. Når markedsprisen ligger innenfor prisgrensene, skal importen fra ikke-medlemsland begrenses til maksimum 75 % av importkvantumet. Hvis sukkerprisen faller under nedre prisgrense, skal importen fra ikke-medlemsland begrenses til 55 % av importkvantumet.

Unntatt fra begrensningene foran er import av raffinert sukker fra ikke-medlemsland som på det frie marked selv importerer minst tilsvarende mengde råsuksker fra et medlemsland. Norges import av raffinert sukker fra EF vil derfor ikke bli berørt av disse reglene.

Ved ratifikasjonsfristens utløp i 1978 var det 38 eksportland og 13 importland som hadde ratifisert avtalen, blant disse Norge.

USA har ratifisert avtalen, og USA's medlemskap er avgjørende for virkningen av sukkeravtalen. EF derimot står foreløpig utenfor, fordi de ikke kan akseptere at eksport fra EF-land skal være underlagt kvoteregulering.

INTERNATIONAL SUGAR AGREEMENT
PRICE STABILIZATION MECHANISM

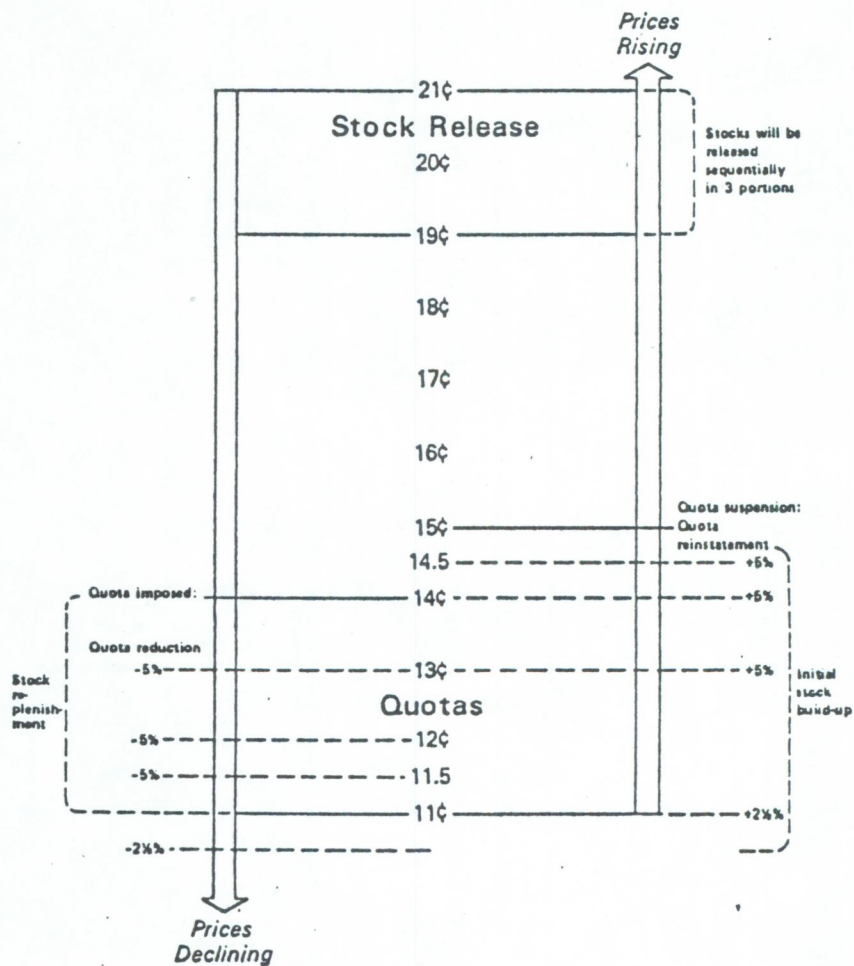

Fig. 7.1 Oversikt over oppbyggingen av den internasjonale sukkeravtalen av 1977 og hvordan de ulike reguleringsbestemmelsene virker

The Commonwealth Sugar Agreement forplikter fortsatt Storbritannia til å motta sukker fra Samveldelanda. Dette gjør at den britiske sukkerindustrien ikke har kunnet dra nytte av de låge råsukkerprisene innen EF. Samveldeimporten og egen sukkerproduksjon alene har dekket Storbritannias behov.

Både USSR og Kina har år om annet importert store mengder sukker, vesentlig fra Cuba. Dette har tildels skapt prisforstyrrelser på sukkermarkedet.

Norge dekker praktisk talt hele sitt sukkerforbruk ved import. Det årlige importkvanta ligger litt i underkant av 250 000 tonn.

7.4.3 Den internasjonale kaffeavtale

Den nåværende kaffeavtale ble inngått i 1976, og er den fjerde i rekka. Den foregående avtale var fra 1968. Kaffeavtalene kommer nær opptil kategorien av "internasjonale eksportkvote system".

Målsettinga for avtalen er å forsøke å oppnå en rimelig balanse mellom tilbud og etterspørsel av kaffe til akseptable priser for både produsenter og forbrukere, redusere prissvingningene, øke kjøpekraften i de kaffeproduserende land, og øke forbruket av kaffe.

Kaffeavtalen har som siktemål å regulere det totale tilbudet av kaffe på verdensmarkedet. På grunnlag av en global årskvotestem som medlemslanda har forhandlet seg fram til, tildels de ulike kaffeeksporterende land bestemte basiskvoter av kaffe som de har lov til å eksportere (Brasil har alene over 1/3 av basiskvoten). For å få jevnet ut utbudet av kaffe gjennom året blir basiskvoten oppdelt i kvartalskvoter, som helst ikke bør overstige nevneverdig 25 % av årskvoten.

En del nye kaffeprodusenter er kommet til i de seinere år, bl.a. i Afrika, men disse nye kaffeprodusentene er tildelt eksportkvoter bare i begrenset omfang. Dette skaper selvsagt problemer for de nye eksportlanda. Liknende problem oppstår når prisforskyvninger mellom ulike typer av kaffe fører til krav om omfordeling av eksportkvotene.

Kaffeavtalen har likevel bestemmelser som også gjelder importlanda. Importland som har underskrevet avtalen blir pålagt å begrense sin kaffeimport fra ikke-medlemsland til bestemte kvanta.

Hvis disse overskrides betyr det brudd på avtalen som kan føre til tap av stemmerett i Kafferådet.

Med sikte på å stimulere til økt forbruk av kaffe, har kaffeavtalen bestemmelser om at eksportlanda skal kunne eksportere kaffe fritt til nye markeder. Fordi begrepet "nye markeder" er upresist, har denne bestemmelsen gjort det mulig å omgå eksportkvote-bestemmelsene. Derfor er det vedtatt en bestemmelse om spesiell merking av slik kaffe.

Et system med eksportavgifter på kaffe har vært forsøkt, der avgiftsmidlene skulle nyttes til diverse produksjonstilpassende tiltak. Ordningen var vanskelig å få gjennomført, og gjelder vistnok ikke lenger idag.

Det Internasjonale Kafferåd (The International Coffee Council), som har sete i London, bestemmer størrelsen av eksportkvotene til de ulike kaffeproduserende land, og justerer kvotene i forhold til den aktuelle pris- og markedssituasjon for kaffe.

Kaffe er et produkt som gjennom tidene i særlig grad har vært utsatt for ustabile markedsforhold og varierende priser på verdensmarkedet, og det har vært stilt store forhåpninger til at kaffeavtalen skulle kunne stabilisere forholdene.

7.4.4 Den internasjonale vareavtale for meieriprodukter

Den første internasjonale vareavtalen for meieriprodukter ble gjort gjeldende fra 1/1 1980. Avtalen består av en generell del som omfatter alle meieriprodukter, og tre såkalte tilleggsprotokoller som omfatter henholdsvis tørrmelk, melkefett og visse ostesorter.

Målsettingen for avtalen er å utvide og liberalisere verdenshandelen med meieriprodukter, stabilisere markedsforholdene, og å bidra til den økonomiske og sosiale utviklingen i U-landa.

Det er opprettet et råd, - Det Internasjonale Råd for Meieriprodukter, som skal påse at bestemmelsene i avtalen blir oppfulgt.

De produktene som vareavtalen omfatter er frisk melk og fløte, konservert melk og fløte, smør, ost og kasein.

Den kanskje viktigste bestemmelse i avtalen er informasjonsplikten. Alle deltakerland forplikter seg til regelmessig å gi

Rådet alle opplysninger om den aktuelle situasjon på melkemarkedet i sitt land, om prognoser for framtidig utvikling i melkeproduksjonen, om forbruksutviklingen, om priser og prisutvikling, lagerhold osv. Bilaterale og multilaterale avtaler som er inngått skal innrapporteres, likeledes alle landbrukspolitiske tiltak som berører produksjon og omsetning av melk og melkeprodukter og som antas å få virkning for den internasjonale omsetning av meieri-produkter. Det er sekretariatet i GATT som er pålagt oppgava å føre en å jour fortegnelse over alle disse sakene.

Det Internasjonale Råd for meieriprodukter består av representanter for alle deltakerlanda. Hovedoppgaver for rådet er å følge utviklingen på verdensmarkedet for meieriprodukter på grunnlag av rapportene for deltakerlanda. I tilfelle av alvorlige markedsproblemer i meierisektoren, skal rådet komme med anbefalinger om aktuelle tiltak overfor de berørte regjeringene.

De såkalte tilleggsprotokollene til vareavtalen for meieri-produkter inneholder en rekke detaljerte bestemmelser som tar sikte på å regulere den internasjonale handel for henholdsvis tørrmelk, melkefett og visse osteslag. Tilleggsprotokollene inneholder således detaljerte bestemmelser om kvalitet, emballering, leveransebetingelser osv. ved eksport av disse produktene. Den kanskje viktigste bestemmelsen er allikevel bestemmelsen om minimumspriser ved eksport. Deltakerlanda forplikter seg til ikke å eksportere tørrmelk, melkefett og visse osteslag til priser som ligger under de avtalte minimumspriser (For 1980 henholdsvis \$425,-, \$925 og \$800 pr. tonn).

Vareavtalen for meieriprodukter er treårig, men den forlenges automatisk med tre nye år når perioden er utløpt, dersom ikke Rådet bestemmer noe annet.

7.4.5 Den internasjonale vareavtale for storfekjøtt

Samtidig med at det ble inngått en internasjonal vareavtale om meieriprodukter, ble det også inngått en internasjonal avtale for storfekjøtt. Formuleringen av målsettingene er omtrent identiske: Å bidra til å utvide og liberalisere det internasjonale livdyr- og kjøttmarked, stabilisere markedsforholdene for storfekjøtt, stimulere til samarbeid om en rasjonalisering av produksjonen av kjøtt med sikte på en bedre fordeling av ressursene, og endelig å hjelpe U-landa til større fordeler ved eksport av kjøtt og livdyr.

Avtalebestedemmelsene omfatter levende storfe, kjøtt og innmat av storfe (ferskt, frosset, saltet, tørket eller røkt), og konserver av storfekjøtt.

Det er opprettet et Internasjonalt Kjøtttråd som skal føre tilsyn med avtalen.

Til forskjell fra vareavtalen for meieriprodukter har vareavtalen for storfekjøtt regler bare om informasjonsplikt, ikke regler om minimumspriser. De opplysninger deltakerlanda forplikter seg til å oversende Rådet er opplysninger om markeds-situasjonen for kjøtt til enhver tid, prognoser for produksjons- og forbruksutviklingen for kjøtt, priser og prisutvikling, kvanta av kjøtt på lager osv. Landbruks- eller handelspolitiske tiltak som antas å få virkning for den internasjonale handel med livdyr og kjøtt skal også innrapporteres.

På samme måten som for meieriproduktene er det sekretariatet i GATT som skal sørge for en å jourføring av de aktuelle markedsdataene for storfekjøtt og sekretariatet vil sørge for å holde Kjøtttrådet løpende underrettet om utviklingstendensene på verdensmarkedet. Dersom kjøttmarkedet synes å komme i ubalanse, skal Kjøtttrådet komme med konkrete forslag om stabiliserende tiltak til myndighetene i vedkommende land. Ellers forplikter deltakerlanda seg til jevnlig konsultasjoner og drøftinger om spørsmål som angår den internasjonale handelen med storfekjøtt, med sikte på bedre å kunne oppfylle avtalens målsettinger.

Vareavtalen for kjøtt er treårig, og fornyes automatisk for en ny treårs-periode om ikke Kjøtttrådet bestemmer noe annet.

Norge er tilsluttet de internasjonale vareavtalene både for meieriprodukter og storfekjøtt.

7.4.6 Den internasjonale olivenoljeavtale

Dette er en noe løs avtale, som visstnok gjelder for tre år om gangen. I 1956 ble det gjort et forsøk på å få vedtatt en slik avtale, men Italia som er en viktig olivenprodusent, satte seg imot av indre landbrukspolitiske årsaker.

I stedet ble det opprettet et PR-fond (publicity fond) med bidrag for produsentlanda. Første avtalen om PR-fondet utløp i 1967, men det ble gjort forsøk på å fornye avtalen.

Den gjeldende avtale tar fortsatt sikte på at det skal være

en felles PR-innsats fra medlemslandenes side, men avtalen åpner også muligheter for å innføre priskontroll hvis medlemmene blir enige om dette.

Olivenoljeavtalen omfatter ca. 90 % av verdenshandelen med olivenolje. Olivenoljeproduksjonen finner hovedsakelig sted i Middelhavslanda med Italia som en av hovedprodusentene.

7.4.7 Den internasjonale tinnavtale

Karakteristisk for tinnmarkedet er at de store hovedprodusentene er fortrinnsvis U-land i Asia og Syd-Amerika. Hovedimportland er USA og Sovjet.

Den første tinnavtalen ble inngått i 1956 og er seinere fornyet flere ganger.

Tinnavtalen er basert på et kvotesystem for de tinnproduserende land som kan varieres i forhold til prisutviklingen for tinn. I tillegg nyttes et slags "buffer-stock"-system, slik at det blir oppkjøpt tinn når markedet tilsier det, og solgt fra lageret når markedet tilsier det. Tinn er en lagerfast vare som passer godt for et "buffer-stock"-system.

Det internasjonale tinnråd bestemmer når oppkjøp eller salg skal skje.

7.4.8 Andre landbruksvarer som det har vært arbeidd for å få internasjonale vareavtaler for

Ris

Det finnes en internasjonal riskomité som samler opplysninger om relevante forhold i risproduksjonen (Jfr. Kveiterådet), og som søker å gi råd om stabilisering av rismarkedet. Noen internasjonal risavtale finnes imidlertid ikke.

Te

For te finnes det også ei internasjonal gruppe av te-eksporterende land (15 ialt) som representerer ca. 90 % av verdenseksporten av te. I 1972 ble disse enige om en avtale med eksportkvoter som ikke skulle overskrides for hvert av de 15 landa. Her er det snakk om en avtale bare mellom eksportland, og avtalen gjelder for ett og ett år om gangen.

Rosiner

Her har det vært en avtale mellom Grekenland, Tyrkia, Australia og Syd-Afrika. Den opphørte i begynnelsen av 1970-åra på grunn av overtredelser av minimumsprisene, og uenighet om finansiering over lagring av overskottsproduktene.

Ull

Fra langt tilbake finnes det et Internasjonalt Ullsekretariat som hjelper medlemslanda med informasjoner av interesser for de ulleksporterende land. Det har ikke vært på tale å opprette noen ull-avtale.

Naturgummi

Dette er et produkt mange tidligere har ment en internasjonal vareavtale hadde vært på sin plass for utviklingen når det gjelder produksjonen av syntetisk gummi har imidlertid gjort at behovet for en vareavtale ikke lenger er så stort som før. Grunnen er at prisen på naturgummi hovedsakelig nå blir bestemt av produksjonskostnadene for syntetisk gummi.

Organisasjonen av naturgummiprodusenter ("Association of Natural Rubber Producing Countries") er en produsentorganisasjon, som arbeider for en felles teknisk standard for rågummi, på samme måte som for syntetisk gummi.

Andre produkter

Av andre produkter som markedet har vært forsøkt regulert gjennom internasjonale avtaler, kan nevnes:

Oljefrø, kakao, vin, bananer, citroner, rosiner, vegetabiliske fibre som sisal, bomull, hamp osv.

7.5 Virkningene av de internasjonale vareavtalene

Formålet med de ulike internasjonale vareavtalene er et forsøk på å stabilisere det internasjonale markedet, såvel priser som omsatte kvanta. Et spørsmål som kan stilles er om de ulike avtalene som er i funksjon eller som har vært i funksjon har svart til forventningene.

Det er stort sett enighet om at alle avtaler har hatt en viss positiv virkning. Å få avtalene til å fungere etter hensikten har imidlertid vært vanskelig. Dette skyldes bl.a. at det er umulig i en avtale å kunne imøtekomme alle deltakerlandas spesielle

interesser eller ønsker, enten de nå er eksportland eller importland.

Vi ser derfor at flere av avtalene har fungert bare i kortere tid, mens andre har fungert noe lengre. De fleste av avtalene har imidlertid vært forsøkt fornyet med visse mellomrom. Dette er vel et bevis for at vareavtalene både har hatt og har en positiv stabiliserende virkning, selv om vanskene har vært store fordi medlemslanda blir berørte på høgst forskjellige måter.

Det er blitt pekt på at det er to viktige forutsetninger som må være oppfylt for at en internasjonal vareavtale skal ha en stabiliserende effekt og virke etter sin hensikt: (1) At det er samsvar mellom virkemidlene som nyttes og den gjeldende konkurranseformen i markedet for vedkommende produkt, og (2) at den nasjonale politikken når det gjelder vedkommende produkt blir tilpasset hovedlinjene i vareavtalene, og ikke slik at tilpassingen skjer på grunnlag av det økonomiske styrkeforhold mellom medlemslanda som er med i avtalen.

7.5.1 Vareavtalenes virkninger for U-landa

I alminnelighet står både I-land og U-land tilsluttet den samme internasjonale vareavtalen, og U-landa er nesten uten unntak den veike parten, bl.a. fordi disse landa hovedsakelig er råvareprodusenter.

De internasjonale vareavtalene er derfor mer og mer tillagt oppgava å forbedre U-landas økonomiske stilling. Noe er oppnådd her, men avtalene har mange svakheter i denne sammenhengen. Vi skal peke på noen av disse svakhetene:

1. Avtalene skiller ikke etter de behov som medlemslanda har

Dette kan gi seg uttrykk på forskjellige måter:

- a) I-land som også er råvareprodusenter vil i mange tilfelle oppnå vel så store fordeler som U-land. En økning i bomullsprisen f.eks. som følge av en internasjonal bomullsavtale, vil være til vel så stor nytte for det rike USA som for det fattige Egypt, da begge er store eksportører av bomull. Det samme er tilfelle for ris, der både USA og Thailand er eksportører, og hvor USA vil ha de største fordelene av en risavtale.

Dette betyr at hvis vi velger å støtte U-landa gjennom høyere priser for de råvarene de eksporterer, vil en betydelig del av hjelpa tilfalle produsentland som ikke var tiltenkt slik hjelp.

- b) U-landas kapasitet til å nyttiggjøre seg økonomisk hjelp er forskjellig. Det blir pekt på at U-hjelp gjennom internasjonale vareavtaler ikke vil kunne bli tilpasset mottakerlandets behov i samme utstrekning som annen form for U-hjelp. En skal allikevel ikke se bort fra at en økning i realinntekta i U-land som følge av vareavtalene, kan muliggjøre større investeringer, som igjen kan gi grunnlag for økt økonomisk vekst.

2. Vareavtalene kan lede til økt konkurranse om markedet

Dersom en vareavtale over lengre tid fører til at markedsprisen for vedkommende produkt holdes uforholdsmessig høy, resulterer dette gjerne i at substitutter overtar mer og mer av markedet. Hvis dette skjer kan det ofte by på problemer å vinne tilbake den opprinnelige markedsandel, selv om prisene settes noe ned.

8. NY ØKONOMISK VERDENSORDNING

8.1 Litt om bakgrunnen

FN's generalforsamling vedtok i 1974 et prinsippprogram for den økonomiske utviklingen i U-land. Dette programmet fikk navnet Ny Økonomisk Verdensordning (NØV), og omhandler forbindelsene mellom de ulike nasjonalstater, i første rekke forbindelsene mellom landa i den fattige og den rike del av verden.

Den umiddelbare bakgrunnen for drøftingene i FN om NØV finner en i krisa i den internasjonale økonomien i 1970-åra. Oljekrisa ble en tankevekker for mange I-land, fordi oljeboikotten som OPEC-landa satte i verk i 1973 viste med all tydelighet den makt som det ligger i å forvalte viktige naturressurser dersom U-landa greier å opptre i fellesskap. OPEC's oljeboikott førte til at andre, fattige U-land også ble mer bevisste om egne maktmuligheter som leverandører av råvarer, samtidig som I-landa ble minnet om sitt moralske ansvar overfor den fattige del av verden, og tvang dem til å innta en mer positiv holdning til kravet om en mer rettferdig fordeling av godene i verden.

Prinsippklæringen om en ny økonomisk verdensordning som FN vedtok i 1974, inneholder en del viktige hovedprinsipp for internasjonalt økonomisk samarbeid. Egentlig er det en rekke krav som her blir fremsatt av U-landa. Vi skal nevne noen av de viktigste:

- 1) Alle land skal delta på like fot i arbeidet med å løse de økonomiske problemene i verden, og søke å framskynde den økonomiske utviklingen i U-landa.
- 2) Hver stat skal ha full råderett over sine naturressurser og føre kontroll over utnyttelsen.
- 3) Det skal være et rettferdig forhold mellom de varene U-landa eksporterer og de som de importerer.
- 4) Konkurransforholdet mellom naturråstoff og syntetiske substitutt forbedres.
- 5) U-landa gis preferanser på alle viktige områder i internasjonalt økonomisk samarbeid.
- 6) Overføring av finansielle ressurser fra I-land til U-land skal skje på gunstige vilkår.

- 7) U-landa gis adgang til moderne vitenskap og teknologi.
- 8) Det økonomiske handelsmessige og teknologiske samarbeid mellom U-landa innbyrdes styrkes.
- 9) Rett til å overvåke de multinasjonale selskapene ut fra det som måtte tjene vertslandet best.

Denne prinsipperklæringen fra FN er ikke bindende for medlemslanda, og det var uenighet på flere punkter om ordlyden. Seinere har det også vist seg de ulike land tolker begrepet "ny økonomisk verdensordning" og prinsipperklæringen nokså forskjellig.

Vi skal her se nærmere på noen av de sentrale punktene i erklæringen.

8.2 Stabilisering av råvareprisene

U-landa er i vesentlig grad råvareprodusenter der to-tredeler av valutainntektene kommer fra eksport av råvarer. Tar vi olja med i beregningene, kommer hele 80 % av valutainntektene fra eksport av råvarer. De oljeeksporterende landa står allikevel her i en spesiell stilling.

Et annet kjennemerke er at mens I-landa hovedsakelig importerer råvarer og eksporterer ferdigvarer (industrivarer), er forholdet stikk motsatt for U-landa (tabell 8.1).

Tabell 8.1. Regionenes eksport (E) og import (I) fordelt på vareslag 1977. Tall i prosent

Varegruppe	I-land		U-land		S-land		Rike olje-land		Alle land E=I
	E	I	E	I	E	I	E	I	
Brensel/mineraler	6	14	6	4	1		10	0	23
Andre primærprodukter	9	14	6	5	1		0	1	16
Sum primærprodukter	15	28	12	9	2		10	1	39
Industrivarer	47	34	7	14	7		0	4	61
Totalt	62	63	19	23	9	10	10	5	100

KILDE: WORLD DEVELOPMENT REPORT. AUGUST 1980. THE WORLD BANK

S-land = Sentraldirigert planøkonomiland.

Dette viser hvor viktig inntektene fra råvareeksporten er for U-landas økonomi og hvor viktig det er å få stabilisert disse prisene. De store svingningene som kjennetegner de internasjonale råvareprisene skaper mange problemer for U-landa, og gjør det vanskelig for dem å planlegge sin økonomi på sikt. Problemet forsterkes ytterligere ved at bytteforholdet mellom råvareprisene og prisene på ferdigproduktene tildelt har gått i disfavør av råvarene.

Erfaringene fra tidligere tider viser også at råvareprisene gjerne skyter i været i tider med internasjonale kriser, for så å falle raskt seinere. Dette fører til en svært ustabil økonomi for de landa som i hovedsak får sine inntekter fra eksport av råvarer. U-landa ønsker derfor at en større andel av prisen på ferdigproduktet må tilfalle produsentene av råvara enn hva som har vært tilfelle tidligere, og at råvareprisene skal stabiliseres gjennom internasjonale, politiske avtaler.

Sentralt i denne forbindelse inngår et felles internasjonalt fond til finansiering av råvarelagre som skal nyttes til å regulere og stabilisere prisene for viktige råvarer. (Jfr. Støtputelager-systemet).

På UNCTAD-IV-konferansen i Nairobi 1974 forelå det utkast til opprettelse av slike støtputelager for 18 viktige råvarer. Det galdt kobber, tinn, bauxitt jernmalm, mangan, fosfat, kakao, kaffe, te, sukker, kjøtt, bananer, bomull, vegetabilsk olje, jute, harde fibre, gummi og tropisk tømmer.

Det ble ikke oppnådd enighet om den praktiske utformingen av systemet, men derimot om retningslinjene for det videre arbeidet. Norge var det eneste landet som ga tilsagn om bidrag til det internasjonale fondet. Flere av I-landa har vært noe skeptiske til spørsmålet om det vil være mulig å få et så omfattende system til å fungere, og at råvareproblemet burde løses vare for vare. En del sentrale I-land, særlig USA, Vest-Tyskland, Storbritannia og Japan har vært prinsipielt motstandere av regulerende begrensninger av de frie markedsmekanismene. Det integrerte råvareprogrammet forutsetter å omfatte en rekke virkemiddel i tillegg til opprettelse og finansiering av støtputelagre, bl.a. prisbestemmelser, produksjonsregulerende tiltak, langsiktige forsyningsavtaler, forbedrede finansieringsordninger for å kompensere nedgang i eksportinntekter, lettelse i markedsadgangen i I-landa osv.

Det internasjonale fondet til finansiering av støtputelagrene for råvarer har rent konkret til hensikt å stimulere til opprettelse av såkalte råvareavtaler. Med en skikkelig finansiering forutsettes det at de ulike produsent- og konsumentland lettere vil lykkes i å få i stand avtaler om en prisstabilisering på råvaremarkedet. Støtputelagersystemet er i prinsippet selvfinansierende, slik at det samla finansieringsbehov på sikt ikke behøver å bli avskrekkende.

Fondet skal i utgangspunktet ha en egenkapital på 470 mill. dollar, men ellers få tilført mer midler når nye råvareavtaler blir opprettet og tilsluttet det felles fond. - De første produktene det ble oppnådd enighet om en slik råvareavtale for var for sukker og gummi.

Stemmereglene fra fondet gir U-landa 47 prosent av stemmene, I-landa 42 prosent, S-landa 8 prosent og Kina 3 prosent. I alle viktige spørsmål kreves kvalifisert flertall.

8.3 Lettere adgang til markedene i I-land

I hele etterkrigstida har det vært en jevn trend i retning av friere vareutveksling mellom landa. Dette skyldes ikke minst forhandlingene om tollreduksjoner i regi av GATT, der målet er å fjerne alle handelshindringer mellom landa. Stagnasjonstendensene og den reduserte økonomiske veksten i I-landa i de seinere tider har ført til tiltakende proteksjonisme, iblant omtalt som nyproteksjonisme. Nyproteksjonismen tar sikte på å beskytte spesielt utsatte bedrifter og bransjer mot internasjonal konkurranse, - ikke primært på å oppnå overskott på betalingsbalansen.

Mellom I-land kan toll og andre handelshindringer vanskelig brukes til å beskytte eget næringsliv, fordi de landa disse tiltakene går ut over vil raskt sette i verk mottiltak. Derimot i forholdet I-land - U-land er frihandelsavtaler lite utbredt, og faren for mottiltak er mindre.

På den annen side vil økt toll eller andre handelshindringer i I-landa ha en negativ virkning for eksportørene i U-landa. Reduksjonen i valutainntektene i disse landa vil i neste omgang redusere etterspørselen etter I-landas eksportvarer.

Studier av økonomien i I-land har vist at interne forhold som teknologiske framskritt, ulik produktivitetsvekst mellom

næringsgreinene, endra etterspørselspreferanser hos forbrukerne m.v. har langt større betydning for kravet om omstillinger i sysselsettingen enn importen fra U-land.

Kravet om vern mot lavprisimport støttes gjerne av arbeidstakerorganisasjonene og landbruket i I-land. Det skyldes for det første motvilje mot omstillingen. Selv om tapet av arbeidsplasser i en sektor som følge av økt import mer enn kompenseres av nye arbeidsplasser i andre sektorer, vil de nye arbeidsplassene gjerne komme på andre steder og i andre bransjer. Ukontrollert import fra lavprisland kan også virke som et press nedover på reallønna i I-landa. Stor import av arbeidsintensive produkter vil indirekte ha noe av den samme virkning som økt tilbud av arbeidskraft. Noen har derfor vært inne på tanken om å bruke offentlige u-hjelpsmidler til omstillinger av næringslivet i I-land, for på den måten å åpne for større import fra U-land.

Et hovedproblem for eksporten fra U-land er de mange og kompliserte reglene for import til I-land, og de stadige endringene i disse reglene. Blant de viktigste handelshindringer utenom tollen kan en nevne frivillige gjensidige eksportbegrensninger, importkvoter, og såkalt utjevningstoll, dvs. en avgift svarende til eksportstøtten i produksjonslandet.

U-landa ønsker ikke bare å være eksportører av råstoff, men også å kunne øke utførselen av ferdigvarer til I-land. For å kunne greie det, krever de en utviding av systemet med alminnelige tollpreferanser for sine ferdigvarer. De krever også en reduksjon i tollen på halvfabrikata og ferdigvarer, og klarere regler for bruken av de ikke-tollmessige hindringene som I-landa bruker. De ikke-tollmessige hindringene er mange ganger de alvorligste hindringene for eksport av ferdigvarer fra U-landa.

8.4 Kapital- og gjeldsproblemet

Et karakteristisk trekk av U-landas økonomi når vi ser bort fra OPEC-landa, er de store underskott på betalingsbalansen og den økte gjeldsbyrde til utlandet. Denne situasjonen har forverret seg stadig. Det kreves en generell ettergivelse av de fattigste lands offentlige gjeld, og en konsolidering av gjelda over et lengre tidsrom. Spørsmålet henger nøye sammen med omfanget av og vilkårene for overføring av finansielle ressurser i sin alminnelighet til U-landa. Flere U-land betaler i dag mer

bare i renter og avdrag på lån til de rike land enn de får i bistandshjelp.

Når det gjelder den offentlige finansielle bistand fra de rike land, var målsettingen at den skulle nå opp i 0,7 % av Bruttonasjonalproduktet innen 1975. Innen den tid var det bare 3 land som hadde nådd dette målet – Nederland, Sverige og Norge. Det ble satt en ny tidsfrist for å nå dette målet, 1980, men flere I-land, bl.a. USA reserverte seg. (Norges bidrag i dag er over 1 % av BNP.)

Det er videre reist kritikk mot den måten u-hjelpe drives på bl.a. at for mye brukes til innkjøp av varer og tjenester i giverlandet. I 1973 ble DAC-medlemmene (OECD's utviklingskomité som de viktigste vestlige giverland er medlemmer av) enig om å tillate at deres bidrag til multilaterale organisasjoner skulle kunne anvendes i alle medlemsland i vedkommende organisasjon. Seinere er det inngått en avtale der 10 av DAC-landene tillater at bilaterale bistandslån nyttes til innkjøp i alle utviklingsland.

En lettelse av gjeldsvilkårene for U-landa kan skje på to måter, (1) ved reduksjon i rentebetalingen for låna, og (2) ved økt finansiell u-hjelp. En rekke U-land har forhandlet seg fram til en slik reduksjon i rentebetalingene, ofte i kombinasjon med en forlenga avdragstid, samtidig krever de ettergivelse av så mye som mulig av gjelda til de offentlige myndighetene i I-landa. Tanken om en alminnelig betalingsnektelse fra u-landas side er ikke fremmed.

8.5 Reform av det internasjonale betalingssystemet

Fordi at den finansielle og monetære situasjonen for de fleste u-landa er så vanskelig, er det kommet krav om reform av det internasjonale betalingssystemet. Blant annet er det sterke ønsker om en mer rettferdig fordeling av internasjonale likvider. Det er også fremmet krav om en ny reservevaluta istedet for gull og nasjonale valutaer, bl.a. ved å ta i bruk såkalte spesielle trekkrettigheter (SDR).

Som følge av dette har IMF (Det internasjonale pengefondet) liberalisert sine krav når det gjelder finansieringsordningen for å kompensere nedgang i eksportinntekter. Det stilles videre krav om at utlånspolitikken fra det internasjonale pengefondet bør endres slik at betingelsene for å få lån blir mindre strenge.

Det kreves videre at det etableres en forbindelse mellom utviklingshjelp og nytildeling av de spesielle trekkrettighetene i pengefondet, den såkalte "SDR-aid link". Disse trekkrettighetene (SDR) er egentlig en spesiell kredittordning som pengefondet har satt i verk. Én SDR-enhet svarer opprinnelig til én amerikansk dollar, men fra 1974 ble verdien av én SDR-enhet knyttet til ei korg med 16 ulike valutaer. U-landa krever også større innflytelse i hele beslutningsprosessen som har å gjøre med internasjonale pengespørsmål i sin alminnelighet.

8.6 Vitenskap og teknologi

Det synes å være enighet om nødvendigheten av å heve det generelle teknologiske nivå i U-landa og at disse landa ikke greier dette selv så raskt som ønskelig. Det er derimot uenighet om hvordan dette skal gjøres, U-landa selv har stilt krav til I-landa om hjelp med sikte på å styrke og videreutvikle det vitenskapelige og teknologiske nivå på ulike områder. Det er bl.a. foreslått å opprette spesielle institusjoner med formål å samle inn og å utvikle informasjon om teknologi. Hensikten er at U-landa mest mulig uhindret skal få adgang til eksisterende teknologi, uavhengig av hvem som måtte eie den. Det er også blitt fremmet forslag om å få etablert en internasjonal kode for overføring av teknologi som i særlig grad imøtekommer u-landas behov. Spørsmålet om denne internasjonale koden skal gjøre juridisk bindende har vært et viktig stridsspørsmål.

Det er videre pekt på at internasjonale konvensjoner om patenter og varemerker bør gjennomgås og revideres, og at forretningsmetoder som hindrer U-landa adgang til viktig teknologi blir endret. Endelig oppfordres foretak og institusjoner i I-land til å utvikle teknologi som er egnet for U-landas behov, og universitetene og andre forskningsinstitusjoner til å ta opp forskningsprogram av spesiell interesse for U-landa.

Noen hevder at det beste ville være om U-landa selv kunne utvikle sin egen teknologi tilpasset deres spesielle forhold. Det ville medføre større muligheter til en relativt rask økonomisk vekst, samtidig som sosiale problemer som arbeidsløshet o.l. unngås. Videre blir det pekt på at I-landa må ta skritt for å omstille den delen av industrien som ikke er konkurransedyktig i internasjonal sammenheng, og at slik industri overføres til U-landa. På den måten skal en søke å få til strukturelle tilpasninger i I-land og en høyere grad av utnytting av naturlige og menneskelige ressurser i U-landa.

8.7 Konsekvenser for norsk økonomi

Spørsmålene om råvareprisene, tollpreferanser, internasjonale betalingsssystemer, kapitaltilførsel, gjeldsanering, og vitenskap og teknologi har hittil vært de viktigste temaene i drøftingene om en ny økonomisk verdensordning. Men søkelyset er også blitt rettet mot matvareproduksjonen i U-landa og hvilke muligheter det er for å øke denne. Spørsmålet ble inngående drøftet på verdens matvarekonferanse i Roma i 1974.

Det er av avgjørende betydning for U-landas økonomiske utvikling at de kan produsere nok mat eller ha midler til å kjøpe det de trenger på det internasjonale marked, slik at befolkningen ikke sulter. I den forbindelse har I-landa forpliktet seg til å hjelpe dem til å oppnå dette. I-landa skal videre hjelpe U-landa med økt tilgang på kunstgjødsel og yte støtte til Det internasjonale fondet for landbruksutvikling. Fra norsk side har det ikke vært noen vanske med å godta de vedtakene som er gjort under drøftingene om en ny økonomisk orden. På flere områder har Norge vært blant de landa som har gått lengst for å imøtekomme U-landa sine krav. Norge var såleis det eneste I-landet som gav tilsagn om støtte til et råvarefond med 25 mill. dollar. At Norge i større grad enn mange andre vestlige land på grunn av våre framtidige oljeinntekter, har "råd" til å stille seg solidarisk med U-landa sine krav er nevnt, men det er også vist politisk vilje til å arbeide for en ny økonomisk verdensordning.

Dersom de mange tiltakene i forbindelse med en ny økonomisk verdensordning settes ut i livet, må en også rekne med en del problem for vårt land. Det gjelder spesielt spørsmålet om friere import fra U-land, og nedbygging av støtten til de produksjonsgreinene som ikke er konkurransedyktige i forhold til produksjonen i U-landa. Norge har reservert seg overfor U-landas standpunkt når det gjelder restriksjonene på en proteksjonistisk jordbrukspolitik og egenproduksjon av syntetiske erstatningsprodukt. Den proteksjonistiske politikken som føres av industri-landa med sikte på å støtte produksjonen av jordbruksvarer, kommer i konflikt med U-landas ønsker om en lettere markedstilgang. Ønsket om en økt sjølbergingsgrad i de rike land har møtt liten forståelse i U-landa.

Det er særlig på to områder at en friere import fra U-landa vil skape problemer for vårt land. Det gjelder jordbruksproduksjonen og den arbeidsintensive industrien, særlig da tekstil og konfeksjonsindustrien.

Vår avtaleordning i jordbruket og våre internasjonale avtaleforpliktelser, gjør at det er små manøvreringsmuligheter i vår utenrikshandel med matvarer. Det norske markedet for jordbruksprodukter er i dag et lukket marked som er reservert for norsk-produserte varer. Adgang til import idag er i stor grad avhengig av de innenlandske priser og markedsforhold. Den norske handelspolitikken på matvaresektoren etter krigen har vært tilpasset de nasjonale forsyningsmulighetene og jordbrukspolitikken i sin alminnelighet. Det gjelder spesielt for varegruppene korn, kjøtt, meieriprodukter og hagebruksprodukter. Når det derimot gjelder varer som ikke produseres i Norge, har det stort sett vært fri import. Norge har ut fra beredskapsmessige-, forsyningsmessige-, distriktspolitiske- og sosiale hensyn insistert på å opprettholde restriksjonene på handelen med landbruksvarer.

Den konkurranseutsatte og arbeidsintensive industrien, f.eks. Teko-industrier, er i en vanskelig stilling. Her vil en stå overfor avveininger om å opprettholde arbeidsplassene ved statlig støtte og importrestriksjoner, eller å øke produktiviteten ved å erstatte arbeidskraft med kapital. Alternativet er å stimulere til en overføring av slik industri til U-landa. Det synes å være enighet om at det er nødvendig med strukturtilpasninger også i norsk industri om vi skal kunne stille oss positive til U-landas krav om økt andel av verdens industriproduksjon. Det legges da vekt på at disse tilpasningene må foregå på en slik måte at ikke de som er knyttet til vedkommende næringsgrein ensidig må bære belastningen. Det forutsettes avsatt særlige midler til nødvendige omstillingstiltak i Norge. Likevel er det en nokså vanlig oppfatning at de strukturendringene som u-landsimporten fører til er små å rekne jamført med de endringene som I-landas økonomi og næringsstruktur av andre årsaker må være forberedt på i de kommende år.

9. Vedlegg

Tabell 9.1 Verdens eksport av viktige landbruksprodukt

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	.....THOUSAND METRIC TONS.....											PERCENT
WORLD												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	65400	73813	69063	74486	84921	81539	99499	105393	105145	111772	116127	6.23
RICE MILLED	8296	7724	8990	10574	9643	11712	12972	13085	12147	11591	12518	4.89
BARLEY	11693	12604	13927	13112	14585	14106	16231	20289	18472	17748	22487	6.05
MAIZE	49750	52085	62377	57764	68792	76093	80302	79442	69984	69042	68458	3.57
MILLET	216	207	303	272	315	296	224	242	226	220	174	-2.04
SORGHUM	10766	10155	11161	11936	10923	11365	11164	14473	13727	11728	12433	2.14
POTATOES	3877	3931	4411	4897	4038	4630	4919	4951	5205	4750	4759	2.37
SUGAR-TOTAL (RAW EQUIV.)	23347	21937	23185	28985	26140	26602	27619	29347	31011	29761	28587	2.94
PULSES	1655	1788	1966	1978	2116	2349	2816	3147	2956	3104	3203	7.58
SOYBEANS	17233	16479	19766	20025	24002	25489	26887	26219	28928	26585	25764	5.33
SOYBEAN OIL	1546	1365	1539	2106	2610	2953	3196	3486	3404	3647	4619	11.29
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	853	899	1035	674	745	744	730	826	724	751	726	-2.45
GROUNDNUT OIL	382	402	561	581	418	502	474	370	447	495	348	-1.25
COPRA	526	1082	1147	941	703	443	461	415	431	240	285	-12.02
COCONUT OIL	667	1043	1374	1110	1334	1142	1216	1357	1264	1325	951	2.71
PALM NUTS KERNELS	360	308	391	279	181	160	201	148	111	141	122	-11.46
PALM OIL	1691	2043	2186	2333	2404	2843	3614	3227	3776	4007	4358	9.64
OILSEED CAKE AND MEAL	14709	14468	18920	19110	21873	23265	25688	27711	27629	31951	29068	8.15
BANANAS	6627	6370	6341	6656	7045	6948	6957	6909	7147	6301	6429	.48
ORANGES+TANGER+CLEMEN	4955	5165	5153	5404	5212	4958	5143	4995	5037	4847	5412	-0.05
LEMONS AND LIMES	827	813	967	895	982	922	998	936	1013	951	1013	1.73
COFFEE GREEN+ROASTED	3407	3573	3655	2934	3441	3791	3716	3707	3937	4021	4235	2.14
COCA BEANS	1197	1160	1148	972	1086	930	1063	1333	1251	1169	1285	1.15
TEA	805	813	852	905	885	938	966	958	921	974	1079	2.42
COTTON LINT	3816	3954	4049	3929	4471	4374	4831	4256	4416	4301	4231	1.20
JUTE AND SIMILAR FIBRES	891	590	668	565	406	562	517	573	508	564	432	-4.06
TOBACCO UNMANUFACTURED	1400	1251	1336	1280	1424	1355	1354	1483	1419	1344	1405	.73
NATURAL RUBBER	3199	3011	3249	3292	3317	3422	3329	3144	3101	3449	3635	.87
WOOL GREASY	834	853	1010	1103	890	937	907	952	873	892	873	-0.28
BOVINE CATTLE 1/	5940	6831	6887	6785	7691	7569	7124	7317	7735	7512	7207	1.62
SHEEP AND GOATS 1/	10397	11830	10776	12430	14775	15221	18641	17657	18723	20399	20252	1.65
PIGS 1/	6071	6428	6945	6942	7951	8421	10745	9847	9331	9549	10169	5.65
TOTAL MEAT	5283	5548	6263	6814	7101	7821	8095	8661	8579	8905	8848	5.67
MILK DRY	386	391	457	585	602	661	874	868	858	750	846	9.10
TOTAL EGGS IN SHELL	508	535	518	573	606	656	745	807	826	810	826	5.96
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	2788	2966	3032	3467	3851	4242	4228	4296	4524	4923	459	-1.92
FISH CURED	441	434	441	424	416	445	455	475	444	418	55	-8.90
SHELLFISH	704	760	875	990	990	1114	1026	1091	1227	1390	210	-1.83
FISH CANNED AND PREPARED	747	721	831	801	847	866	1007	1054	947	896	81	-7.97
SHELLFISH CANNED+PREPAR	89	88	94	108	106	109	126	124	161	182	49	1.47
FISH BODY AND LIVER OIL	558	597	565	565	694	740	738	724	733	722	58	-5.81
FISH MEAL	1951	2188	2114	2073	2175	2478	2410	2160	2995	2367	566	-3.99
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	26238	23898	28411	28557	29437	31317	27965	22870	26527	29372	29955	.70
SAWLOGS NONCONIFEROUS	44885	36239	45533	47681	48271	45948	41994	33061	33371	32456	29914	-3.78
PULPWOOD+PARTICLE	32980	31875	33858	30121	32616	36364	41048	39490	34785	35319	34776	1.54
FUELWOOD	2603	2229	1998	2423	1894	2243	2780	2246	2396	2719	2645	1.51
SAWWOOD CONIFEROUS	51822	43250	56294	61793	65962	68826	66021	60730	61523	70663	73189	3.63
SAWWOOD NONCONIFEROUS	8928	7918	11424	11168	11992	13380	12547	10957	11225	12520	12956	3.32
WOOD-BASED PANELS	12964	12436	14384	14971	16401	16650	16329	16733	15278	17121	18343	3.15
PULP FOR PAPER	17391	13660	15523	15594	17487	18706	19751	18733	17301	19606	20084	2.75
PAPER AND PAPERBOARD	30053	23074	27090	28292	30272	33320	35051	35442	33670	36738	39717	4.18
WESTERN EUROPE												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	12393	14406	14498	12860	13773	16114	19925	23885	22577	23816	27259	8.41
RICE MILLED	605	613	660	741	641	875	945	999	933	941	974	5.46
BARLEY	5956	5686	5075	4408	4634	7139	8057	10407	7548	8490	11019	7.09
MAIZE	6012	5666	5676	4458	4869	5050	5474	4820	5743	7705	7912	2.59
MILLET	7	15	11	12	12	13	15	20	20	26	20	9.83
SORGHUM	711	736	771	324	262	308	205	241	271	159	165	-14.89
POTATOES	2358	2589	2337	2708	2798	3016	3455	3544	3666	3517	3510	4.95
SUGAR-TOTAL (RAW EQUIV.)	2635	2249	3672	3924	4448	4632	5627	6147	6466	6078	5612	10.63
PULSES	253	323	225	302	353	450	458	448	419	606	799	10.68
SOYBEANS	16	111	189	120	237	353	327	160	207	127	87	9.72

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
SOYBEAN OIL	720	717	744	767	1099	1298	1204	1272	1380	1387	1434	8.55
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	17	13	24	21	28	14	18	24	25	17	24	2.29
GROUNDNUT OIL	51	74	49	44	45	64	79	68	74	99	63	4.59
COPRA		1	17	3	4	1	2		1			-25.93
COCONUT OIL	78	203	269	163	119	61	43	58	87	60	57	-11.06
PALM NUTS KERNELS	5	1	1	1	1	2	3	1	2			-25.97
PALM OIL	68	86	98	111	97	92	123	114	94	123	132	4.54
OILSEED CAKE AND MEAL	2875	2257	2630	2518	3437	3957	4247	4921	5330	6418	6685	11.12
BANANAS	27	35	25	31	41	43	43	48	46	35	47	5.26
ORANGES+TANGER+CLEMEN	1933	1999	2056	2113	1921	1906	1799	1659	1880	1702	2418	-0.31
LEMONS AND LIMES	444	461	525	464	505	483	512	430	571	449	531	-0.82
COFFEE GREEN+ROASTED	76	86	92	78	102	125	106	122	126	142	162	7.25
COCOA BEANS	6	11	15	30	34	32	44	48	52	52	65	23.27
TEA	61	43	46	60	50	45	43	44	43	51	56	-0.64
COTTON LINT	79	65	89	70	71	60	57	55	75	69	70	-1.39
JUTE AND SIMILAR FIBRES	25	21	18	17	19	16	17	17	15	16	15	-4.12
TOBACCO UNMANUFACTURED	196	177	179	153	223	234	197	210	247	249	271	4.12
NATURAL RUBBER	40	29	32	27	21	21	16	14	15	16	23	-7.84
WOOL GREASY	43	55	64	57	60	55	69	61	57	67	64	2.66
BOVINE CATTLE 1/	2312	3416	3121	2979	3322	3340	3412	3620	3546	3493	3520	2.76
SHEEP AND GOATS 1/	575	1152	1183	1318	1732	1384	1418	927	784	1196	1102	1.16
PIGS 1/	2576	2596	3112	3106	3421	4004	4777	4749	4537	4737	4681	7.26
TOTAL MEAT	2215	2434	2393	2652	2825	3173	3673	3900	3788	4075	4279	7.32
MILK DRY	271	285	334	432	450	516	660	673	624	531	642	9.48
TOTAL EGGS IN SHELL	308	326	335	349	382	445	506	538	601	596	581	8.02
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	1017	1054	1115	1146	1391	1686	1643	1791	1885	2009	859	4.05
FISH CURED	233	278	288	263	253	276	286	309	274	271	55	-7.04
SHELLFISH	225	250	274	232	263	275	277	326	336	346	210	2.13
FISH CANNED AND PREPARED	226	207	243	246	262	264	257	261	261	265	81	-3.44
SHELLFISH CANNED+PREPAR	24	27	32	34	36	38	42	47	57	72	46	9.17
FISH BODY AND LIVER OIL	195	249	319	327	270	296	332	335	273	257	98	-3.17
FISH MEAL	303	864	948	1040	945	951	978	918	1071	936	586	-1.00
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	2784	1704	2428	2590	1899	2395	2937	2735	2429	2492	2786	1.90
SAWLOGS NONCONIFEROUS	1943	1665	1833	2077	2017	2055	2257	2128	1928	2011	2285	1.72
PULPWOOD+PARTICLE	7920	8627	8173	7575	6846	8462	10718	11165	10038	9407	11002	3.54
FUELWOOD	1103	987	816	1033	551	797	965	745	1011	1172	1023	.78
SAWNWOOD CONIFEROUS	17248	12640	17061	16554	18051	20349	19783	17142	18334	20508	20350	2.91
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	1858	1607	2801	2474	2756	2514	2395	2037	1896	2018	2232	.10
WOOD-BASED PANELS	5854	5171	6151	6194	6737	7386	7047	6690	6151	6258	6654	1.47
PULP FOR PAPER	7454	5199	5697	5578	6705	6852	6654	6210	5612	6727	7047	.83
PAPER AND PAPERBOARD	14964	10655	13098	13753	15659	17385	17423	18108	17770	19622	21843	5.52
USSR AND EASTERN EUROPE												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	8372	5335	4164	5443	3969	5002	4170	4380	5092	4042	3780	-4.33
RICE MILLED	149	16	11	11	13	24	33	25	28	38	35	1.57
BARLEY	1158	1040	943	1725	222	232	336	247	276	276	249	-16.44
MAIZE	1727	983	1536	1318	1493	554	1325	1770	1326	860	844	-3.84
MILLET	4	3	7	3	3	5	6	3	5	4	3	.20
SORGHUM	8	10	11	5	7	7	5	9	6	4	4	-6.44
POTATOES	648	490	442	682	371	655	322	323	299	159	176	-11.82
SUGAR+TOTAL (RAW EQUIV.)	797	438	573	808	953	717	738	631	807	762	1057	3.67
PULSES	115	119	112	117	135	145	122	122	112	118	153	1.23
SOYBEANS	31	11	10	32	6	30	5	4	5	5	11	-12.20
SOYBEAN OIL	3	2	12	13	7	10	17	14	18	12	27	14.98
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	1					1	1				2	
COCONUT OIL						1	1					
OILSEED CAKE AND MEAL	47	49	14	61	53	20	27	91	100	91	43	7.59
ORANGES+TANGER+CLEMEN							1	2	2	1	2	
COCOA BEANS										5	12	
TEA	14	17	15	22	17	17	20	18	17	26	30	5.08
COTTON LINT	740	801	887	976	865	807	863	928	970	824	651	-1.34
TOBACCO UNMANUFACTURED	100	102	101	99	89	102	103	90	88	85	83	-1.91
WOOL GREASY	1	1	1	1	2	3	3	1		1	1	-2.96
BOVINE CATTLE 1/	630	686	498	540	544	676	577	460	607	702	724	1.02
SHEEP AND GOATS 1/	2875	3457	3025	3504	3800	4719	4597	3720	3654	4129	4480	3.82
PIGS 1/	628	944	720	720	1158	1152	1144	1713	1091	973	962	4.86
TOTAL MEAT	527	627	547	658	620	744	738	779	715	710	803	3.62

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
TOTAL EGGS IN SHELL	111	121	101	120	114	104	90	78	59	71	70	-6.26
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	494	606	607	540	569	605	621	514	434	537		
FISH CURED	13	19	12	11	15	21	17	11	6	18		
SHELLFISH	3	1	1	1	1	1	2	1	2	78		
FISH CANNED AND PREPARED	32	45	47	48	40	36	39	39	34	37		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	2	3	2	1	1	1	2	1	2	2		
FISH BODY AND LIVER OIL	6	4	2	1	1	1	1	1				
FISH MEAL	11	19	18	14	21	20	22	12	9	12		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	9829	8884	9534	9919	10281	8774	7430	7104	7165	7681	7044	-3.66
SAWLOGS NONCONIFEROUS	397	354	201	315	296	404	384	285	303	292	302	-0.77
PULP WOOD+PARTICLE	12480	12146	12401	12155	11375	12066	12162	12396	10093	12057	12750	-0.24
FULLWOOD	308	235	92	115	141	143	163	94	70	92	121	-8.19
SAWWOOD CONIFEROUS	9865	10362	11309	10592	10782	9956	9513	9363	9630	9692	9871	-0.94
SAWWOOD NONCONIFEROUS	767	749	714	702	752	600	597	539	487	536	545	-4.40
WOOD-BASED PANELS	1457	1588	1702	1791	1875	1842	1827	1683	1548	1610	1585	0.04
PULP FOR PAPER	684	673	854	856	926	827	895	856	982	1038	1095	4.23
PAPER AND PAPERBOARD	1304	1295	1480	1653	1779	1664	1732	1697	1701	1707	1678	2.59
NORTH AMERICA DEVELOPED												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	36782	43509	38974	40736	50841	47174	54495	61342	61264	63319	65239	6.19
RICE MILLED	1726	2139	2107	2288	2279	2301	3054	3133	2540	2385	2141	2.76
BARLEY	3547	4068	5432	4343	4249	4654	4195	6853	7297	7258	5676	6.13
MAIZE	29875	33526	44692	40580	50550	59414	63923	56067	49658	48099	49602	4.82
MILLET					23	15	60	24	28	41	55	
SORGHUM	5722	5648	5797	6139	5184	5950	8050	8032	6051	5325	6628	1.48
POTATOES	356	369	857	503	282	289	344	395	461	363	295	-2.82
SUGAR+TOTAL RAW EQUIV.)	105	291	122	166	149	135	654	1187	154	323	369	12.77
PULSES	339	390	400	374	390	470	913	1141	854	680	635	10.25
SOYBEANS	13953	12506	15361	16234	20794	20951	21882	21980	25652	22791	19641	5.90
SOYBEAN OIL	766	355	506	768	916	1110	1081	809	911	786	1041	6.32
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	255	241	130	302	381	356	285	146	201	224	266	-0.47
GROUNDNUT OIL	21	12	48	45	40	5	18	20	10	2	7	-16.64
COCONUT OIL	5	8	26	17	9	5	19	14	13	11	21	6.00
GLUCOSE SYRUP	5259	4105	5370	4740	6793	6845	8009	7471	6917	7517	5551	4.20
BANANAS	195	187	201	199	201	197	205	217	210	188	202	0.47
ORANGES+TANGER+CLEMEN	328	481	461	410	356	318	482	443	353	497	374	4.40
LEMONS AND LIMES	202	183	225	236	237	173	171	176	135	163	148	-4.00
COFFEE GREEN+ROASTED	85	55	69	166	59	79	79	70	60	43	63	-3.07
COCOA BEANS	23	9	10	14	9	9	7	14	14	16	12	-0.03
TEA	3	4	3	4	5	5	5	4	4	5	5	4.31
COTTON LINT	1172	871	779	1017	1347	1527	1823	1269	1392	1205	1497	4.66
JOUTE AND SIMILAR FIBRES	1	1	1	2	1							-26.78
TOBACCO UNMANUFACTURED	335	293	293	314	364	299	293	300	290	264	275	-1.56
NATURAL RUBBER	26	29	29	25	20	21	28	18	16	21	35	-1.79
WOOL GREASY		1						1	1	1	1	6.39
BOVINE CATTLE 1/	360	421	854	651	592	435	424	441	563	440	479	-0.08
SHEEP AND GOATS 1/	293	344	250	214	153	135	144	225	287	226	332	-0.53
PIGS 1/	213	47	56	54	201	145	254	171	342	483	1362	27.36
TOTAL MEAT	403	472	693	709	721	777	973	1073	987	926	946	8.70
MILK CRY	21	17	16	16	7	5	36	37	29	37	19	7.35
TOTAL EGGS IN SHELL	21	22	22	38	39	30	61	87	64	31	25	7.02
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	200	236	250	352	383	414	416	499	546	495		
FISH CURED	49	47	62	65	63	64	76	57	89	70		
SHELLFISH	39	42	48	71	120	133	115	68	20	69		
FISH CANNED AND PREPARED	39	36	46	51	63	65	81	93	68	82		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	8	8	9	9	11	11	11	11	11	4		
FISH BODY AND LIVER OIL	101	93	91	60	110	101	137	117	98	191		
FISH MEAL	85	35	63	61	82	40	168	75	42	95		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	12118	12196	14842	14362	15565	17865	15135	11676	15269	17295	18441	2.92
SAWLOGS NONCONIFEROUS	622	328	470	481	522	630	784	751	506	755	741	5.47
PULP WOOD+PARTICLE	8402	8867	8337	8713	8216	9463	9887	8382	6605	8422	5847	-2.40
FULLWOOD	110	206	162	203	170	98	63	108	85	85	90	-7.62
SAWWOOD CONIFEROUS	22944	18553	26379	32305	34492	35467	32612	31770	31423	38276	40881	5.85
SAWWOOD NONCONIFEROUS	705	807	814	847	1341	1025	1190	1209	1083	1340	1373	6.39

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84 PERCENT
.....THOUSAND METRIC TONS.....												
WOOD-BASED PANELS	1518	1507	1567	1774	2061	2053	2312	2533	2088	2401	2662	5.95
PULP FOR PAPER	8076	6672	7666	7723	8132	8706	9838	9261	8531	9428	9611	2.80
PAPER AND PAPERBOARD	12255	9726	10935	11232	11124	12326	13675	13134	11931	12918	13574	2.23
OCEANIA DEVELOPED												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	5326	8201	7875	8196	11134	6933	14955	10677	10998	8312	10672	4.99
RICE MILLED	137	174	218	255	277	241	457	281	596	405	246	7.55
BARLEY	808	1760	2022	2157	1375	1757	3047	1650	1599	852	3220	3.29
MAIZE	3	1	88	79	32	75	37	52	24	73	30	23.35
MILLET	31	21	20	23	15	18	14	11	25	19	18	-3.61
SORGHUM	748	856	815	829	385	516	580	463	1271	445	772	-1.69
POTATOES	16	21	25	29	20	18	23	21	23	26	21	1.60
SUGAR+TOTAL (RAW EQUIV.)	1784	1999	2002	2558	2481	1842	2203	2563	2502	2551	2361	2.70
PULSES	42	36	33	40	36	45	72	64	71	106	82	11.11
SOYBEANS	2	4	32									-40.30
SOYBEAN OIL											1	
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	7	2	2	4	2	2	12	4	4	8		-8.81
GROUNDNUT OIL											1	
OILSEED CAKE AND MEAL		1	3	2		1	1	1	1	1		-3.91
ORANGES+TANGER+CLEMEN	24	15	19	11	22	25	38	32	28	32	25	6.91
LEMONS AND LINES	1	1	1	1			4	1	2	1	1	10.75
COCOA BEANS	1										1	6.17
TEA	1	1	1		1							-15.61
COTTON LINT	3	8	16	6	10	24	49	59	79	129	81	42.37
TOBACCO UNMANUFACTURED					1			1			1	3.05
NATURAL RUBBER							1	1				-1.71
WOOL GREASY	634	588	750	826	630	705	650	680	642	660	659	-1.16
BOVINE CATTLE 1/	34	13	33	45	71	107	74	109	121	120	96	19.81
SHEEP AND GOATS 1/	1159	1456	1847	3409	4143	3898	6172	5763	6097	7035	6350	19.76
PIGS 1/	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	7.04
TOTAL MEAT	1278	1183	1446	1643	1664	1814	1494	1602	1493	1666	1349	1.45
MILK DRY	81	70	67	113	125	123	161	137	175	154	171	9.94
TOTAL EGGS IN SHELL	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	5	5.81
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	13	12	19	28	32	54	81	95	87	98		
FISH CURED							1	1	2	1		
SHELLFISH	16	16	14	17	20	32	56	57	70	68		
FISH CANNED AND PREPARED		1	1			1	3	2	4	5		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3		
FISH BODY AND LIVER OIL	8	4	8	5	4	3						
FISH MEAL								1				
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	1302	534	958	1027	936	1236	971	529	479	508	509	-7.24
SAWLOGS NONCONIFEROUS	12	3	1	3	2	1	4	4				-29.55
PULPWOOD+PARTICLE	2931	3061	3866	5326	5074	5357	7064	6647	6240	6105	7245	9.02
SAWWOOD CONIFEROUS	245	160	232	295	367	509	617	546	515	401	402	9.31
SAWWOOD NONCONIFEROUS	51	32	23	31	30	41	54	35	34	35	40	1.02
WOOD-BASED PANELS	52	61	28	32	52	104	142	138	99	113	107	13.37
PULP FOR PAPER	232	335	375	452	435	464	475	518	421	471	471	5.22
PAPER AND PAPERBOARD	214	204	269	302	332	359	418	447	340	361	346	6.00
AFRICA DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	42	27	21	20	46	31	17	19	22	2	1	-22.29
RICE MILLED	29	17	55	46	13	12	21	19	9	6		
BARLEY	2	5		1		2						-26.15
MAIZE	626	1009	472	434	652	364	69	249	361	727	251	-8.72
MILLET	59	10	79	13	31	78	56	41	36	30	20	-1.16
SORGHUM	5	10	2			53	12	3	15	14	1	4.56
POTATOES	83	97	91	82	58	50	55	36	30	49	61	-8.13
SUGAR+TOTAL (RAW EQUIV.)	1473	1139	1365	1468	1296	1658	1586	1492	1738	1754	1528	2.64
PULSES	357	319	410	262	150	150	220	127	152	157	100	-11.35
SOYBEANS	2	21	3	13	36	1	1	1		1		
SOYBEAN OIL			2	1	2	1			1			
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	189	166	286	192	64	82	86	36	56	91	43	-14.93
GROUNDNUT OIL	155	226	290	258	94	159	90	36	159	176	121	-7.02
COPRA	62	42	60	55	52	45	32	22	20	15	11	-15.28
COCONUT OIL	18	9	11	6	9	14	15	18	21	21	24	8.89
PALM NUTS KERNELS	320	269	353	239	152	123	140	107	71	105	86	-14.20

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS.....											PERCENT
PALM OIL	196	209	155	118	96	63	136	84	88	70	74	-9.74
OILSEED CAKE AND MEAL	614	678	760	712	456	668	478	357	484	471	370	-5.89
BANANAS	465	351	317	308	344	292	243	205	187	193	213	-7.90
ORANGES+TANGER+CLEMEN	729	592	664	744	873	672	854	715	659	604	617	-4.80
LEMONS AND LIMES	3	1	1	1	2	1	1	1	2	7	5	13.09
COFFEE GREEN+ROASTED	1174	1106	1147	877	926	1015	895	966	1052	932	922	-1.79
COCOA BEANS	868	818	862	691	778	601	757	974	820	749	807	-4.19
TEA	138	135	148	165	182	197	180	169	191	195	200	3.60
COTTON LINT	317	271	351	300	312	339	336	325	301	325	342	.81
JUTE AND SIMILAR FIBRES						1						
TOBACCO UNMANUFACTURED	131	113	141	129	139	132	172	189	147	142	174	3.18
NATURAL RUBBER	203	186	159	153	145	142	136	146	140	156	167	-2.02
WOOL GREASY	6	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	-1.89
BOVINE CATTLE 1/	1207	1022	1126	1125	1181	1255	1398	1446	1403	1187	1214	1.80
SHEEP AND GOATS 1/	3161	3515	2548	2461	3066	3047	3645	3462	3741	3117	3263	1.54
PIGS 1/	13	13	15	2	1	2	1	1	1	1	1	
TOTAL MEAT	116	102	112	115	99	97	48	44	46	52	51	-10.49
MILK DRY	1	1	1	1	2	4						-33.28
TOTAL EGGS IN SHELL	1	1	1	1			1					-16.40
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	106	76	76	98	109	107	161	185	287	379		
FISH CURED	24	28	20	21	20	16	19	19	15	9		
SHELLFISH	29	39	43	43	48	33	33	58	89	129		
FISH CANNED AND PREPARED	80	59	75	70	62	77	80	93	82	99		
FISH BODY AND LIVER OIL	18	12	7	7	7	7	5	5	3	10		
FISH MEAL	95	83	43	19	39	23	26	27	17	42		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	14	15	11	2	2	2						-34.91
SAWLOGS NONCONIFEROUS	6580	5012	6309	6434	6211	6175	6002	4745	4892	4834	4911	-2.70
PULPWOOD-PARTICLE	69	70	127	100	75	112	84	173	173	173	173	9.91
FUELWOOD	161	56	47	51	51	51	5					
SAWWOOD CONIFEROUS	107	98	113	119	116	126	108	94	81	79	82	-3.29
SAWWOOD NONCONIFEROUS	813	625	664	682	706	680	611	538	506	638	617	-1.98
WOOD-BASED PANELS	300	206	220	241	261	236	278	269	267	286	376	3.04
PULP FOR PAPER	234	136	235	173	216	242	241	216	182	182	182	-4.28
PAPER AND PAPERBOARD	30	19	22	19	16	24	21	20	9	8	13	-8.65
LATIN AMERICA												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT-FLOUR,WHEAT EQUIV.	1871	2054	3345	6095	1833	4427	4621	3960	4043	10410	7525	13.66
RICE MILLED	348	437	535	999	732	573	548	617	512	510	411	.07
BARLEY	110	28	43	130	18	58	72	32	24	59	95	-1.79
MAIZE	6566	5088	4560	6864	5927	5990	3557	9199	5808	7318	5713	1.36
WHEAT	78	94	124	172	196	139	63	136	101	96	54	-3.57
SCOTCHUM	3169	2180	3499	4295	4625	3899	1544	5081	5368	5339	4278	5.23
POTATOES	21	50	99	106	67	77	61	45	45	33	26	-4.31
SUGAR,TOTAL TRAW EQUIV.1	12085	11107	10533	13050	12429	12726	12031	12700	13049	12953	13002	1.41
PULSES	175	233	312	424	464	395	341	287	286	355	424	4.42
SOYBEANS	2831	3435	3934	3441	2845	3814	4503	3709	2877	3270	5167	2.38
SOYBEAN OIL	42	285	562	544	570	609	840	1353	1024	1369	1412	28.85
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	52	60	24	53	52	97	86	66	55	101	92	3.46
GROUNDNUT OIL	101	38	140	181	155	209	207	80	113	104	57	-4.76
COPRA	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-17.08
COCONUT OIL	5	5	5	5	9	8	4	5	6	6	16	6.13
PALM NUTS KERNELS	5	4	2	3	9	7	5	1	4	1	1	-14.98
PALM OIL	6	3	5	3	4	5	1	5	11	8	9	6.98
OILSEED CAKE AND MEAL	3130	4299	5798	7354	7676	7497	8991	10912	10498	12411	12048	13.26
BANANAS	5055	4779	4839	5231	5520	5366	5358	5382	5586	5647	5377	.90
ORANGES+TANGER+CLEMEN	210	190	173	224	269	314	308	316	395	427	418	9.50
LEMONS AND LIMES	14	22	25	29	47	74	53	51	33	58	55	12.42
COFFEE GREEN+ROASTED	1826	2055	2032	1547	1960	2179	2210	2124	2230	2425	2532	3.07
COCOA BEANS	255	270	209	187	211	226	183	201	247	227	212	-1.02
TEA	30	23	32	34	41	39	44	35	43	53	53	6.71
COTTON LINT	664	806	607	689	903	733	641	608	597	539	487	-3.40
JUTE AND SIMILAR FIBRES	3	1	1	1	1	2	2	2	1			
TOBACCO UNMANUFACTURED	244	244	255	238	267	276	254	271	275	278	290	1.67
NATURAL RUBBER	5	6	7	5	6	4	4	2	3	4	3	-7.76
WOOL GREASY	64	108	92	108	107	80	104	125	108	87	75	.62

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	.....THOUSAND METRIC TONS.....											PERCENT
BOVINE CATTLE 1/	1037	960	1103	1093	1652	1404	854	862	1054	1154	773	-1.81
SHEEP AND GOATS 1/	65	93	106	112	125	98	65	312	245	590	308	15.99
PIGS 1/	33	42	65	31	24	16	1	1	1	4	6	-32.37
TOTAL MEAT	504	449	775	778	840	816	749	999	1052	1002	867	6.78
MILK DRY	9	16	34	18	10	4	3	11	18	17	2	-9.96
TOTAL EGGS IN SHELL	1	1	3	3	2	4	12	14	6	2	3	15.57
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	131	145	196	302	361	407	397	383	441	354		
FISH CURED	9	5	4	9	3	12	6	7	10	3		
SHELLFISH	90	93	99	99	140	171	125	125	165	165		
FISH CANNED AND PREPARED	20	16	28	48	72	70	135	164	102	54		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	1	3	3	5	2	5	3	4	5	6		
FISH BODY AND LIVER OIL	93	148	39	46	70	128	100	79	179	25		
FISH MEAL	749	909	842	740	843	1147	1020	849	1566	1024		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	9	15	23	167	689	968	1029	377	906	1024	902	62.25
SAWLOGS NONCONIFEROUS	202	55	86	49	60	86	114	51	40	46	72	-6.52
PULPWOOD+PARTICLE	183	107	115	53								
FUELWOOD	5	13	21	106	152	214	167	71	23	57	16	10.38
SAWNWOOD CONIFEROUS	1131	1134	1050	1429	1477	1678	1718	1319	1102	1172	1217	.57
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	835	590	629	838	727	1121	1130	993	885	856	928	3.54
WOOD-BASED PANELS	265	252	326	374	487	488	625	606	608	588	664	10.57
PULP FOR PAPER	318	332	382	443	715	1024	1318	1374	1302	1528	1487	20.35
PAPER AND PAPERBOARD	231	155	199	225	276	393	414	582	454	697	977	17.78
NEAR EAST DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR, WHEAT EQUIV.	29	15	27	640	2131	876	540	648	706	1098	985	47.99
RICE MILLED	181	130	256	276	223	211	259	159	59	41	89	-11.57
BARLEY	7	12	365	302	50	88	229	424	1026	661	320	44.45
MAIZE	2	1	14	8	43	111	155	40	53	9	3	16.24
MILLET	5	4	6	3	4	2	2	3	8	2		
SORGHUM	98	48	75	137	66	196	286	256	423	186	50	9.48
POTATOES	300	209	382	438	292	315	454	394	483	448	493	6.07
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	59	58	48	64	55	37	45	71	219	316	515	22.26
PULSES	106	109	121	176	256	303	299	500	573	657	550	22.52
SOYBEAN OIL			1				3	5	16	10	10	
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	140	218	312	175	111	52	51	168	101	24	50	-15.90
GROUNDNUT OIL	6	7	2	26	35	16	33	16	18	2	17	6.06
COCONUT OIL				1				1				-2.30
PALM OIL									1			
OILSEED CAKE AND MEAL	401	452	368	252	225	214	261	145	105	102	54	-17.16
BANANAS	7	12	10	5	4	7	19	20	11	9	9	4.45
ORANGES+TANGER+CLEMEN	674	697	716	754	643	619	627	759	705	686	741	.32
LEMONS AND LIMES	133	118	162	131	151	149	202	206	208	216	220	6.42
COFFEE GREEN+ROASTED	6	4	3	3	3	3	2	6	5	3	5	-0.31
TEA	19	4	8	7	10	16	15	17	5	3	3	-8.90
COTTON LINT	706	856	1004	710	768	669	608	532	584	623	601	-4.02
TOBACCO UNMANUFACTURED	123	75	86	71	83	77	94	138	110	76	74	-0.28
WOOL GREASY	10	8	7	12	9	8	7	3	6	5	5	-8.13
BOVINE CATTLE 1/	77	18	11	16	12	21	13	60	114	77	54	13.29
SHEEP AND GOATS 1/	980	720	828	680	1209	1421	2028	2857	3505	3627	3928	21.17
PIGS 1/				1	1	3						
TOTAL MEAT	22	14	9	11	15	15	21	74	96	83	88	25.85
MILK DRY			1						1	1	2	43.30
TOTAL EGGS IN SHELL	17	12	1	3	7	10	13	18	27	42	69	26.72
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	16	6	4	4	8	13	14	21	23	30		
FISH CURED	13	12	10	12	11	5	6		1	1		
SHELLFISH	10	7	9	10	8	11	11	7	7	9		
FISH CANNED AND PREPARED	1	1	3	4	4	5	9	6	3	2		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	2	2	2	3	1	2	3	4	4	4		
FISH BODY AND LIVER OIL			1	2	1							
FISH MEAL	1				1		1	1				
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	5	4	3		1	1	1	2	7	11	31	20.06
SAWLOGS NONCONIFEROUS	8	17	10	9	5	3	4	36	36	35	100	22.59
FUELWOOD	20	21	22	31	22	20	31	24	20	28	28	2.28
SAWNWOOD CONIFEROUS	61	49	60	69	60	103	84	99	95	145	104	9.06
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	21	1	1	1		2	3	6	12	7	8	16.62

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 - VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
WOOD-BASED PANELS	31	27	29	26	26	24	19	19	21	25	20	-3.93
PULP FOR PAPER	5	4	2									
PAPER AND PAPERBOARD	22	9	10	11	10	16	21	35	34	39	69	18.32
FAR EAST DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	145	115	83	264	967	755	482	295	155	246	143	4.05
RICE MILLED	1993	1862	3608	4749	3083	5031	5323	6047	6158	5574	7087	12.92
BARLEY	95		32	39	13	73	259	275	901	252	1662	70.13
MAIZE	2551	2276	2403	1768	2196	2143	2340	2703	3014	2859	3468	3.65
MILLET	2			8	1	6	2	2	1		2	
SORGHUM	189	213	182	138	166	170	208	288	317	248	327	6.31
POTATOES	35	46	95	73	55	99	105	72	71	62	54	2.92
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	2594	2900	3639	4511	2822	3185	2831	2930	4295	3762	2622	1.00
PULSES	167	170	191	181	245	291	312	338	381	318	321	8.87
SOYBEANS	18	32	38	47	30	27	27	27	27	26	23	-1.78
SOYBEAN OIL	7	4	2	4	7	6	27	32	49	76	83	42.79
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	109	86	174	69	24	40	55	113	108	82	71	-1.80
GROUNDNUT OIL	7	9	10	5	6	16	5	5	6	28	9	3.97
COPRA	283	834	878	683	445	193	234	172	232	61	68	-20.33
COCONUT OIL	508	760	1004	845	1112	976	1061	1192	1064	1143	780	4.27
PALM NUTS KERNELS	29	33	33	30	13	23	45	24	15	14	12	-7.97
PALM OIL	1411	1726	1897	2067	2188	2636	3303	2963	3487	3709	3989	10.74
OILSEED CAKE AND MEAL	2007	2061	3353	2871	2582	3335	3055	3011	3240	3380	3076	3.96
BANANAS	705	872	846	738	832	921	972	924	985	686	832	.84
ORANGES+TANGER+CLEMEN	39	137	37	113	65	81	81	50	64	74	68	.50
LEMONS AND LIMES					1	2	1	7	2	3	2	65.59
COFFEE GREEN+ROASTED	203	226	262	267	339	335	369	369	410	409	488	8.37
COCOA BEANS	14	15	18	18	24	32	41	64	88	89	139	27.36
TEA	458	502	512	499	459	481	523	553	483	483	559	.91
COTTON LINT	96	244	218	56	128	134	394	416	329	379	205	11.44
JUTE AND SIMILAR FIBRES	860	566	646	543	467	522	464	516	448	501	375	-5.18
ISBALEO UNMANUFACTURED	212	198	219	232	215	194	200	252	226	205	192	-0.04
NATURAL RUBBER	2869	2737	2967	3027	3080	3179	3101	2924	2886	3205	3347	1.15
WOOL GREASY	3	1	2		1							-22.73
BOVINE CATTLE 1/	114	74	73	98	78	66	59	36	51	67	69	-5.55
SHEEP AND GOATS 1/	28	28	80	215	70	54	120	50	96	84	103	8.90
PIGS 1/	5	11	23	11	15	19	18	24	102	132	123	34.09
TOTAL MEAT	26	33	44	60	58	86	90	103	102	56	103	14.66
MILK DRY	3	4	5	5	7	10	13	10	10	9	10	12.90
TOTAL EGGS IN SHELL	3	5	6	10	6	5	4	11	8	6	5	3.06
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	285	418	289	543	561	553	555	523	460	570		
FISH CURED	36	32	30	29	31	28	29	26	31	28		
SHELLFISH	210	228	291	282	312	350	305	321	381	377		
FISH CANNED AND PREPARED	18	18	26	36	49	47	55	80	101	109		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	26	27	21	32	29	30	42	33	61	68		
FISH BODY AND LIVER OIL	1	1	1	1	3	2	2	1		1		
FISH MEAL	63	57	84	116	142	165	153	153	142	152		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	9	356	423	394	270	396	327	291	127	109	90	2.41
SAWLOGS NONCONIFEROUS	34240	28203	35758	37017	38457	35843	31534	24005	24287	23128	19832	-5.09
PULP WOOD+PARTICLE	986	930	697	1033	860	736	1003	1033	909	1001	805	.20
FUELWOOD	892	706	810	841	731	799	1181	1154	1066	1229	1310	5.75
SAWWOOD CONIFEROUS	117	134	251	258	425	481	410	254	197	138	153	.62
SAWWOOD NONCONIFEROUS	3661	3298	5551	5374	5463	7236	6415	5511	5893	6968	7101	6.28
WOOD-BASED PANELS	2424	2512	3110	3198	3342	3159	2933	3584	3423	4690	5386	6.45
PULP FOR PAPER	9	2	3	2	2	6	6	10	8	9	15	15.80
PAPER AND PAPERBOARD	114	104	175	139	154	146	291	302	224	215	213	8.47
ASIAN CENT PLANNED ECON												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	5	4	4	6	8	9	4	7	6	67	75	27.01
RICE MILLED	2818	2324	1540	1488	2095	1836	1637	948	988	1359	1426	-7.04
BARLEY		6	2		1	2	1			1		
MAIZE	130	315	430	356	230	240	104	141	96	92	595	-3.99
MILLET	30	56	52	37	30	20	5	1	2	2	2	-34.69
SORGHUM						10	1		3	4	4	
POTATOES	49	50	55	53	62	81	77	80	89	78	74	5.97

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 VOLUME OF EXPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	ANNUAL RATE OF CHANGE 1972-82
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
GROUNDNUT OIL	23	22	29	21	16	5	13	18	21	63	42	5.44
OILSEED CAKE AND MEAL	27	43	31	29	36	30	31	49	87	207	263	22.06
BANANAS	245	270	165	127	96	140	101	117	109	103	108	- 8.13
ORANGES+TANGER+CLEMEN	97	89	78	76	52	74	81	73	70	54	58	- 4.05
COFFEE GREEN+ROASTED	4	6	6	4	12	4	5	5	4	1	2	- 9.15
TEA	67	63	73	77	77	104	109	126	125	113	124	7.94
COTTON LINT	22	22	22	43	65	71	33	22	2	1		
JUTE AND SIMILAR FIBRES	2	2	1	1	4	7	20	32	40	45	45	52.73
TOBACCO UNMANUFACTURED	36	38	51	42	33	37	35	35	32	30	32	- 2.93
NATURAL RUBBER	32	40	49	17	49	50	41	50	39	26	27	- 1.25
WHDL GREASY	22	23	22	24	25	21	22	24	23	21	15	- 1.08
BOVINE CATTLE 1/	147	160	147	199	195	195	181	224	272	251	253	6.14
SHEEP AND GOATS 1/	1186	1220	1225	1030	873	482	443	463	448	330	312	-14.48
PIGS 1/	2689	2794	2601	2775	2953	3016	3129	3079	4548	3189	3214	3.11
TOTAL MEAT	248	262	167	205	201	155	210	246	251	252	255	1.45
TOTAL EGGS IN SHELL	44	41	40	39	38	35	42	51	54	55	70	4.78
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	176	193	153	182	174	207	130	134	49	54		
FISH CURED	4	5	4	5	4	3	6	9	2	3	2	- 4.23
SHELLFISH	41	45	45	44	53	51	55	68	61	65	20	- 2.20
FISH CANNED AND PREPARED	3	6	6	6	14	13	21	31	31	31	32	27.38
SHELLFISH CANNED+PREPAR	8	8	7	7	11	11	14	10	8	9	1	- 8.66
FISH MEAL	3	3	3	1			1					
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	119	129	157	177	128	128	128	123	117	105	106	- 2.72
SAWLOGS NONCONIFEROUS	26	5	3	17	12	12	12	15	8	9	3	- 4.79
SAWNWOOD CONIFEROUS	134	53	66	95	103	102	111	102	93	93	95	1.47
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	177	160	118	133	136	91	115	63	52	41	64	-12.25
WOOD-BASED PANELS	953	959	687	770	872	949	1244	1096	885	957	834	1.55
PULP FOR PAPER	54	18	23	30	22	22	33	35	33	75	68	8.14
PAPER AND PAPERBOARD	115	116	107	132	122	122	121	95	158	181	175	4.07

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.1 WORLD AVERAGE EXPORT UNIT VALUES OF SELECTED AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	.....US \$ PER METRIC TON.....											PERCENT
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT	171	169	153	125	131	163	186	188	172	162	157	0.83
WHEAT FLOUR	210	237	215	191	199	224	284	294	245	196	213	0.86
RICE MILLED	399	374	277	263	346	323	382	444	335	302	291	-0.63
BARLEY	135	140	138	132	137	145	175	175	160	143	147	1.61
MAIZE	128	136	123	111	117	128	150	154	128	143	149	1.83
POTATOES	111	149	246	197	157	188	185	178	186	168	211	2.58
SUGAR CENTRIFUGAL RAW	400	555	376	295	341	355	537	505	401	419	421	-0.78
SOYBEANS	246	225	216	272	250	271	264	282	243	256	280	1.50
SOYBEAN OIL	701	695	456	586	617	675	625	542	483	498	716	-1.08
GROUNDNUTS SHELLED	513	514	467	596	661	679	698	965	661	620	729	4.23
GROUNDNUT OIL	929	801	723	814	946	964	777	996	646	601	991	-0.86
COPRA	508	237	183	314	367	569	393	306	260	356	557	2.90
COCONUT OIL	929	418	361	552	627	938	650	536	463	555	1021	2.13
PALM NUTS KERNELS	364	178	180	266	262	357	267	235	228	229	375	1.82
PALM OIL	529	462	362	514	554	617	564	529	441	441	664	1.48
PALM KERNEL OIL	820	458	393	554	617	896	662	546	453	583	932	1.90
OLIVE OIL	1791	1855	1314	1259	1363	1649	1959	1773	1748	1509	1329	-0.38
CASTOR BEANS	329	207	251	334	332	345	364	351	304	249	370	2.61
CASTOR BEAN OIL	838	575	557	883	801	803	970	856	825	908	1111	4.21
COTTONSEED	136	135	147	168	177	182	179	199	144	145	187	2.02
COTTONSEED OIL	602	675	555	599	607	682	628	627	527	530	745	0.06
LINSEED	426	336	291	273	216	281	311	326	286	273	286	-1.95
LINSEED OIL	900	762	520	500	379	542	611	662	533	416	523	-3.59
BANANAS	99	128	138	144	157	168	186	197	205	209	209	7.28
ORANGES	164	206	201	222	268	349	359	347	332	327	305	7.19
APPLES	241	316	273	352	410	399	436	411	438	339	343	3.54
RAISINS	907	716	677	965	1080	1563	1671	1479	1209	1079	886	4.22
DATES	214	246	242	320	387	414	418	609	653	714	704	14.16
COFFEE GREEN	1259	1180	2265	4229	3158	3158	3319	2259	2317	2332	2552	4.76
COCOA BEANS	1337	1404	1509	2800	3138	3283	2664	1773	1590	1636	2049	1.67
TEA	1098	1269	1240	2204	2055	1962	2025	1949	1789	2015	2702	6.81
COTTON LINT	1295	1120	1294	1536	1358	1527	1620	1717	1440	1504	1620	2.18
JUTE	247	237	267	277	338	382	380	312	282	242	305	1.51
JUTE-LIKE FIBRES	170	203	210	250	245	248	260	189	234	236	222	1.60
SISAL	716	469	342	376	375	467	584	536	469	410	390	-1.31
TOBACCO UNMANUFACTURED	1751	2079	2180	2361	2648	2773	2819	2958	3248	3127	2965	5.58
NATURAL RUBBER	822	556	749	806	919	1214	1304	1125	848	995	1037	4.53
RUBBER NATURAL DRY	712	548	723	796	916	1180	1312	1066	799	964	974	4.72
WOOL GREASY	2803	1765	1797	2160	2221	2464	2824	2959	2922	2520	2602	3.12
CATTLE 1/	269	308	291	309	355	416	438	421	397	380	356	3.71
BEEF AND VEAL	1503	1726	1638	1860	2157	2390	2513	2379	2486	2248	1966	3.98
MUTTON AND LAMB	1223	1071	1009	1143	1390	1590	1760	1863	1810	1595	1518	5.26
PIGS 1/	81	90	90	100	104	111	106	108	113	99	95	1.87
BACON HAM OF SWINE	1620	2069	1979	1849	2242	2624	2882	2736	2560	2250	2147	3.33
MEAT CHICKENS	1032	1132	1180	1232	1313	1386	1456	1354	1172	1031	1075	0.09
MEAT PREPARATIONS	1735	1500	1530	1514	1602	2139	2599	2490	2173	2101	1871	3.94
EVAP COND WHOLE COW MILK	559	680	643	657	756	852	930	921	931	885	772	4.33
MILK OF COWS SKIMMED DRY	843	992	801	637	742	844	1047	1105	1073	867	805	1.43
BUTTER OF COW MILK	1318	1728	1676	1732	2244	2279	2466	2631	2704	2406	2027	5.45
CHEESE OF WHOLE COW MILK	1713	2021	1969	2146	2544	2803	3015	2753	2658	2485	2329	3.64
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	669	746	895	1049	1127	1237	1220	1253	1243	1133	852	3.99
FISH CURED	1237	1300	1459	1640	1798	2072	2388	2536	2127	2018	2068	6.14
SHELLFISH	1854	2094	2580	2754	3107	3623	3797	3763	3847	3753	786	0.06
FISH CANNED AND PREPARED	1342	1330	1448	1709	2042	2292	2272	2317	2304	2398	2072	6.22
SHELLFISH CANNED+PREPAR	2620	2861	3133	3403	4019	4743	4998	4692	4256	4412	3686	4.86
FISH BODY AND LIVER OIL	467	338	362	430	433	417	435	404	340	340	375	-1.25
FISH MEAL	377	243	324	425	410	391	472	464	356	425	431	3.27
FOREST PRODUCTS												
SAWLOGS CONIFEROUS 2/	53	51	52	59	62	83	89	81	73	63	63	3.48
SAWLOGS NONCONIFEROUS 2/	48	39	50	54	57	93	105	87	80	87	89	8.96
PULPWOOD+PARTICLE 2/	22	25	23	24	25	26	36	39	34	29	29	4.19
FUELWOOD 2/	18	20	23	21	21	27	34	34	29	27	27	4.86
SAWWOOD CONIFEROUS 2/	96	89	93	101	108	131	138	127	114	114	110	2.72
SAWWOOD NONCONIF. 2/	133	128	134	152	164	216	245	222	211	215	205	6.32
WOOD-BASED PANELS 2/	187	183	197	211	228	283	316	274	283	271	254	4.83
PULP FOR PAPER	279	351	335	313	282	361	444	451	411	357	415	3.55
PAPER AND PAPERBOARD	349	411	406	421	453	506	572	567	557	505	519	4.25

1/ U.S. DOLLARS PER HEAD
2/ U.S. DOLLARS PER CUBIC METRE

Tabell 9.2 Verdens import av viktige landbruksprodukt

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
.....THOUSAND METRIC TONS.....												PERCENT
WORLD												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	67709	73952	72258	70922	80086	85624	97704	103891	108634	106083	115601	5.92
RICE MILLED	8400	7557	9160	9971	10253	12273	12937	13402	11535	12117	11750	4.78
BARLEY	12422	12512	13703	12355	14749	14767	15519	18633	18670	17564	22547	5.73
MAIZE	49933	51708	61873	55050	57879	74671	79204	80177	69256	69260	68114	3.71
MILLET	448	318	313	359	346	331	263	202	229	217	202	-6.90
SORGHUM	10199	9242	10481	10928	10428	10208	10995	13749	13476	10994	12749	2.84
POTATOES	3825	3758	4329	4724	3906	4569	4673	4711	5115	4747	4752	2.48
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	22719	22080	22671	27531	24525	26479	27138	28393	29546	29357	28322	2.82
PULSES	1678	1863	1876	2052	2064	2355	2925	3102	2902	3026	3255	7.29
SOYBEANS	17515	16313	19933	19623	23411	26125	27015	26294	28530	26778	24801	5.14
SOYBEAN OIL	1514	1374	1616	2076	2404	2873	3245	3252	3603	3718	4074	12.03
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	864	839	1030	815	805	777	708	720	813	763	744	-2.29
GROUNDNUT OIL	387	428	512	596	475	474	513	358	415	516	336	-1.38
COCONUT OIL	545	1033	1215	919	804	458	464	393	434	252	306	-11.52
COCONUT OIL	625	955	1411	1096	1255	1198	1124	1399	1297	1301	1048	3.65
PALM NUTS KERNELS	343	278	349	292	169	161	182	161	122	137	98	-11.43
PALM OIL	1560	1884	2018	2471	2316	2701	3411	3225	3555	3876	3942	9.06
DESEED CAKE AND MEAL	14829	14911	18475	19336	22083	23964	25490	27198	28566	32495	30471	8.38
BANANAS	6345	6303	6346	6582	6875	7039	6736	6765	6760	6082	6597	.25
ORANGES+TANGER+CLEMEN	4871	4991	5119	5288	4970	5067	5236	5023	5159	5119	5269	.42
LEMONS AND LIMES	837	830	736	912	961	965	991	971	1050	1028	1015	2.14
COFFEE GREEN+ROASTED	3463	3676	3776	3126	3435	3912	3797	3812	3873	3984	4058	1.55
COCOA BEANS	1155	1192	1159	1006	1036	1026	1068	1242	1269	1258	1318	1.41
TEA	822	806	846	899	829	897	916	884	889	907	1032	1.07
COTTON LINT	4091	4083	4103	4018	4506	4523	5069	4416	4519	4326	4434	1.18
JUTE AND SIMILAR FIBRES	859	579	682	572	492	572	573	534	556	511	421	-4.15
TOBACCO UNMANUFACTURED	1283	1301	1298	1258	1423	1394	1405	1441	1411	1381	1414	1.13
NATURAL RUBBER	3348	3130	3274	3388	3351	3493	3390	3280	3121	3417	3669	5.06
WOOL GREASY	748	844	1034	870	883	918	853	872	836	843	841	-0.07
BOVINE CATTLE 1/	5957	6410	6698	6774	7335	7344	6799	6971	7297	7132	6841	1.24
PIGS 1/	5985	6375	6802	6688	7744	8084	10497	9713	9010	9296	9930	5.54
TOTAL MEAT	5045	5538	6023	6617	6930	7569	7692	8403	8657	8713	8660	5.81
MILK DRY	314	268	338	465	475	509	565	592	574	520	623	7.40
TOTAL EGGS IN SHELL	505	529	516	574	636	674	742	766	815	806	828	5.85
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	2917	2835	2971	3167	3485	3832	4287	4387	4325	4338	417	-2.98
FISH CURED	373	377	366	327	339	374	390	367	352	352	58	-8.15
SHELLFISH	770	822	939	876	1051	1193	1078	1119	1237	1340	293	-1.39
FISH CANNED AND PREPARED	764	713	857	797	891	934	1025	1065	1003	902	129	-5.97
SHELLFISH CANNED+PREPAR	129	129	145	154	160	161	170	179	198	216	78	.77
FISH BODY AND LIVER OIL	624	631	613	569	654	762	815	706	988	728	747	3.29
FISH MEAL	1908	2288	2193	2212	2058	2419	2254	1992	3255	2246	727	-3.25
FOREST PRODUCTS 2/												
SANLOGS CONIFEROUS	26931	24330	27708	29283	29339	31497	26035	23784	26913	28951	29558	.56
SANLOGS NONCONIFEROUS	45228	35772	44190	46214	47651	48223	42216	35102	33065	33440	30830	-3.31
PULPWOOD+PARTICLE	33914	31445	31886	36158	33914	38657	43323	42384	36574	36633	37997	1.44
FUELWOOD	3170	3015	2921	3082	2769	2908	3112	2552	3129	3506	3411	1.45
SANWOOD CONIFEROUS	52077	42394	54332	60762	65293	67383	63101	58152	59451	67142	69701	3.11
SANWOOD NONCONIFEROUS	9563	7982	10400	11243	11672	13259	12605	11279	10900	11600	11645	2.57
WOOD-BASED PANELS	13711	12380	14559	14548	15847	16762	15632	16398	15171	16850	17010	2.61
PULP FOR PAPER	17553	13665	15497	15533	17611	18779	19329	18615	17340	19571	20439	2.75
PAPER AND PAPERBOARD	29024	23005	26576	27815	30466	32285	33585	33911	35588	35865	39039	4.21
WESTERN EUROPE												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	12558	12460	13184	12602	13383	12980	14123	13334	13960	10974	12692	-2.24
RICE MILLED	794	797	1214	1310	1456	1299	1287	1488	1687	1559	1711	7.18
BARLEY	6345	5477	5329	6136	6567	5105	5255	5966	6194	6065	5003	-6.08
MAIZE	24324	25301	26440	26733	24757	24817	23455	21740	21103	18873	16029	-3.92
MILLET	108	112	90	182	195	150	98	109	122	110	116	-0.47
SORGHUM	2800	2669	2893	2216	1453	1196	1254	1103	2147	635	1122	-10.70
POTATOES	2235	2372	3149	2999	2565	2802	3051	3026	3228	3167	3217	2.99
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	5335	5263	4608	4237	3521	3448	3337	3074	3195	3148	3700	-5.09
PULSES	786	794	821	888	907	1054	1014	924	1067	1326	1424	5.55
SOYBEANS	11275	10524	11719	11612	14201	15311	16217	14414	16454	15039	13667	3.66

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2 VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
SOYBEAN OIL	545	575	532	502	559	580	675	643	681	743	700	3.43
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	614	603	726	558	541	528	413	389	431	385	393	-5.81
GROUNDNUT OIL	327	338	351	355	325	407	446	296	349	396	259	-4.54
COPRA	354	816	961	670	515	234	252	184	280	113	132	-16.48
COCONUT OIL	177	281	427	331	395	390	414	561	537	512	374	7.48
PALM NUTS KERNELS	329	260	327	271	153	137	147	140	166	106	77	-13.22
PALM OIL	698	797	860	829	781	856	833	722	735	859	713	-4.25
OILSEED CAKE AND MEAL	4927	10101	12773	12863	15318	16705	17391	18205	19297	21471	19761	8.05
BANANAS	2427	2329	2256	2430	2525	2460	2221	2172	2178	2018	2184	-1.41
ORANGES+TANGER+CLEMEN	3200	3198	3176	3322	3143	3227	3222	2969	3185	3118	3308	-1.12
LEMONS AND LIMES	386	398	432	408	428	432	429	416	452	451	442	1.24
COFFEE GREEN+ROASTED	1642	1747	1810	1543	1703	1955	1929	1997	1971	2061	2000	2.38
COCOA BEANS	574	564	565	561	590	569	616	664	727	649	736	2.68
TEA	313	289	297	336	250	278	297	244	287	266	306	-4.92
COTTON LINT	1145	1188	1318	1135	1216	1150	1258	1018	1147	1246	1239	-4.01
JUTE AND SIMILAR FIBRES	356	177	232	216	157	192	132	120	97	85	80	-12.23
TOBACCO UNMANUFACTURED	661	677	695	677	785	743	701	679	670	682	669	-4.11
NATURAL RUBBER	958	875	941	950	861	925	892	838	844	830	860	-1.17
WOOL GREASY	370	391	528	418	437	444	399	394	353	316	394	-1.76
BOVINE CATTLE 1/	2691	3444	3306	3175	3472	3529	3404	3710	3478	3401	3326	1.06
PIGS 1/	3009	3314	3629	3284	3870	4382	5202	5496	4681	4688	4918	5.70
TOTAL MEAT	2877	3103	3316	3461	3762	3788	3760	3504	3770	3889	3829	2.52
MILK DRY	85	92	117	98	115	128	147	130	142	146	141	5.33
TOTAL EGGS IN SHELL	318	311	307	327	366	400	430	431	445	441	467	4.79
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	1231	1147	1132	1230	1332	1471	1602	1603	1709	1609	717	-5.55
FISH CURED	181	158	158	157	163	187	188	164	172	167	58	-4.47
SHELLFISH	261	295	328	271	344	366	411	407	473	514	293	4.54
FISH CANNED AND PREPARED	288	274	307	299	290	315	339	338	325	353	124	-2.19
SHELLFISH CANNED+PREPAR	56	60	63	68	73	80	87	86	90	98	78	4.94
FISH BODY AND LIVER OIL	551	558	537	511	584	666	666	637	910	613	747	3.75
FISH MEAL	1036	1204	1187	1083	1070	1215	1155	1007	1894	1250	727	-4.68
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	4754	3221	4417	4890	4094	4547	5103	4507	4660	4497	4419	1.08
SAWLOGS NONCONIFEROUS	8928	6985	8858	8793	7715	8044	8424	6688	6139	6174	6358	-3.30
PULPWOOD+PARTICLE	18155	17920	17252	16712	15294	17885	20907	24780	20515	19770	23124	2.97
FUELWOOD	2118	1963	1956	1940	1673	1784	2016	1539	1851	2216	2430	-6.66
SAWWOOD CONIFEROUS	23709	17176	23111	22096	23684	27274	25507	21514	22724	23796	23167	1.06
SAWWOOD NONCONIFEROUS	4033	3620	5435	5521	5620	6724	6088	4938	4898	5393	5384	2.38
WOOD-BASED PANELS	6952	6076	7564	7524	8440	9652	8951	8956	8459	8979	9402	3.53
PULP FOR PAPER	9679	7293	8441	8270	9435	10034	10013	9531	8809	9585	10030	1.60
PAPER AND PAPERBOARD	13523	9907	12368	12631	13402	15046	15107	15740	15755	17320	18779	4.79
USSR AND EASTERN EUROPE												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	7448	13457	13099	11996	13161	16167	21293	24583	27256	26830	30484	13.49
RICE MILLED	441	543	647	725	710	940	994	1599	1127	601	503	4.31
BARLEY	2368	3283	4118	2225	4137	4559	4311	6007	3247	3531	3332	3.06
MAIZE	6927	9131	17664	7493	17809	20175	18363	22075	14959	7837	13686	4.19
MILLET				1	1	1	1	1	1	1	1	
SORGHUM	322	310	1041	705	830	229	1567	3967	2709	2078	1990	24.01
POTATOES	642	514	368	664	301	512	297	330	481	158	149	-10.83
SUGAR+TOTAL (RAW EQUIV.)	2920	3951	4606	5652	4667	4945	5841	6443	8156	7043	6967	8.39
PULSES	49	59	39	33	39	41	62	85	60	35	25	-1.67
SOYBEANS	265	520	2089	1544	1409	2360	1707	1653	1906	1938	1163	12.24
SOYBEAN OIL	38	31	72	94	103	126	154	198	316	260	210	23.68
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	66	59	54	59	57	46	54	61	67	53	77	-8.89
GROUNDNUT OIL	4	4	2	2	2	1	1	1	1	1	1	-21.04
COPRA	29	29	25	28	26	18	20	10	14	14	3	-15.83
COCONUT OIL	27	42	93	48	66	58	89	77	99	79	70	8.29
PALM NUTS KERNELS	3	4	4	4	4	3	4					
PALM OIL	22	17	28	67	58	113	112	184	384	332	258	36.65
OILSEED CAKE AND MEAL	3404	3541	3592	3704	3699	4033	4599	5331	5179	6088	5255	5.97
BANANAS	198	267	224	281	299	298	269	232	155	167	160	-4.05
ORANGES+TANGER+CLEMEN	762	715	693	727	719	690	750	688	645	618	636	-1.59
LEMONS AND LIMES	308	310	330	314	326	309	333	308	363	308	300	-1.10
COFFEE GREEN+ROASTED	183	205	199	201	178	201	228	203	207	214	240	1.76
COCOA BEANS	250	280	256	175	202	198	261	199	178	243	242	-1.40
TEA	69	88	82	80	71	79	162	116	107	110	126	5.49
COTTON LINT	768	769	679	720	681	718	743	638	694	766	779	-0.88

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2 VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
.....THOUSAND METRIC TONS.....												PERCENT
JUTE AND SIMILAR FIBRES	67	83	80	68	76	79	93	111	122	93	49	1.26
TOBACCO UNMANUFACTURED	142	147	126	133	135	133	178	196	201	189	201	4.53
NATURAL RUBBER	548	473	485	409	433	437	441	418	360	446	411	-2.26
WOOL GREASY	151	162	162	161	182	188	182	174	173	219	135	9.94
BOVINE CATTLE 1/	232	506	195	224	84	176	180	169	157	190	248	-3.44
PIGS 1/	103	185	59	291	507	442	479	844	565	637	498	21.80
TOTAL MEAT	597	545	416	757	267	646	956	1228	1091	1132	944	9.86
MILK DRY	28	23	28	43	29	42	71	78	90	47	58	11.64
TOTAL EGGS IN SHELL	51	52	37	43	43	47	43	34	36	31	28	-5.03
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	132	141	159	147	224	241	273	163	107	383		
FISH CURED	18	24	28	18	16	17	19	28	21	40		
FISH CANNED AND PREPARED	26	41	52	41	38	38	41	43	39	40		
FISH BODY AND LIVER OIL	28	34	4	7	6	5	26	15	4	16		
FISH MEAL	458	498	445	407	389	454	303	221	342	218		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	1245	830	787	885	960	720	1050	960	500	659	633	-4.31
SAWLOGS NONCONIFEROUS	541	589	556	556	442	416	454	427	325	367	369	-4.57
PULPWOOD+PARTICLE	1533	1722	1548	1440	1345	1440	1583	1370	1248	1286	1264	-2.41
FUELWOOD	31	32	31	31	27	25	25	25	20	25	25	-3.82
SAWNWOOD CONIFEROUS	3438	3599	2702	3157	3228	2644	2665	2884	2774	2642	2712	-2.44
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	441	442	366	363	326	268	274	331	213	226	220	-7.17
WOOD-BASED PANELS	1117	1245	1386	1314	1132	1045	1137	1115	942	829	796	-4.27
PULP FOR PAPER	861	1106	1040	1027	1053	1021	1173	1093	1031	1082	1067	1.09
PAPER AND PAPERBOARD	1507	1713	1706	1712	1709	1784	2044	1969	1967	1951	1930	2.43
NORTH AMERICA DEVELOPED												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	83	17	23	35	1	5	6	1	57	53	101	3.02
RICE MILLED	71	74	80	80	82	91	94	106	126	128	141	7.24
BARLEY	328	307	195	180	108	157	140	127	198	141	146	-6.82
MAIZE	1320	818	838	623	476	849	1228	1276	807	352	541	-4.93
MILLET				1								-5.15
SORGHUM					1				2		7	30.81
POTATOES	239	208	213	301	235	242	212	340	344	278	303	3.66
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	6140	4492	5054	6333	4835	5406	4595	5459	3471	3665	4163	-3.79
PULSES	66	44	34	53	43	39	43	61	47	48	55	.60
SOYBEANS	391	385	422	318	325	351	483	382	458	315	285	-1.16
SOYBEAN OIL	34	23	31	28	35	22	12	9	4	35	16	-9.78
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	60	61	62	55	66	63	55	72	61	67	70	1.36
GROUNDNUT OIL	6	7	8	7	6	5	5	4	4	6	5	-4.99
COPRA	27											
COCONUT OIL	271	435	603	495	503	527	422	476	427	475	400	.91
PALM OIL	217	483	416	282	173	163	137	138	132	168	161	-9.35
GILSEED CAKE AND MEAL	300	301	386	374	426	491	431	443	457	565	690	6.82
BANANAS	2258	2179	2411	2410	2543	2659	2669	2794	2935	2708	2942	2.36
ORANGES+TANGER+CLEMEN	259	254	339	380	303	294	320	333	317	329	307	1.21
LEMONS AND LINES	20	23	24	27	34	36	38	43	38	40	51	8.79
COFFEE GREEN+ROASTED	1246	1324	1290	986	1195	1277	1190	1104	1150	1089	1178	-1.07
COCOA BEANS	238	243	252	186	226	179	162	264	213	233	218	-0.72
TEA	105	96	106	117	91	101	107	107	103	97	109	.12
COTTON LINT	72	61	73	53	59	61	65	63	52	61	59	-1.42
JUTE AND SIMILAR FIBRES	31	23	25	14	17	23	10	18	19	16	11	-6.74
TOBACCO UNMANUFACTURED	163	177	161	142	173	183	191	176	167	163	214	1.51
NATURAL RUBBER	759	747	818	903	846	862	695	759	713	773	906	.04
WOOL GREASY	8	13	17	12	15	11	14	20	16	20	22	7.27
BOVINE CATTLE 1/	716	516	1183	1184	1337	758	731	815	1084	1003	790	1.41
PIGS 1/	197	30	46	44	204	137	248	146	296	449	1322	29.52
TOTAL MEAT	637	718	862	755	875	912	854	786	866	808	960	1.66
TOTAL EGGS IN SHELL	15	12	13	19	18	21	12	12	11	22	30	3.90
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	689	611	709	727	800	776	699	735	676	700		
FISH CURED	31	30	37	30	34	31	26	35	33	32		
SHELLFISH	148	139	157	158	146	155	146	156	175	213		
FISH CANNED AND PREPARED	131	92	103	78	89	95	99	104	114	126		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	33	27	35	41	40	41	39	47	54	69		
FISH BODY AND LIVER OIL	8	7	11	8	9	9	12	10	8	9		
FISH MEAL	62	108	128	74	40	92	45	56	79	68		

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2 VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	.....THOUSAND METRIC TONS.....											PERCENT
FOREST PRODUCTS 2/												
SANLOGS CONIFEROUS	1737	1728	2025	2174	2043	2458	2146	1674	1772	2683	2687	3.16
SANLOGS NONCONIFEROUS	492	318	291	294	409	502	471	415	335	424	585	3.01
PULPWOOD+PARTICLE	2187	1859	2039	2273	2516	2504	2249	2348	2000	2409	2173	.82
FUELWOOD	191	209	181	303	352	377	268	137	113	113	161	-5.83
SAWWOOD CONIFEROUS	16639	14175	19583	25061	28675	26582	22839	22542	21694	28493	31316	5.43
SAWWOOD NONCONIFEROUS	1412	963	1287	1351	1431	1571	1422	1557	912	1246	1358	.07
WOOD-BASED PANELS	3245	3147	3645	3546	3956	3336	2378	2851	2283	3366	3572	-1.44
PULP FOR PAPER	3587	2712	3271	3393	3522	3857	3528	3563	3245	3645	4065	1.75
PAPER AND PAPERBOARD	7602	6165	6982	7017	8387	8322	9118	7595	7303	6291	10387	2.77
OCEANIA DEVELOPED												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR, WHEAT EQUIV.	50	134	112			32	54	53	51	71	126	18.30
RICE MILLED	7	7	6	9	8	8	8	9	10	12	15	7.10
BARLEY	5											
MAIZE	1	1	1	2	3	3	4	5	11	14	9	33.38
MILLET						1	1	1	1	1	1	
SORGHUM									4			
POTATOES	1										1	
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.1)	153	192	174	185	166	172	151	120	147	157	169	-1.58
PULSES	16	20	13	12	13	12	14	13	16	16	23	1.71
SOYBEANS	35	16	10	21	15		13	41	10	23	36	2.65
SOYBEAN OIL	10	18	38	33	29	26	32	29	45	53	39	11.07
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	6	4	8	5	12	4	5	9	12	6	13	6.36
GROUNDNUT OIL	4	4	2	4	2	3		1	1	1	1	-17.30
COPRA	20	12	10	11	5	7	4	6	6	4	4	-36.19
COCONUT OIL	13	11	18	20	18	19	17	16	20	20	22	4.58
PALM OIL	14	16	17	23	23	28	26	24	20	4	7	-7.39
OILSEED CAKE AND MEAL	21	15	3	6	30	7	12	19	10	52	11	5.76
BANANAS	37	48	29	35	38	35	37	36	36	40	30	-6.60
ORANGES+TANGER+CLEMEN	18	18	15	17	18	14	16	16	17	18	24	1.35
LEMONS AND LIMES						1	1	1	1	3	3	28.29
COFFEE GREEN+ROASTED	32	35	32	34	26	35	41	38	42	39	37	2.46
COCOA BEANS	21	25	16	20	17	15	14	15	13	13	10	-6.86
TEA	34	35	33	35	30	30	32	28	30	28	28	-2.26
COTTON LINT	9	4	4	5	4	2	2	2	1	1	1	-18.72
JUTE AND SIMILAR FIBRES	26	17	14	12	11	12	9	11	8	8	6	-10.88
TOBACCO UNMANUFACTURED	17	17	17	13	16	13	15	15	14	14	14	-1.77
NATURAL RUBBER	74	53	61	55	52	53	54	50	48	41	40	-4.41
WOOL GREASY	6	1	1	1	1	1						-15.49
BOVINE CATTLE 1/	3	1	1	2	1	1	1				1	-15.90
TOTAL MEAT	4	2	2	2	1	2	4	4	4	5	11	13.60
MILK DRY	1	1	1	1	1	1		1		1		-13.53
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	22	19	19	20	21	22	29	24	32	36		
FISH CURED	5	4	4	5	3	5	4	4	4	4	4	
SHELLFISH	1	1	3	3	2	4	4	6	7	11		
FISH CANNED AND PREPARED	27	23	19	25	26	22	28	27	28	16		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	6	5	6	7	7	6	5	6	7	3		
FISH BODY AND LIVER OIL	1	1	1	1	1	1			1	1		
FISH MEAL	14	24	13	8	3	4	13	8	8	9		
FOREST PRODUCTS 2/												
SANLOGS CONIFEROUS	3		5	2	2						1	
SANLOGS NONCONIFEROUS	106	41	46	26	17	11	2	1	7	1	1	-38.60
FUELWOOD	1	9	4	2	2	2	1	1	1	1	1	
SAWWOOD CONIFEROUS	886	637	693	754	638	682	597	781	581	642	818	.46
SAWWOOD NONCONIFEROUS	449	282	346	445	311	304	317	306	290	210	276	-4.34
WOOD-BASED PANELS	131	123	137	121	89	99	88	104	111	79	101	-3.62
PULP FOR PAPER	352	302	234	277	239	280	291	256	262	220	238	-2.39
PAPER AND PAPERBOARD	678	683	470	652	584	671	739	736	794	558	671	1.09

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2

VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84 PERCENT
-----THOUSAND METRIC TONS-----												
AFRICA DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	4733	5367	5350	6362	7946	7744	9076	9059	9455	9906	10868	8.68
RICE MILLED	972	602	887	1594	1885	2246	2264	2552	2869	2858	2821	15.88
BARLEY	114	173	68	219	667	419	302	459	679	390	801	20.84
MAIZE	830	864	685	880	1154	1287	2321	2395	2292	1774	2941	15.16
MILLET	218	137	123	112	83	101	106	35	41	41	39	-15.64
SORGHUM	195	42	118	97	145	132	106	153	140	236	313	9.87
POTATOES	208	189	149	211	233	307	245	217	270	450	350	7.52
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	1354	1329	1496	1888	2043	2105	2291	2364	2168	2573	2466	6.26
PULSES	53	89	77	91	118	209	217	145	146	208	167	12.15
SOYBEANS	10	9	16	50	22	31	25	11	35	16	22	4.94
SOYBEAN OIL	147	156	121	256	312	357	336	336	444	404	397	12.86
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	15	35	17	25	27	12	16	9	12	8	4	-14.24
GROUNDNUT OIL	6	8	30	23	11	10	16	16	20	28	18	8.38
COPRA	2	3	3	3	4	4	3	2	2	3	3	1.44
COCONUT OIL	13	9	18	20	10	9	7	14	12	14	9	-2.08
PALM NUTS KERNELS		1										
PALM OIL	39	29	68	81	106	98	165	244	291	262	207	24.57
OILSEED CAKE AND MEAL	50	58	54	102	122	157	186	242	237	218	277	20.50
BANANAS	43	38	41	47	31	17	18	28	59	23	35	-3.15
ORANGES+TANGER+CLEMEN	10	12	10	12	12	12	10	9	9	9	10	-2.10
LEMONS AND LIMES	1			1	1		1	1	1	1	1	2.74
COFFEE GREEN+ROASTED	61	65	78	59	83	76	80	103	69	114	96	4.86
COCOA BEANS	2	2	1	3	1	1	1	1	1	1	2	-4.93
TEA	42	45	42	46	56	70	57	69	56	56	60	4.13
COTTON LINT	51	54	46	51	42	48	43	65	86	105	115	8.60
JUTE AND SIMILAR FIBRES	94	80	61	73	58	58	64	52	51	54	41	-6.85
TOBACCO UNMANUFACTURED	57	53	46	49	62	62	53	48	49	52	42	-1.51
NATURAL RUBBER	21	17	18	22	21	20	21	26	23	23	26	3.18
WOOL GREASY	1	1	3	3	4	3	2	2	1	2	2	1.29
BOVINE CATTLE 1/	756	626	632	687	781	845	838	829	755	805	899	2.90
PIGS 1/		1	1	1	1	1	1	2	2	1		.31
TOTAL MEAT	43	57	84	110	139	137	142	152	214	212	247	17.17
MILK DRY	26	21	23	23	27	24	34	32	27	31	41	5.06
TOTAL EGGS IN SHELL	4	8	13	21	44	35	50	52	71	77	49	30.10
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	367	342	349	338	374	487	905	907	725	479		
FISH CURED	40	46	55	39	32	39	55	49	32	34		
SMELLFISH	3	11	14	18	19	6	8	8	1	1		
FISH CANNED AND PREPARED	64	62	114	108	159	160	151	152	105	57		
SMELLFISH CANNED+PREPAR									2	1		
FISH BODY AND LIVER JIL	4	1	3	2	3	2						
FISH MEAL	18	12	13	17	20	24	35	32	30	35		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	17	38	43	31	32	73	94	85	107	166	156	23.54
SAWLOGS NONCONIFEROUS	311	153	172	286	197	204	326	232	156	238	238	.19
FUELWOOD	5	26						1	1			
SAWWOOD CONIFEROUS	954	764	829	1251	763	1019	935	1402	1531	1918	1742	9.45
SAWWOOD NONCONIFEROUS	218	153	168	157	205	206	197	226	198	203	194	1.60
WOOD-BASED PANELS	197	183	192	310	263	316	359	320	257	290	285	4.59
PULP FOR PAPER	73	56	95	97	102	104	120	129	114	161	168	9.19
PAPER AND PAPERBOARD	583	460	456	498	521	531	533	549	540	510	483	.18
LATIN AMERICA												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	8612	7164	8981	8152	10777	10603	12071	11977	11037	11773	12446	4.96
RICE MILLED	621	563	489	428	432	1344	1055	787	616	875	650	4.45
BARLEY	319	262	207	203	353	323	479	413	351	474	515	7.51
MAIZE	2584	3897	2438	3590	4714	3954	8887	7022	3330	8128	5494	9.14
MILLET	4	4	6	2	4	6	3	2	3	4	1	-8.26
SORGHUM	1048	1348	554	1440	1442	1902	2943	3639	3161	3825	3154	17.22
POTATOES	192	196	173	198	235	252	337	207	195	162	162	-0.59
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	257	113	286	646	882	717	1572	1489	1354	1742	1011	25.13
PULSES	274	308	299	408	291	284	820	376	520	362	558	8.06
SOYBEANS	600	127	444	628	971	952	1205	2235	2026	1298	1823	22.33
SOYBEAN OIL	254	141	243	245	351	372	431	432	587	541	670	13.79

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2 VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	13	46	38	8	14	11	13	14	18	9	15	-5.96
GROUNDNUT OIL	13	41	64	136	85	9	2	4	1	2	5	-30.57
COPRA	1	21	1									
COCONUT OIL	26	40	88	26	39	15	25	19	22	16	15	-10.22
PALM NUTS KERNELS	2	2	2	1		2	1	1	1	3		
PALM OIL	9	3	16	15	8	6	16	12	11	5	5	-1.94
OILSEED CAKE AND MEAL	398	340	413	593	647	708	963	957	1092	1195	1299	14.82
BANANAS	286	233	184	228	287	391	435	430	316	226	236	2.05
ORANGES+TANGER+CLEMEN	18	17	19	26	22	44	57	36	25	20	18	2.93
LEMONS AND LIMES	2	2	3	4	6	4	2	3	2	3	2	-1.46
COFFEE GREEN+ROASTED	96	82	86	54	58	93	57	64	59	49	56	-4.95
COCOA BEANS	20	15	7	3	3	2	3	10	13	3	4	-9.18
TEA	18	10	13	14	16	19	16	14	13	15	12	-0.08
COTTON LINT	67	69	56	85	71	91	80	93	77	76	104	3.58
JUTE AND SIMILAR FIBRES	55	45	30	15	12	18	35	34	17	16	15	-8.36
TOBACCO UNMANUFACTURED	23	15	17	18	16	17	28	24	20	19	16	.81
NATURAL RUBBER	166	144	165	170	182	182	187	184	162	165	199	1.45
WOOL GREASY	4	6	8	6	7	9	13	12	13	9	9	8.80
BOVINE CATTLE 1/	624	564	632	607	697	1046	540	584	546	512	495	-2.08
PIGS 1/	41	47	59	36	32	21	10	25	59	16	6	-13.27
TOTAL MEAT	232	160	183	197	373	365	336	413	341	289	351	7.24
MILK DRY	95	50	73	181	138	120	155	158	141	117	182	8.01
TOTAL EGGS IN SHELL	6	7	9	14	11	18	20	18	30	15	14	11.61
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	70	126	97	91	93	115	110	97	98	90		
FISH CURED	55	67	56	49	54	63	56	55	52	45		
SHELLFISH	10	7	4	5	5	10	7	9	7	7		
FISH CANNED AND PREPARED	36	41	44	49	67	76	85	83	84	67		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	1	1	1	1	1	2	2	2	1			
FISH BODY AND LIVER OIL	23	20	44	27	36	66	103	37	35	68		
FISH MEAL	61	143	75	70	109	138	161	116	103	78		
FOREST PRODUCTS 2/												
SANLOGS CONIFEROUS	27	7	43	26	34	54	128	154	164	162	162	32.19
SANLOGS NONCONIFEROUS	128	134	73	69	105	65	57	30	29	30	42	-13.97
PURPHWOOD+PARTICLE						31	35	24	16	16	16	
FUELWOOD	27	9	6	12	4	4	5	7	5	5	5	-11.55
SAWNWOOD CONIFEROUS	1235	1235	1467	1481	1710	1519	1954	1693	1358	1370	1399	1.12
SAWNWOOD NONCONIFEROUS	685	742	427	520	679	692	917	641	619	542	641	.23
WOOD-BASED PANELS	182	169	184	234	285	374	469	475	434	424	432	12.02
PULP FOR PAPER	806	544	536	462	577	653	753	852	763	686	691	2.49
PAPER AND PAPERBOARD	2148	1650	1760	2159	1867	1857	2384	2444	2288	1973	2031	1.57
NEAR EAST DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	8742	8758	7658	9207	10320	10703	12768	14000	14128	16658	19850	9.13
RICE MILLED	946	939	1106	1456	1548	1887	1790	2020	1991	2302	2487	10.50
BARLEY	530	473	465	991	852	1493	2361	3290	5002	3854	8808	34.97
MAIZE	803	791	1009	1492	1850	2369	2685	3745	3805	4050	4285	21.14
MILLET	30	3	10	6	4	4	2	2	3	4	4	-12.65
SORGHUM	4	91	197	189	254	109	101	132	339	59	52	10.10
POTATOES	176	168	164	230	231	281	352	424	402	367	418	11.30
SUGAR+TOTAL IRRAW EQUIV.1	1788	2096	1674	2266	2400	3461	3353	3499	3898	3568	3883	9.22
PULSES	128	243	234	202	213	258	257	357	332	301	302	7.08
SOYBEANS	62	28	29	63	138	180	99	116	108	87	213	15.22
SOYBEAN OIL	232	270	332	233	281	381	442	504	519	701	609	11.50
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	8	9	8	15	6	8	16	9	7	6	6	-3.08
GROUNDNUT OIL	1	1	2	2	1	1	3	1	1			-15.03
COPRA	8	8	7		1							
COCONUT OIL	8	22	31	8	7	4	14	12	16	17	14	.78
PALM NUTS KERNELS		1	5									
PALM OIL	78	137	76	148	164	187	148	291	376	409	470	19.32
OILSEED CAKE AND MEAL	117	100	237	379	459	442	406	543	674	732	1070	23.26
BANANAS	167	255	308	277	289	319	300	316	263	272	255	2.02
ORANGES+TANGER+CLEMEN	408	532	636	555	472	512	547	618	624	623	624	2.82
LEMONS AND LIMES	27	32	54	52	45	77	79	79	80	93	86	12.13
COFFEE GREEN+ROASTED	56	49	51	53	42	40	46	56	74	77	77	4.38
COCOA BEANS	2	4	4	2	4	1	1	5	5	6	4	5.59
TEA	144	132	157	143	202	184	176	171	167	190	224	3.71
COTTON LINT	12	26	7	37	21	41	22	24	27	27	24	6.22
JUTE AND SIMILAR FIBRES	31	31	40	31	24	41	20	25	37	44	37	1.34

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2

VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS.....											PERCENT
TOBACCO UNMANUFACTURED	32	44	45	45	52	60	47	61	75	80	74	8.16
NATURAL RUBBER	57	51	50	49	46	37	40	50	65	86	82	4.33
WOOL GREASY	23	26	27	32	17	18	18	19	13	18	20	-4.60
BOVINE CATTLE 1/	153	160	184	389	390	366	503	736	713	676	655	18.62
PIGS 1/				5								
TOTAL MEAT	142	251	334	482	582	673	980	1302	1294	1264	1292	24.48
MILK DRY	4	3	5	10	11	20	14	24	28	23	23	26.31
TOTAL EGGS IN SHELL	56	81	77	83	84	75	108	139	139	138	147	9.56
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	30	41	60	55	74	59	79	113	117	123		
FISH CURED	4	3	3	4	8	3	6	4	4	2		
SHELLFISH	1	1	1	2	2	3	3	4	2	2		
FISH CANNED AND PREPARED	27	33	45	47	57	54	73	66	71	62		
SHELLFISH CANNED+PREPAR						1	1	2	3	2		
FISH BODY AND LIVER OIL	2	2	2	2	1	1	1	1	1			
FISH MEAL	28	27	51	136	56	52	80	145	113	111		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	59	167	196	231	176	126	173	218	288	332	335	12.02
SAWLOGS NONCONIFEROUS	37	66	86	55	68	42	57	46	5	6	9	-21.02
PULPWOOD+PARTICLE	26	8	9	13	36	40	14	4	9	9	9	-7.69
FUELWOOD	172	172	180	159	163	119	126	151	188	182	188	4.52
SAWWOOD CONIFEROUS	1685	1744	2202	3063	2441	2689	3242	3498	3802	3875	3869	9.66
SAWWOOD NONCONIFEROUS	350	294	406	659	620	469	630	562	642	657	658	1.00
WOOD-BASED PANELS	419	465	597	749	804	931	1072	1404	1542	1622	1633	15.80
PULP FOR PAPER	64	136	59	135	127	113	121	125	123	145	167	3.81
PAPER AND PAPERBOARD	572	696	725	866	889	905	975	1035	1012	1013	1075	5.70
FAR EAST DEVELOPING												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR+WHEAT EQUIV.	11676	15063	13644	7213	8060	8808	8887	8664	10547	11530	10554	-1.70
RICE MILLED	3053	3023	3698	3848	3550	3493	4511	4385	2111	3216	2444	-1.84
BARLEY	497	539	8	327	107	106	206	270	916	450	1597	19.66
MAIZE	1250	1440	1971	2517	3125	4114	3888	4491	4842	6274	4959	16.56
MILLET	43	13	29	10	1	2	3	3	6	4	3	-19.13
SORGHUM	727	204	398	21	49	144	62	178	439	223	418	2.16
POTATOES	98	87	93	104	117	143	155	145	171	138	126	5.48
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	1098	1127	1117	1435	1866	1935	2613	2807	2301	2132	2334	9.88
PULSES	94	93	90	89	165	207	207	288	348	366	373	18.86
SOYBEANS	135	153	433	370	489	726	874	1093	1219	1137	1338	25.94
SOYBEAN OIL	184	87	194	527	583	841	981	981	987	917	1362	26.40
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	24	18	43	23	28	39	67	93	152	144	80	21.92
GROUNDNUT OIL	24	23	48	64	42	36	38	34	37	55	37	3.34
COPRA	19	55	96	99	163	74	115	110	83	47	91	6.30
COCONUT OIL	41	34	55	87	158	91	58	149	88	89	88	8.87
PALM NUTS KERNELS	4	4	5	5	6	10	15	6	3	12	4	3.94
PALM OIL	358	277	372	842	847	1058	1757	1436	1424	1677	1933	21.55
OILSEED CAKE AND MEAL	271	333	533	833	917	1076	1129	1155	1362	1575	1762	19.19
BANANAS	50	56	45	48	57	69	59	49	59	50	70	2.07
ORANGES+TANGER+CLEMEN	170	208	199	215	222	209	238	273	249	286	247	4.05
LEMONS AND LIMES					4	6	7	8	8	9	10	84.65
COFFEE GREEN+ROASTED	34	31	42	32	19	27	19	36	51	72	96	8.22
COCOA BEANS	9	9	9	8	12	17	27	45	60	61	51	27.66
TEA	52	64	70	81	77	84	86	97	94	110	126	7.48
COTTON LINT	559	790	794	843	863	827	888	771	793	863	981	2.77
JUTE AND SIMILAR FIBRES	71	80	123	57	64	80	119	109	143	142	126	7.05
TOBACCO UNMANUFACTURED	71	53	59	69	64	69	82	88	71	63	68	1.65
NATURAL RUBBER	125	123	142	160	193	215	182	207	214	198	269	6.79
WOOL GREASY	16	26	27	32	29	30	33	39	36	36	29	5.34
BOVINE CATTLE 1/	286	286	279	293	324	256	343	361	357	355	291	1.47
PIGS 1/	2629	2796	3004	3023	3123	3095	4552	3194	3399	3297	3179	2.27
TOTAL MEAT	125	149	173	212	274	297	227	266	352	360	321	10.12
MILK DRY	66	68	84	99	143	159	152	153	124	139	162	4.02
TOTAL EGGS IN SHELL	54	58	57	64	68	75	76	75	80	78	90	4.32
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	132	148	156	163	185	230	243	266	274	300		
FISH CURED	32	32	21	19	22	22	29	23	26	23		
SHELLFISH	80	63	89	79	103	161	102	97	132	136		
FISH CANNED AND PREPARED	97	114	112	93	83	79	95	86	114	69		
SHELLFISH CANNED+PREPAR	15	14	16	15	16	14	17	16	21	21		
FISH BODY AND LIVER OIL	2	2	7	3	4	5	2	2	3	3		

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES

Tabell 9.2 VOLUME OF IMPORTS OF MAJOR AGRICULTURAL, FISHERY AND FOREST PRODUCTS

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	ANNUAL RATE OF CHANGE 1974-84
	THOUSAND METRIC TONS											PERCENT
FISH MEAL	60	99	84	94	131	164	149	152	251	210		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	773	461	750	1200	2426	2128	1536	1186	1548	2116	2084	12.29
SAWLOGS NONCONIFEROUS	5686	6180	7505	8558	9371	9355	6526	5985	5417	5789	4974	-2.68
PULPWOOD+PARTICLE	61	61		1		2	2	1		3	1	
FUELWOOD	450	473	462	546	489	519	560	602	747	754	716	5.56
SAWWOOD CONIFEROUS	65	179	214	228	235	80	87	71	51	52	59	-11.21
SAWWOOD NONCONIFEROUS	1108	981	1463	1741	1829	2345	1850	1765	1808	1791	1597	4.56
WOOD-BASED PANELS	339	392	472	495	575	610	724	871	680	793	647	7.92
PULP FOR PAPER	471	286	423	555	696	735	728	815	791	1090	1076	11.70
PAPER AND PAPERBOARD	1320	1133	1459	1494	1829	1974	2072	2257	2358	2509	2581	8.45
ASIAN CENT PLANNED ECON												
AGRICULTURAL PRODUCTS												
WHEAT+FLOUR, WHEAT EQUIV.	7990	5287	3798	9164	10271	11756	13243	15688	15565	12643	11364	10.33
RICE MILLED	1241	737	784	214	250	619	593	459	566	174	417	-8.54
BARLEY	321	174	333	265	336	704	402	354	509	481	482	7.66
MAIZE	3427	1729	2150	2222	3064	5412	4438	3287	4117	5565	3012	6.70
CORNGRUM	73	152	255	394	473	517	417	840	767	534	597	20.20
SUGAR, TOTAL (RAW EQUIV.)	643	760	952	1895	1587	1368	1114	1294	2373	2126	1448	9.31
PULSES	32	33	39	49	68	58	72	91	124	88	96	13.75
SOYBEANS	1181	854	829	985	1172	1696	1529	1662	1516	1420	1349	5.45
SOYBEAN OIL	34	42	27	149	137	143	136	56	63	36	25	-1.36
GROUNDNUTS SHELLED BASIS	4				2	1			6			
GROUNDNUT OIL										20	1	
COPRA	4					1	3	3	7	1	3	
COCONUT OIL	21	47	29	22	19	27	31	26	31	26	27	.03
PALM NUTS KERNELS								2	1			
PALM OIL	11	12	3	30	14	48	63	26	24	18	21	12.05
OILSEED CAKE AND MEAL	1	1	29	41	55	1	9	14	15	33	50	28.21
BANANAS	4	10	15									
ORANGES+TANGER+CLEMEN				1			2	1	1	5	2	
COFFEE GREEN+ROASTED			7	6	6	5	6	7	16	26	22	48.57
COCOA BEANS	6	8	11	12	15	17	17	4	23	10	13	4.39
TEA	7	6	5	5	6	5	5	4	4	5	6	-2.40
COTTON LINT	599	412	428	422	818	835	1235	1071	837	538	383	2.80
JUTE AND SIMILAR FIBRES	69	22	27	34	39	36	47	25	44	36	41	.35
TOBACCO UNMANUFACTURED	23	11	13	15	19	22	32	54	46	21	22	8.68
NATURAL RUBBER	274	298	248	316	300	333	358	220	225	324	309	.10
WOOL GREASY	17	13	22	22	28	51	60	94	112	116	111	27.30
BOVINE CATTLE 1/	4	6	1				2	1	1	1	4	
PIGS 2/	3		2	1	4	3	3	5	3	3	2	12.00
TOTAL MEAT	2	29	10	4	11	18	16	23	27	28	31	19.16
FISHERY PRODUCTS												
FISH FRESH FROZEN	8	4	6	7	5	5	1	1	3	3		
FISH CURED	2	7	1	1	1	1						
SHELLFISH	3	4	4	8	9	14	2	2	7	6		
FISH CANNED AND PREPARED	4	2	4	4	3	4	4	4	5	2		
SHELLFISH CANNED+PREPAR										1		
FISH BODY AND LIVER OIL	3	3	2	2	3	3	1	1	2	1		
FISH MEAL	40	95	129	124	145	170	164	165	383	210		
FOREST PRODUCTS 2/												
SAWLOGS CONIFEROUS	610	614	618	400	370	403	611	1112	3046	3922	5060	25.89
SAWLOGS NONCONIFEROUS	3801	3887	4437	6236	7127	6760	6461	5491	4837	5975	4704	2.48
PULPWOOD+PARTICLE	7	88	199	199	199	56	56	235	246	363	344	25.27
SAWWOOD CONIFEROUS		21	29	29	29	29	31	37	33	38	42	27.47
SAWWOOD NONCONIFEROUS	27	23	30	38	56	96	139	200	296	425	522	40.60
WOOD-BASED PANELS	1	3	12	13	24	36	51	70	97	100	232	57.31
PULP FOR PAPER	253	219	235	175	208	210	427	525	440	683	672	13.81
PAPER AND PAPERBOARD	189	174	217	297	411	427	650	649	490	515	569	14.65

1/ THOUSAND HEAD

2/ EXCEPT FOR PULP FOR PAPER AND PAPER AND PAPERBOARD, ALL FOREST PRODUCTS ARE EXPRESSED IN THOUSAND CUBIC METRES